

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 883

20. OŽUJKA 2020. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Izvanredno stanje u Srbiji

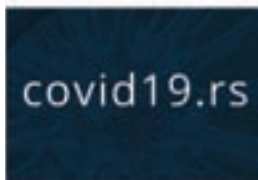
Radikalne mjere

4

Obrazovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji

Nastava na daljinu

11

Prekid zbog pandemije

Izbori se zamrzavaju

12

Žarko Trebješanin, profesor psihologije na Beogradskom univerzitetu

Ne podlijeđati panici i glasinama

24

Uskoro novo izdanje knjige *Antimemoari, kako je umirao moj narod*

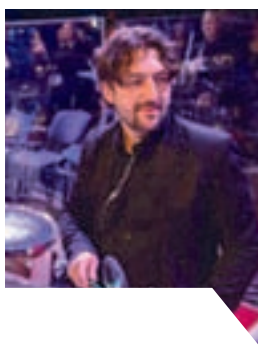
Svjedočanstva o tragediji Hrvata

26

Obrazovanje na hrvatskom jeziku

S gledišta učenika i profesora

30

Goran Evetović, master glazbeni umjetnik

Sklonost prema ritmu

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stantić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Zvonko Sarić
(koordinator dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Sajnos DOO Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

U mreži korone

Korona nas je baš »drmnula«. Zatvorila nam granice, organičila kretanje, uvela policijski sat, izvela vojsku s dugim cijevima na ulicu, ispraznila iste te ulice, unijela strah među ljude, »potrošila« (izgleda tanke) zalihe svega što bi nas trebalo štititi od virusa. I, da: odgodila nam izbore. Srećom (još) nam nije (usprkos tome što je jedan analitičar za opću uporabu priželjkivao) ukinula Facebook i druge društvene mreže. Izolirali smo se i samoizolirali od ukućana, roditelja, kolega na poslu, prijatelja, nepoznatih ljudi na ulici, u redu ispred dućana ili ljekarne. U svakom koga sretnemo vidimo opasnost, onu životnu. Panično brišemo i čistimo sve po kući. Pa što bi rekli – što nam Bog da. Ili što bi rekli – kako drugima, tako i nama. Hoćemo li doživjeti katastrofični scenarij Italije ili Španjolske ili će posljedice virusa biti puno blaže? Tko bi se danas usudio odgovoriti na to pitanje? Razuman, složit ćete se, nitko. I trajat će koliko će trajati. Šest tjedana, dva mjeseca, možda više? I na to se danas nitko razuman ne usudi dati odgovor.

A mene plaši ono poslije. Što će, ako ne računamo popis onih koji su izgubili bitku s koronom, ostati poslije? I koliko će trebati da se od tog poslije oporavimo? A taj oporavak znači koliko će gospodarstvu, ne samo našem, trebati da zaliječi sve rane. I mada u jeku bitke za živote nitko o tome ne govori previše glasno, posljedice po gospodarstvo bit će isto tako »opasne po život«.

Neke strane kompanije već su zatvorile svoje tvorničke hale i radnike poslale kući. Obrazloženje je – uradili su to kao društveno odgovorno poduzeće u cilju borbe protiv koronavirusa. I tako i treba, ali ono što nije rečeno jest da su isto tako te iste kompanije ostale bez repromaterijala, jer su kamioni s tom robom ostali zaglavljani na tko zna kojoj granici. A i ono što je proizvedeno iz tvorničkih magacina ne može mrdnuti ni metar, jer nema kamo stići. I nije rečeno hoće li radnici za to prinudno sjedenje kod kuće biti plaćeni. Koliko plaćeni i koliko dugo?

Na njivama se za sada uveliko radi, ali pitanje je koliko su magacini distributerskih kuća puni onoga što njivama treba poslije sjetve. A ako i to ostane uhvaćemo u mreži korone, hoće li nam razni kukci i bolesti pojesti sve što treba da hrani nas i uz to donese i koji dolar u državnu kasu koju će do posljednje isprazniti dani i tjedni pred nama?

Mali poduzetnici već su osijedeli od brige kako nastaviti poslovanje, isplatiti radnike, podmiriti obveze. I što je najveća briga: da li i kako poslije? Ugostitelji, hotelijeri, prijevoznike tvrtke, trgovinski lanci već uveliko slažu minus na minus. Nesporno je da će gospodarstvo dobiti pomoć iz državnih proračuna, ali ni ti proračuni nisu vreća bez dna.

I mogla bih tu nabrojiti još što-šta, ali da ne bude da u izvanrednom stanju širim paniku, ovdje ću staviti točku.

Z. V.

Obrazovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji

Nastava na daljinu

S obzirom na izvanredno stanje u državi, učenici od 16. ožujka nemaju nastavu u školama, te sate prate putem televizijskih programa. Iako se nastava odvija i na Hrvatskoj radioteleviziji i putem Radioteleviziji Srbije, za hrvatsku nacionalnu manjinu u Srbiji obje televizije djelomice ispunjavaju potrebu. Naime, nastava koja se emitira na trećem programu HRT-a se ne poklapa u potpunosti s nastavnim planom i programom Srbije, po kojem učenici cjelovite nastave rade. Kada je u pitanju emitiranje na RTS-u, jasno je da je sve na srpskom jeziku, te se pojmovi itekako razlikuju, osobito kod viših razreda. Stoga je u utorak, 17. ožujka, predsjednica Odbora HNV-a za obrazovanje **Margareta Uršal** održala sastanke s aktivima učitelja, nastavnika i profesora koji rade u cjelovitoj nastavi na hrvatskom jeziku. Po njenim riječima, cilj ovoga sastanka je provođenje nastave na daljinu za učenike cjelovite nastave. Na sastancima su dogovoreni daljnji koraci po pitanju snimanja satova iz određenih predmeta, te na koji način će se provoditi komunikacija nastavnika, učenika i ro-

ditelja. Također, dogovorena je izravna komunikacija uposlenika u nastavi na hrvatskom jeziku s dužnosnicima HNV-a, ravnateljima škola i resornim Ministarstvom, a sve u cilju kako bi djeca što manje gubila od gradiva.

Po riječima Margarete Uršal, od ponedjeljka će se na Radioteleviziji Vojvodine emitirati nastava hrvatskog jezika od 5. do 8. razreda osnovne škole, dok će nižim razredima biti snimljeni sati i proslijeđeni u zatvorene grupe, kojima mogu pristupiti samo učenici i roditelji. Srednjoškolci će nastavu imati preko Google učionice.

Ovo je velika novina, kako za nastavnike i učitelje, tako i za djecu, pa i roditelje koji ipak moraju kontrolirati prate li djeca program koji im je namijenjen. »Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji pružit će logističku i djelomice produkcijsku potporu u pripremanju nastave na daljinu na hrvatskom jeziku«, poručila je Uršal i pozvala roditelje da prate upute svojih škola, odnosno razrednika, kao i informacije koje će biti objavljivane putem medija i Facebook stranice Hrvatskog nacionalnog vijeća (Hrvatsko nacionalno vijeće – obrazovanje).

Ž. V.

HNV: Rad u uvjetima izvanrednog stanja

S ukladno mjerama Vlade Republike Srbije radi sprječavanja pojave, širenja i suzbijanja zarazne bolesti COVID-19, svi sastanci i događanja u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji su otkazani. U slučaju potrebe, ured Vijeća kontaktirati na broj telefona: 064/6590820. Sastanak neće moći biti upriličen bez prethodne najave.

Nastava na daljinu na hrvatskom jeziku će u najskorijem roku biti uspostavljena. U tijeku su sve potrebne pripreme, a detaljne informacije bit će na internet i Facebook stranici Vijeća, navode iz HNV-a.

Cro-Fond: Skrb za starije tijekom izvanredne situacije

Hrvatsko nacionalno vijeće preko svoje Fondacije za razvoj hrvatske zajednice u Republici Srbiji *Cro-Fond* u uvjetima izvanredne situacije kada je ograničeno kretanje populacije starije od 65 godina nudi pomoć u nabavkama neophodnih potrepština (hrane, lijekova i ostalo). Svatko zainteresiran može se javiti na telefon 064 6590 633.

Stojiljković: Moratorij na radni status

Predsjednik sindikata UGS *Nezavisnost* **Zoran Stojiljković** rekao je da treba uvesti moratorij na radni status radnika bar na 90 dana dok traje izvanredno stanje.

»Kada se proglasi izvanredno stanje, najvažnije je misliti na sigurnost ljudi, u ovom slučaju u zdravstvu, carini i javnim poduzećima jer su oni najizloženiji epidemiji«, rekao je Stojiljković na konferenciji za novinare u Vladi Srbije poslije izvanredne sjednice Socijalno-ekonomskog savjeta (SES).

Drugo najvažnije pitanje je, prema njegovim riječima, opća sigurnost građana i izrada projekcija o posljedicama na ekonomiju i formiranje kompenzacijskih fondova za pomoć onim građanima privrede koje su već ugrožene.

Istakao je da društvo treba pokazati da je solidarno i da poslodavci ne daju otkaze radnicima zbog nedostatka posla već poslije deset dana od početka epidemije.

»Predlažem da se donese moratorij na tri mjeseca na radni status zaposlenih. Ako kriza potraje duže, tada treba razgovarati o statusu zaposlenih i što je održivo rješenje«, rekao je Stojiljković.

Predsjednik Saveza samostalnih sindikata Srbije (SSSS) **Ljubislav Orbović** rekao je da postoji realna opasnost da će radnici snositi sankcije epidemije koronavirusa. »Rad od kuće je uzeo veliku razmjenu i ti ljudi trebaju biti plaćeni, a ugovore onih koji rade na određeno vrijeme treba produžiti da ne bi jurili novi posao u izvanrednom stanju«, rekao je Orbović. Dodao je da država mora pomoći gospodarstvu da se vrati u prvobitno stanje.

Plenković ponovno predsjednik HDZ-a

Andrej Plenković uvjerljivo je opet izabran za predsjednika HDZ-a, a **Tomo Medved** s velikom je razlikom postao zamjenik predsjednika stranke, pokazuju to neslužbeni rezultati koje je objavilo Središnje izborno povjerenstvo HDZ-a. Glasovanju je pristupilo 73.466 članica i članova HDZ-a. Plenković je dobio 57.810 glasova (79%), a njegov protukandidat **Miro Kovač** 15.582 (21%).

Medved, kandidat za zamjenika predsjednika iz Plenkovićeve tima *Odvažno za Hrvatsku*, dobio je 51.211 glasova (71%), a **Ivan Penava** iz Kovačeva tima *Opcija za promjene* 21.186 (29%).

Za potpredsjednike stranke izabrani su svi kandidati Plenkovićeve tima – **Oleg Butković** s 44.572 glasa, **Ivan Anušić** (41.609), **Branko Bačić** (38.898) i **Zdravka Bušić** (34.265).

Davor Ivo Stier osvojio je, prema privremenim i neslužbenim rezultatima, 23.427 glasova, **Milijan Brkić** 19.343, a **Tomislav Tolušić** 18.899. Slijede kandidati izvan timova **Hrvoje Tomasić** (8.477) i **Ivan Kujundžić** (7.604).

Nakon objave rezultata, izjavu za medije dao je predsjednik HDZ-a i Vlade RH Andrej Plenković: »Zahvaljujem članicama i članovima HDZ-a, koji su poslali vrlo jasnu poruku kakvu stranku žele. Svih šestoro kandidata našeg tima izravno je izabrano u najuže vodstvo. Imamo ozbiljan program i postignuća iza sebe. Dijelimo iste vrijednosti, isti smjer razvoja i HDZ-a i Hrvatske. HDZ je stranka desnog centra, na poziciji na kojoj upravo i treba biti. S ovako velikim političkim legitimitetom i povjerenjem članstva koje smo zadobili, uvjeren sam da će rejting HDZ-a rasti i da ćemo, jedinstveni, pobijediti na parlamentarnim izborima.

U međuvremenu, naša Vlada već večeras nastavlja s aktivnostima radi suzbijanja epidemije koronavirusa«.

Nakon zajedničke sjednice Predsjedništva i Nacionalnog vijeća HDZ-a Plenković je rekao kako su odlučili da se za tajnika HDZ-a za odnose s političkim strankama imenuje **Tomislav Čuljak**, a za tajnika za gospodarska pitanja **Darko Horvat**. Umjesto Milijana Brkića za potpredsjednika Hrvatskog sabora predložit će **Antu Sanadera**, a Miru Kovača zamijenit će na mjestu predsjednika Odbora za vanjsku politiku.

Rad Konzularnog odjela Veleposlanstva RH u Beogradu

Sukladno uputama Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, a s ciljem provedbe mjera zaštita od zaraze virusom COVID19 (korona virus), Konzularni odjel Velepo-

slanstva Republike Hrvatske u Beogradu (Kneza Miloša 82) će od ponedjeljka, 16. ožujka 2020. godine, konzularne stranke i ostale posjetitelje primati isključivo po prethodnoj najavi (cro-

cons.beograd@mvep.hr, tel.: +381 11 3679140, dežurni telefon: +381 63 485757) i uz procjenu žurnosti, navodi se u dopisu iz Veleposlanstva u Beogradu.

.....

Milanović zahvalio HNV-u na čestitci

Novoizabrani predsjednik Hrvatske **Zoran Milanović** uputio je zahvalu za čestitku koju mu je u povodu izbora na tu dužnost uputila predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, u ime Vijeća i osobno.

»Vjerujem kako ću opravdati dobiveno povjerenje i da ću ustrajnim radom i zalaganjem u obnašanju predsjedničkih dužnosti pridonijeti ostvarivanju zajedničkih ciljeva u korist građana i na dobrobit Republike Hrvatske. Koristim prigodu zahvaliti Vam na Vašem doprinosu pri ostvarivanju prava Hrvata u Republici Srbiji i uvjeravam Vas da ću, ja osobno i nadležne institucije Republike Hrvatske, u razdoblju koje je pred nama činiti sve za dobrobit svih pripadnika hrvatske zajednice koji žive u Republici Srbiji. Želim, Vama osobno i Hrvatskom nacionalnom vijeću, mnogo uspjeha u daljnjem radu«, navodi se u dopisu predsjednika Hrvatske Zorana Milanovića.

H. R.

Proglašeno izvanredno stanje u Srbiji

Radikalne mjere - borba protiv koronavirusa

Cilj izvanrednog stanja je da Srbija izbjegnu tragedije kroz koje prolaze Italija i Španjolska, a Ministarstvo zdravlja Republike Srbije je, s obzirom na širenje bolesti izazvane novim koronavirusom (SARS CoV-2), poduzelo mjere propisane Međunarodnim zdravstvenim pravilnikom i Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti * Srbija je zbog koronavirusa uvela policijski sat, nitko ne smije iz svojih domova od 20 sati do 5 ujutro. Odluka je stupila na snagu u srijedu

»Donijeli smo odluku o proglašenju izvanrednog stanja na cijelom teritoriju Srbije zbog koronavirusa koja stupa na snagu odmah«, rekao je u nedjelju navečer, 15. ožujka, predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić**, ističući da bi se za kršenje donesenih mjera moglo dobiti i tri godine zatvora.

»Srbija je od danas u ratu protiv nevidljivog i opakog protivnika kojeg naša zemlja mora pobijediti, u borbi za naše roditelje, ali i za budućnost Srbije«, rekao je Vučić nakon što je odluku o uvođenju izvanrednog stanja potpisao s premijerkom **Anom Brnabić** i predsjednicom Skupštine Srbije **Majom Gojković**.

U Srbiji je do zaključenja našeg tjednika potvrđeno 83 slučaja zaraze novim koronavirusom prema podacima Ministarstva zdravlja. Do sada nije bilo smrtnih slučajeva. U svijetu je inficirano skoro 170.000 ljudi, preminulo je 5.800, a izliječeno 74.000 osoba.

Izvanredno stanje

Što podrazumijeva uvođenje izvanrednog stanja? Među ostalim, stroga ograničenja na granici, primjerice zabranu ulaska stranim državljanima u Srbiju, uz iznimku diplomata, njihovih obitelji i stranaca s boravišnom dozvolom u Srbiji. Osim zabrane ulaska za strane državljane, uvedena je i zakonska obveza za državljane Srbije koji se vraćaju iz inozemstva. Oni moraju 14 dana biti u samoizolaciji ili karanteni, ovisno o preporuci liječnika, uz obaveznu izolaciju od 28 dana ako dolaze iz žarišnih područja, čak i ako nemaju simptome bolesti.

»Svako narušavanje tih pravila značit će odmah kaznu do tri godine zatvora«, naglasio je Vučić, a to je upozorenje ponovila i premijerka Ana Brnabić.

Od ponedjeljka, 16. ožujka, je na snazi potpuna obustava nastave u školama i na sveučilištima, zatvaranje vrtića.

»Zatvara se život da bismo sačuvali život... Ovo radimo da bismo spasili i sačuvali zemlju«, ocijenio je Vučić i pozvao sve građane da budu odgovorni, disciplinirani, solidarni i da se »svi zajedno bore za svoju budućnost«.

Vučić je, ukazujući na podatke da je panika pridonijela uvećanju potrošnje za 100 posto, poručio da Srbija ima sasvim dovoljno brašna, ulja, šećera, riže i ostalih namirnica, a Vlada je već ranije zabranila izvoz osnovnih živežnih namirnica i dezinfekcijskih sredstava, a ograničila je i cijene na strateške prehrambene proizvode. Vojska će čuvati bolnice i najvažnije zdravstvene i javne objekte, pomagat će na granicama nadležnim inspekcijama i službama, a policija će kontrolirati provođenje mjera, izolacije i karantene, dok lokalne uprave imaju obvezu na svojoj razini organizirati funkcioniranje svih neophodnih službi – od javnog prijevoza do opskrbe.

U utorak, 17. ožujka, u Srbiji je počela nastava na daljinu na RTS-u. Obrazovni sadržaji se emitiraju na programima RTS 3 i na RTS Planeti, koja je dostupna na internet adresi rtsplaneta.rs. Nastava na daljinu bit će pet dana u tjednu, a rasporedi se nalaze na sajtu Ministarstva prosvete www.rasporednastave.gov.rs. Dodatne informacije o učenju na daljinu roditelji mogu dobiti na broj telefona 011 735-05-57.

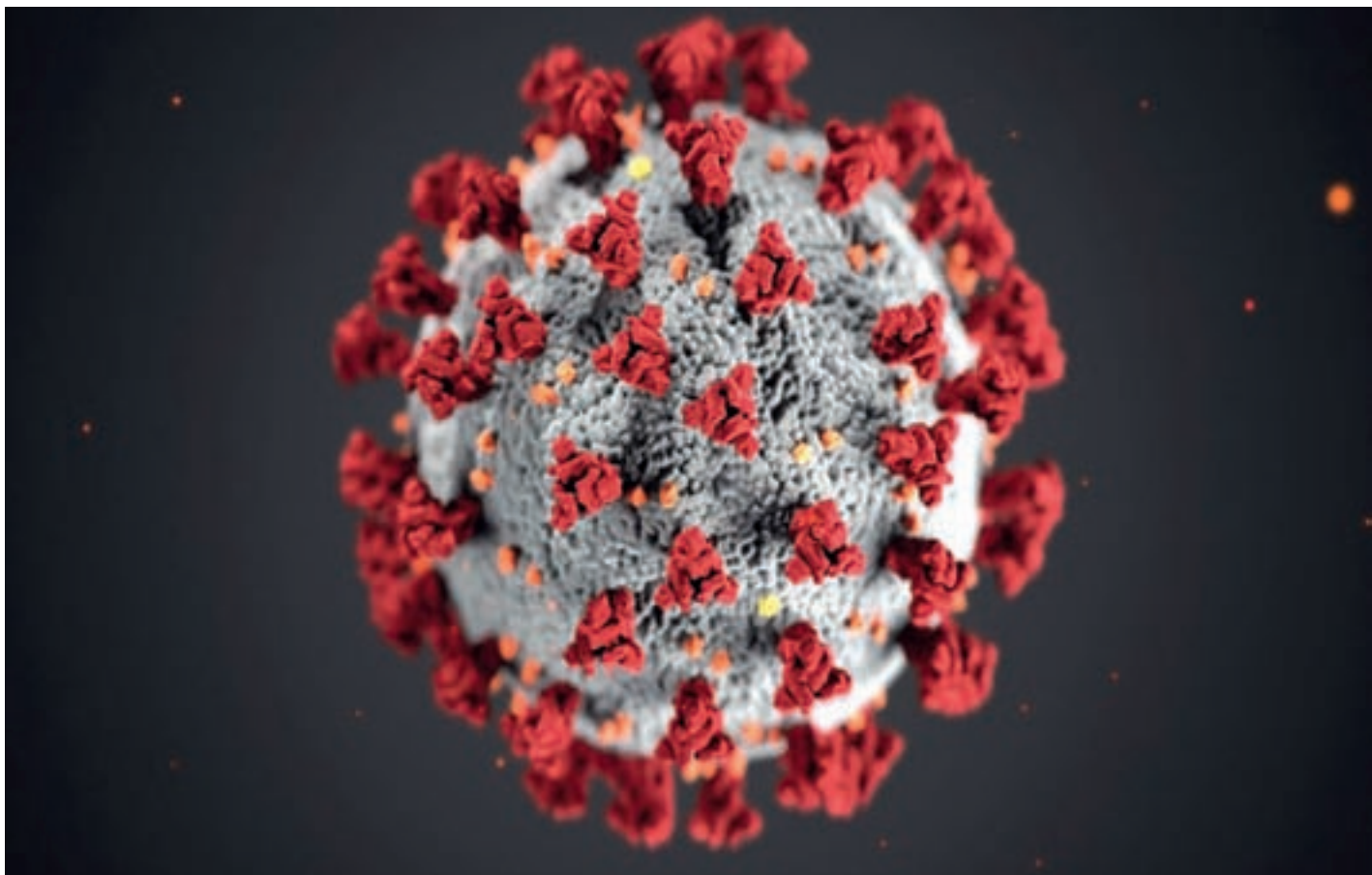
Od utorka ne rade šalteri MUP-a. Istekli dokumenti važe. Građani koji imaju potrebu za izdavanjem novog dokumenta MUP-u se mogu obratiti elektroničkim putem na e-mail adresu uprava.zaupravneposlove@mup.gov.rs i sačekati daljnje instrukcije.

Policijski sat

Srbija je od srijede, 18. ožujka, uvela policijski sat. Nitko ne smije iz svojih domova od 20 sati do 5 ujutro.

Predsjednik Vučić u utorak navečer je, nakon što je sudjelovao na sjednici Vlade, najavio uvođenje policijskog sata u sklopu borbe s koronavirusom. Također, uvodi se i apsolutna zabrana kretanja svim građanima starijima od 65 godina u gradovima, a u naseljima do 5.000 stanovnika osobama starijima od 70 godina.

»Znači da nitko ne može biti u tom razdoblju na ulici, osim nadležnih tijela, i to samo onih koji su na zadatku ili onih koji imaju radnu obvezu u trećoj smjeni. Ovo uvodimo da bismo spriječili daljnje širenje virusa«, kazao je Vučić.

Predsjednik Srbije rekao je da će vojska pod svoju kontrolu preuzeti sve granične prijelaze, sve bolnice i svih 17 migrantskih centara, te da će biti naoružana »kako bi zaštitila liječnike od incidenata neodgovornih građana« i spriječila da koronavirus uđe u bolnice.

Svaka osoba koja se nađe na ulici u vrijeme policijskog sata može biti pritvorena i naknadno kažnjena zbog postupanja suprotnog odlukama države.

Vučić je rekao i da su nužne oštre kazne za nepoštovanje mjera koje država donosi, uključujući kršenje propisane samoizolacije. Naveo je da je u posljednjih dan i pol-dva u Srbiju ušlo 35.836 ljudi, odnosno oko 45.000 u dva dana. Kako je rekao, od približno 7.600 ljudi koji su kontrolirani i kojima je propisana samoizolacija - njih 5.954 je pronađeno kod kuće, ali 1.653 nije.

»Izborni proces se prekida, ne teku nikakve izborne radnje, što je i dogovoreno sa svim strankama koje su bile zainteresirane sudjelovati na izborima«, naglasio je Vučić.

Predsjednik je ukazao da je NBS stavila moratorij na kamate. Neće biti nikakvih zateznih kamata, a Vlada je odgodila plaćanje računa za naredna tri mjeseca, a ako treba i za svibanj.

Što se prehrambenih proizvoda tiče, Srbija stoji bolje nego zemlje EU, tvrdi Vučić.

»Hrane ima na pretek, a poslije procjene izvest ćemo nešto brašna u regiju, prije svega u Republiku Srpsku, a to važi i za Sjevernu Makedoniju. Sa završenom sjetvom imat ćemo brašna za naredne dvije godine.«

Prema riječima Vučića, Srbija ima milijun tona pšenice što je dovoljno za deset mjeseci, a velike su zalihe i kukuruza i sunco-kretovog ulja.

Kako je Vučić istaknuo, veoma je bitno da onima koji rade u državnom sektoru plaće neće biti manje, dok će zdravstvenim radnicima plaće biti veće 10%, a u javnom sektoru neće biti otказа, zbog dobre monetarne i fiskalne politike.

»Imamo potpunu stabilnost tečaja, nećemo dozvoliti pad dinara«, rekao je Vučić i naglasio kako se država trudi pokrenuti proizvodnju i da će radnici ići na posao.

Naveo je da će se osigurati posebne autobusne linije, budući da će za dva-tri dana biti ukinute sve gradske i međugradske linije. Prijevoza će biti samo za radnike u proizvodnji.

Što su koronavirusi?

Koronavirusi (CoV) su familija prouzrokovaca različitih oboljenja, od blagog nazeba do teškog oblika bolesti, tj. teškog akutnog respiratornog sindroma (SARS-CoV-2) ili respiratornog sindroma srednjeg istoka (MERS-CoV). Koronavirusi izazivaju oboljenja životinja, a za sada se zna da sedam tipova virusa mogu izazvati i oboljenja ljudi, a samo za neke (SARS-CoV i MERS-CoV) je dokazano da se šire i interhumano. Novi koronavirus (nCoV) predstavlja potpuno novi soj virusa koji do sada nije identificiran u humanoj populaciji. Prema genetskoj strukturi sličan je SARS-CoV.

U prosincu 2019. godine u Kini su se pojavili slučajevi pneumonija nepoznate etiologije, a 7. siječnja je potvrđeno da je nCoV uzročnik oboljenja. Oboljenje može biti asimptomatskog ili lakog oblika s respiratornim simptomima (kašljem, nedostatkom daha, otežanim disanjem) i temperaturom. U težim slučajevima infekcija može izazvati upalu pluća, teški akutni respiratorni sindrom, bubrežnu insuficijenciju, pa i smrt. Za sada

je ograničen nivo znanja o epidemiološkim i kliničkim karakteristikama infekcije izazvane nCoV. Prosječna dužina inkubacije zabilježena u epidemiji u Kini je 7 dana (minimalna 2, a maksimalna 14 dana). Oboljenje se širi interhumano, obično poslije kontakta s inficiranom osobom, kapljicama, a moguć je i zrak kao put prenošenja.

Ispoljavanje simptoma i preventiva

»Virus se prenosi putem pljuvačke na razdaljini manjoj od metra. Vrijeme koje je potrebno da protekne od kontakta sa zaraženim do ispoljavanja ili veoma bitno, neispoljavanja, tzv. asimptomatski bolesnici-prenosioci virusa, simptom varira između 2 i 9 dana, u prosjeku 5. Dovodi do ispoljavanja svih simptoma kao i obični virus, ali mnogo češće izaziva upalu pluća u teškom obliku i akutni respiratorni distress sindrom«, kaže doktor urgentne medicine **Mihailo Balić**, zaposlen u Hitnoj pomoći u Beogradu i naglašava kako su obje komplikacije izuzetno teška stanja u medicini, koji često zahtijevaju primjenu respiratora.

»Lijek ne postoji, vakcina ne postoji iako se intenzivno radi na njihovom pronalaženju. Što je s anti-tijelima kod izliječenih bolesnika, ne znamo. Vjerojatno je pokušano i s tim vidom terapije, nije se pokazalo uspješnim, ali to ide u prilog mom shvaćanju da virus mutira. Ne odgovara mu temperatura ispod 23 stupnja Celzija na betonu, metalu, u pljuvački, ostaje živ oko 10 minuta. Zato je potrebno češće prati ruke toplom vodom ili ih dezinficirati rastvorom na bazi alkohola. Kada se uđe u kuću, prvo da se operu ruke kako je navedeno. Nema pranja deterdžentima i slično. Sapun. Ne dirati oči, nos i usta. Kihati u rukav ili rupčić koji odmah treba baciti u kantu s poklopcem. Ono u što se kihalo po dolasku kući, odmah staviti da se opere, zbog preživljavanja virusa. Prozračivati kuće i stanove, a naročito garderobu kada

je temperatura iznad 23 stupnja Celzija i tada se izlagati Suncu vani na otvorenom«, preporuke su dr. Balića.

Panika – najgori neprijatelj

Također dodaje da mlađe osobe lakše podnose infekciju od starijih i onih s bilo kakvim kroničnim bolestima.

»Još uvijek ne znamo s čime se borimo. Sve ovo što sam naveo je u domenu preventive, a liječenje se provodi u odgovarajućim bolnicama, tzv. suporativnom, potpornom, terapijom. Izbjegavati veću grupu ljudi, kako u zatvorenom tako i na otvorenom prostoru. Zelena, kirurška maska štiti do 20 minuta, efektivno 10, a to je prvi kontakt sa sumnjivim. Mijenja se na maksimum 2 sata. Nano-mask, promjera 2,5 mikrona, štiti u potpunosti. Poštovati preporuke stručnjaka, ali ne upadati u kolektivnu psihozu. Ne praviti zalihe hrane i ostalog, mora nešto ostati i za druge. U krajnjoj liniji, ako je osoba u izolaciji, dobija hranu iz te ustanove, a ne od kuće. Ne slušati koliki je broj zaraženih, u kakvom su stanju, broj umrlih. Upravo to pridonosi stvaranju kolektivne psihoze. A znamo da je panika najgori neprijatelj. Ići u zdravstvene ustanove isključivo kad se mora, ne voditi djecu na preventivne preglede i vakcinaciju. Sve se to može odgoditi bez posljedica na djecu i ne zvati Hitnu pomoć za svaku sitnicu, jer upravo Hitna pomoć prevozi takve bolesnike. Naravno, poslije toga se sanitet detaljno dezinficira, kao i osoblje koje je bilo u kontaktu sa sumnjivom osobom – iako nosi skafandere, naočare, nano-nano maske, kaljače, zaštitu za glavu, rukavice, dakle sve što je potrebno, isključivo za jednokratnu uporabu. Potom se pravilno odlaže u tzv. žute kante-infektivni materijal za spaljivanje«, kaže dr. Mihailo Balić.

Osim čestog pranja ruku toplom vodom i sapunom, njegova preporuka je stanovništvu da jačaju imunitet (voće, povrće, oli-

gogal Se, marisol s cinkom), te da uvijek kod sebe imaju vlažne rupčice ili bilo koje drugo dezinfekcijsko sredstvo.

Mjere protiv epidemije u Hrvatskoj

Vlada Hrvatske je 17. ožujka Saboru predložila paket zakonskih izmjena kojima se želi pomoći gospodarstvu pogođenom pandemijom koronavirusa, među kojima je i zakon kojim će Nacionalni stožer civilne zaštite dobiti veće ovlasti. Sabor bi spomenute zakone trebao donijeti po hitnoj proceduri.

Premijer **Andrej Plenković** je najavio kako će Stožer idućih dana donositi mjere, vjerojatno o privremenoj obustavi rada trgovina, vjerojatno trgovačkih centara, privremene obustave rada ugostiteljskih objekata, privremene obustave rada kino dvorana, kazališta, knjižnica i čitaonica te privremene obustave rada niza uslužnih djelatnosti. Naveo je i da će se privremeno obustaviti i rad teretana, sportskih te fitness i rekreacijskih centara, obustave održavanja izložbi, revija i sajмова te privremene obustave rada plesnih škola, dječjih i drugih radionica te noćnih i disco klubova. »Ove mjere koje donosimo su privremenog karaktera kako bismo suzbili ubrzano širenje epidemije, a temeljem iskustva drugih zemalja«, poručio je Plenković koji smatra kako se Hrvatska u ovom trenutku dobro pripremila te pravovremeno poduzimala potrebne mjere.

»Sada je trenutak da zauzmemo i nešto oštrije mjere nego je to opća percepcija trenutno u društvu. Ako djelujemo sada, brzo, učinkovito i odvažno, možemo spriječiti veće posljedice za zdravstvenu sigurnost građana.«

Plenković je upozorio i da se od vladine posljednje sjednice broj zaraženih od koronavirusa u Italiji utrostručio na gotovo 30.000, u Francuskoj je više nego utrostručen i sada iznosi više od 7.000, a u Njemačkoj je učetrvestručen na više od osam tisuća zaraženih, a u Španjolskoj ih je oko 11.000. Naveo je i da je u Hrvatskoj dinamika broja zaraženih još uvijek umjerena i pod kontrolom.

Dakle, na dan zaključenja našeg lista ove srijede, u Hrvatskoj se očekuju nove rigoroznije mjere iz Nacionalnog stožera civilne zaštite. U utorak je u Hrvatskoj potvrđeno da ima 69-ero zaraženih.

Z. S. i S. D.

Brojevi telefona za one koji misle da su zaraženi

Za one koji imaju neke od simptoma, ili posumnjaju da su zaraženi, Ministarstvo zdravlja objavilo je brojeve telefona gdje se mogu dobiti sve potrebne informacije i preporuke od epidemiologa.

Za detaljnije informacije možete pozvati i 064 894-52-35 (broj koji je otvorilo Ministarstvo zdravlja), zatim Institut za javno zdravlje Srbije Dr. *Milan Jovanović Batut*, tel: 011/268-45-66 ili telefone Instituta, odnosno Zavoda za javno zdravlje na teritoriju na kojem boravite.

Tomislav Žigmanov, predsjednik DSHV-a

Prekinuli smo sve izborne aktivnosti

DSHV je prekinuo sve aktivnosti koje su vezane za izbore – prestali smo s prikupljanjem potpisa, nećemo ništa raditi oko predavanja lista niti ćemo imati bilo kakvih predizbornih skupova ili promidžbenih aktivnosti

Prekinute su sve izborne aktivnosti zbog pandemi-
je, usred prikupljanja potpisa, predavanja lista. Što i
kako će dalje DSHV postupati kad su u pitanju izbori?

Budući da je u nedjelju, 15. ožujka, proglašeno izvanredno stanje u Srbiji te da su i sve izborne komisije – od republičke, preko pokrajinske do gradskih i općinskih od prije nekoliko dana – donijele odluku o prestanku svih izbornih radnji, DSHV će se kao odgovorni politički subjekt pridržavati svih usvojenih odluka. Drugim riječima, cijeneći ozbiljnost situacije u kojoj se Srbija našla zbog koronavirusa i uvažavajući sve odluke državnih vlasti poduzetih radi suzbijanja njegova djelovanja, DSHV je prekinuo sve aktivnosti koje su vezane za izbore – prestali smo s prikupljanjem potpisa, nećemo ništa raditi oko predavanja lista niti ćemo imati bilo kakvih predizbornih skupova ili promidžbenih aktivnosti.

Kako ste zadovoljni koalicijskim pregovorima/dogovorima koje ste postigli u koaliciji koju ste sklopili na različitim nivoima izbora?

U uvjetima koji su bili – a oni su, vjerujte, najsloženiji i najnepovoljniji u posljednjih trideset godina, mislim da možemo biti zadovoljni. Kada sam spomenuo složenost uvjeta, reći ću samo da nikada u povijesti višestranačja u Srbiji nije postojala atomiziranja i među sobom antagoniziranja politička scena, niti je postojao manji broj političkih subjekata koji je bio spreman ući u razgovore s nama koji politički zastupamo interese Hrvata u Vojvodini, to jest Srbiji. S jedne strane, imali ste blok političkih stranaka iz vladajućih struktura koje nisu spram DSHV-a očitovali nikakav interes, s druge strane blok koji je bojkotirao izbore nije bio sukladan našoj temeljnoj odluci da sudjelujemo na izborima, a s treće strane oporbeni blok koji izlazi na izbore je toliko heterogen i usitnjen kao nikada do sada, s tim da među njima imate značajan broj stranaka i koalicija koje nastupaju s onih pozicija koje su dijametralno suprotne političkim ciljevima DSHV-a. U tom smislu, naše predizborno pozicioniranje držimo i više nego dobrim! Bili bismo daleko sretniji da su izmjene izbornih zakona iz veljače ove godine uračunale i institut zajamčenih zastupničkih mandata, što je inače međunarodna preuzeta obveza Srbije. Na taj bismo način, kao Srbi u Hrvatskoj, bili u prilici samostalnim nastupom izboriti vlastito političko zastupstvo. Glede toga ću reći kako mi je žao što su spomenute promjene prošle nedovoljno zabilježene od javnosti u hrvatskoj zajednici, te posve neregistrirane od Hrvatske.

Koje mjesto imaju kandidati DSHV-a na republičkim i pokrajinskim izborima, i prema procjenama (dosadašnjim) mogu li ući u republičku i pokrajinsku skupštinu?

Kao član Vojvođanskog fronta, mi smo na republičkoj razini pristupili savezu pod nazivom Ujedinjena demokratska Srbija, koju još čine organizacija Srbija 21, Stranka moderne Srbije i Građanski demokratski forum. Lista ove koalicije je predana Republičkoj izbornoj komisiji prije proglašenja izvanrednog stanja i ona je prihvaćena kao sedma. Prvo ime na listi kandidata Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini – je moje ime kao predsjednika stranke i nalazi se na visokom šestom mjestu podnijete liste, što, ukoliko lista dobije podršku više od 3% građana Srbije izašlih na izbore, osigurava zastupničko mjesto. Na izbornoj listi Ujedinjena demokratska Srbija DSHV ima još 5 kandidata, koji su na tzv. neprolaznim mjestima, no ukoliko prvi kandidat DSHV-a unutar liste odustane ili zbog drugih razloga ne bude u mogućnosti biti zastupnik njega zamjenjuje drugi na listi, a to je **Renata Kuruc**. Na listi su još i **Klaudija Klopotan**, **Zdenka Osterman**, **Marijana Čović** i **Marin Piuković**. Na pokrajinskoj razini DSHV izlazi u okviru koalicije »Vojvođanski front – ujedinjeni za demokratsku Srbiju«, koju čine, osim DSHV-a, Liga socijaldemokrata Vojvodine, Zajedno za Vojvodinu, Vojvođanska partija, Crnogorska partija i Demokratski blok. I ova izborna lista predana je Pokrajinskoj izbornoj komisiji i kao valjana proglašena je kao peta. Prvi na listi u ime DSHV-a je **Mirko Ostrogonac**, koji se nalazi na 19. mjestu, a druga na listi je **Snežana Periškić**. Vjerujemo kako i ovo mjesto može biti sigurno, ukoliko ova koalicija osvoji rezultate koje donose sadašnja istraživanja javnog mnijenja.

U kojim gradovima, mjestima DSHV izlazi na izbore kao dio koalicije (na listi), a u kojim mjestima ne i zašto?

DSHV kao dio koalicije, a na temelju potpisanih sporazuma, kani izaći na izborima u Subotici, Somboru, Baču, Zrenjaninu i Pančevu. Izborne liste su predane u Baču, Pančevu i Zrenjaninu, a u preostala dva mjesta nije još prikupljen dovoljan broj potpisa podrške građana. Kandidati DSHV-a na listama koalicija gdje nismo uspjeli potpisati sporazum su u Novom Sadu i Beočinu, a u vremenu nakon prestanka izvanrednog stanja radit ćemo da DSHV izađe na izbore i u Apatinu, te nekoliko mjesta u Srijemu.

J. D.

Prekid zbog pandemije

Izbori se zamrzavaju

Republička izborna komisija donijela je odluku o prekidu svih izbornih radnji u provođenju izbora raspisanih za 26. travnja zbog uvođenja izvanrednog stanja od ponedjeljka 15. ožujka zbog pandemije izazvanog virusom COVID-19.

Naime, Vlada je donijela Uredbu o mjerama za vrijeme izvanrednog stanja kojom se, među ostalim, propisuje »da se prekidaju sve izborne radnje u provođenju izbora za narodne zastupnike, pokrajinske zastupnike u AP Vojvodini kao i za vijećnike općina i gradova, te da će se nastaviti od dana prestanka izvanrednog stanja«.

Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** u utorak je održao sastanak s predstavnicima stranaka koje su najavile sudjelovanje na izborima i, kako je rekao, o izborima se sada ne razmišlja i da će biti održani tek pošto se Srbija bude izborila protiv koronavirusa i da će se tada s političkim strankama dogovoriti o datumu izbora. Sastanku su prisustvovali i premijerka **Ana Brnabić**, predsjednica Skupštine **Maja Gojković**, generalni tajnik Predsjedništva **Nikola Selaković** i predstavnici 19 političkih stranaka.

»Više ne teku nikakve izborne radnje i nema više nikakvih izbornih rokova. To je dogovor danas i ja sam zahvalan svim ljudima koji su pokazali želju da sudjeluju na izborima. Izbori za nas ne postoje dok se borimo s koronom. Kada se to završi, sjest ćemo zajedno i dogovoriti datum izbora«, rekao je Vučić.

Odgovorna odluka

Programski direktor organizacije CRTA **Raša Nedeljkov** izjavio je za portal *Autonomija* da je Republička izborna komisija rješenjem o prekidu svih izbornih radnji donijela odgovornu odluku, jer je u izvanrednom stanju u kome se potencijalno ograničavaju ljudska i građanska prava, nemoguće organizirati izbore u skladu s demokratskim standardima.

»Ova mjera će pridonijeti smanjenju rizika i ugrožavanju zdravlja i života građanki i građana Srbije«, rekao je Nedeljkov.

On je ocijenio da je ovo jedna pravna siva zona u odnosu na izborni proces u izvanrednom stanju »tako da je ono što znamo da su, što se Republičke izborne komisije tiče, izbori stali. A političke stranke trebaju se voditi mjerama Vlade«.

Nedeljkov kaže kako, za sada, nema pouzdanih informacija o tome hoće li se izborne radnje nakon izvanrednog stanja nastaviti tamo gdje su stale, ali da informacije kojima sada raspolažu ukazuju da je »ideja da se izborni proces odmrzne u momentu završetka izvanrednog stanja«. Ipak, dodaje kako će to biti predmet procjene u odnosu na to što će nas čekati u narednim tjednima i da će odluka kada će se i na koji način pokrenuti izborni proces biti jedna od tema razgovora stranaka koje su donedavno sudjelovale u izbornom procesu.

Najavio je da će CRTA tijekom izvanrednog stanja nastaviti s monitoringom elektroničkih medija s nacionalnom frekvencijom, kao i društvenih mreža. Dodao je da očekuje da, u skladu

s odlukom RIK-a, na televizijama tijekom izvanrednog stanja ne bude predizbornih blokova i spotova.

»Mi se sada vraćamo u stadij prije službenog početka kampanje i tako se mi kao promatračka misija i ponašamo«, kazao je Nedeljkov.

Proglašene liste

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini je odlučio sudjelovati na raspisanim izborima na svim razinama, no, kao i svi drugi, prekinuli su sve predizborne aktivnosti. Inače, na republičkoj razini su dio široke koalicije Ujedinjena demokratska Srbija, na

pokrajinskoj razini dio koalicije Vojvođanski front – ujedinjeni za demokratsku Srbiju dok su na lokalnim izborima mjesni odbori i podružnice donosili odluke s kime će ići na izbore.

Republička izborna komisija je do 16. ožujka proglasila devet izbornih lista – ZA KRALJEVINU SRBIJU (Pokret obnove Kraljevine Srbije, Monarhistički front) – Žika Gojković, Milica Đurđević Stamenkovski – Srpska stranka Zavetnici, UJEDINJENA DEMOKRATSKA SRBIJA (Vojvođanski front, Srbija 21, Liga socijaldemokrata Vojvodine, Stranka moderne Srbije, Građanski demokratski forum, DSHV, Demokratski blok, Zajedno za Vojvodinu, Unija Rumuna Srbije, Vojvođanska partija, Crnogorska partija), ALEKSANDAR ŠAPIĆ – POBEDA ZA SRBIJU, Dr VOJISLAV ŠEŠELJ – SRPSKA RADIKALNA STRANKA, ALEKSANDAR VUČIĆ – ZA NAŠU DECU, IVICA DAČIĆ – Socijalistička partija Srbije (SPS), Jedinstvena Srbija (JS) – Dragan Marković Palma. Među proglašenima su i dvije izborne liste koje imaju položaj stranaka, odnosno koalicije stranaka nacionalnih manjina: Savez vojvođanskih Mađara – István Pásztor i lista Akademik Muamer Zukorlić – Samo pravo – Stranka pravde i pomirenja (SPP) – Demokratska partija Makedonaca (DPM).

J. D.

Žarko Trebješanin, umirovljeni sveučilišni profesor psihologije

Ne podlijegati panici i glasinama

Intervju vodila: Jasminka Dulić

Izvanredna situacija koja je u nedjelju proglašena u Srbiji zbog svjetske epidemije prouzrokovane koronavirusom COVID 19 praćena je ne samo brigom za vlastito zdravlje i praktičnim problemima organizacije života u samoizolaciji već i brojnim psihološkim aspektima suočavanja s novonastalom situacijom. Osim straha, koji je normalno da se javlja u ovakvim situacijama, jedan od »pratitelja« epidemija jest i panični strah koji dovodi do nerazumnog i iracionalnog ponašanja koje samo otežava situaciju, kaže dr. sc. **Žarko Trebješanin**. U ovakvim situacijama nikako ne treba nasjedati glasinama, niti ih širiti; treba osmisliti vrijeme različitim aktivnostima ako ste u samoizolaciji i imati povjerenja u propisane mjere i provoditi ih, kaže profesor Trebješanin.

Koji su najvažniji psihološki aspekti epidemija, iz dosadašnjih iskustava, odnosno epidemija kojih je bilo i u prošlosti.

Jedan od najvažnijih aspekata je strah. I strah je sasvim normalna psihološka reakcija i normalno je da se javi. Međutim, kod epidemija nije tako rijetko da se javi panični strah. A panični strah ima suprotan efekt od onoga što je jedan normalan strah koji vas tjera da poduzmete hitne i cjelishodne mjere da se obranite od opasnosti. Kod paničnog straha jednostavno imate da se radi nerazumno, iracionalno i to onda u stvari samo otežava situaciju. Druga stvar koja je tu bitna je da se javljaju razne glasine i one se veoma brzo šire. Dakle, ako ljudi nemaju dovoljno informacija ili ako nemaju povjerenja u službene izvore onda prosto idu, kolaju razne glasine o tome da se nešto krije, da se

Strah je sasvim normalna psihološka reakcija i normalno je da se javi. Međutim, kod epidemija nije tako rijetko da se javi panični strah. A panični strah ima suprotan efekt od onoga što je jedan normalan strah koji vas tjera da poduzmete hitne i cjelishodne mjere da se obranite od opasnosti. Kod paničnog straha jednostavno se radi nerazumno, iracionalno i to onda u stvari samo otežava situaciju

ne zna točan broj koliko je zaraženih i mnogo toga drugog što onda dodatno zapravo sije paniku.

HR **Kako Vam se čini, s obzirom na to da su u početku bile kontradiktorne poruke, u odnosu na sadašnju situaciju kada je proglašeno izvanredno stanje, ima li dovoljno povjerenja u aktualnu vlast da će se mjere i preporuke koje su donesene provesti na pravi način?**

Da, u početku je bilo čak izrazito da se obezvrijedi, da se pokaže da to u stvari nije ništa pa se u tome pretjeralo. Tu su pravljene neke neukusne šale, pa je to stvorilo jedan sasvim pogrešan dojam da to nije ništa naročito »najsmješnij virus u povijesti«, pa se još dodavalo da smo mi eto poseban narod, pa genetika, pa »ne može nam nitko ništa« i to je stvorilo jedan pogrešan stav da se epidemija ignorira, što nije dobro. Uvijek je dobro biti oprezan pa

makar bio i malo oprezniji nego da ne budete dovoljno oprezni. Jer onda upravo ta neopreznost i neodgovornost doprinosi širenju epidemije. Bit će, dakle, da su malo prokockali povjerenje jednim takvim pristupom na početku koji stvarno uopće ne priliči državnim tijelima. Međutim, sva sreća da se dosta brzo to promijenilo i da su se uozbiljili i poduzele mjere. I druga stvar: ljudi danas, mladi pogotovo, imaju dosta pouzdanih informacija iz različitih službenih svjetskih sajtova, tako da mogu tražiti različite izvore o tome što se događa i u drugim zemljama i da vide i druga iskustva i izvuku i neke zaključke. Jer, naravno, uvijek je dobro kada niste prvi i zaista najteže je bilo u Kini, ali je tu dobro bilo da su oni veoma disciplinirani. Međutim, vidjeli smo i što se događalo u Italiji i kako se virus brzo proširio kao požar. Naravno, uvijek je bolje učiti na tuđim greškama i vjerujem da će ove zaista oštre mjere, jer je proglašenje izvanrednog stanja jedna od najoštrijih mjera, uspjeti dosta suzbiti širenje epidemije i svesti je na minimum. Naravno, bit će toga još, ali nadam se da neće rasti onom brzinom kao u nekim drugim zemljama.

HR **Kakvo je Vaše povjerenje u naš zdravstveni sustav ako se epidemija značajno bude širila?**

Ako bi to dalje raslo, nisam baš sasvim siguran. Jer, kao što svi znamo, naše zdravstvo je takvo da mi nemamo dovoljno liječnika ni za uobičajene uvjete i mislim da je bila loša politika zabrana zapošljavanja u zdravstvu. To nam se nije smjelo dogoditi. A drugo, i plaće su u zdravstvu, kako za liječnike opće prakse, tako i za specijaliste kao i za medicinske sestre dosta niske zbog čega su mnogi napustili zemlju. Tako da smo kadrovski osiromašeni, a i materijalno u cjelini tako da nisam baš siguran koliko sustav može odgovoriti na ove uvjete. Ali, nadam se da će ipak uspjeti da se makar kupi neophodnih medicinskih i zaštitnih sredstava koliko je potrebno. Uglavnom, na žalost, o zdravstvu političari počinju misliti tek kad se desi nešto ovakvo.

HR **Što biste preporučili pojedincima na individualnom planu, što mogu učiniti u ovoj situaciji?**

Ono što je najbitnije jest da čovjek ostane dovoljno priseban, da ga ne zahvati panika, da ne postane lakovjeran i podlegne histeriji ili glasinama. Treba biti sumnjičav prema glasinama koje se šire preko društvenih mreža i ne treba širiti takve glasine, jer će se ljudi dodatno plašiti i neće se znati suočiti s onim što je realna opasnost. Vjerujem da će se ljudi postupno naviknuti na ovu situaciju. Na kraju krajeva, stariji ljudi su prošli različita izvanredna stanja od bombardiranja do ubojstva **Đinđića**. Znamo otprilike kako se treba ponašati u ovakvim situacijama.

HR **Kako se trebaju ljudi koji su u karanteni i samoizolaciji ponašati, kako bi lakše podnijeli tu situaciju?**

To je naravno jedna dosta teška situacija, jer nije ni malo ugodno biti u karanteni, to je možda nešto najteže. Nešto je lakša samoizolacija, jer se ljudi nalaze u jednom poznatom ambijentu i na koncu može i obitelj pomoći. Ali, sigurno nije lako ljudima u karanteni koji su prije svega zabrinuti za svoje zdravlje, a onda su izolirani i na neki način kao da su obilježeni, kao nekada gubavci. Tu čovjek mora biti spreman ispuniti to vrijeme što, naravno, ovisi i od svake individue – hoće li gledati filmove ili televiziju, ili pročitati neku knjigu; netko drugi će spremati stan, svatko mora naći načina da taj život osmisli i prosto provede to vrijeme na jedna konstruktivni način. Najgore je samo ležati i misliti što će biti. I, naravno, važno je održavati socijalne kontakte, jer je uvijek bitno da je prisutan i netko drugi a to se danas može ostvariti i preko telefona, interneta i drugih sredstava komunikacije.

Pokrajinski ombudsman: Budimo odgovorni i solidarni u borbi protiv epidemije

Koliki će u Srbiji biti broj oboljelih od koronavirusa to zavisi i od ponašanja samih građana Srbije.

Pokrajinski pučki pravobranitelj – ombudsman apelira na građane da se ponašaju odgovorno i da se u brizi za vlastitu dobrobit oslanjaju na savjete stručnjaka.

U želji da spriječe širenje epidemije, stručnjaci savjetuju građanima, a naročito onima koji su stariji od 65 godina da se, u skladu s mjerama Vlade Srbije i izvanrednog stanja, striktno pridržavaju pravila o samoizolaciji i ne izlaze iz svojih kuća i stanova.

Činjenicu da se prethodnog dana na ulicama Novog Sada, kao i ulicama drugih gradova, mogao vidjeti veliki broj starijih sugrađana, Pokrajinski ombudsman je primio sa zabrinutošću.

Pokrajinski ombudsman, međutim, s izvjesnim osjećanjem zadovoljstva želi ukazati i na činjenicu da raste broj građana spremnih da pomognu svima kojima je pomoć potrebna.

Solidarnost je dragocjeni resurs na koji se svaka zajednica u trenutcima krize može osloniti. Na humane, solidarne i samoorganizirane građane se mogu osloniti i naši stariji sugrađani, kako bi lakše podnijeli zahtjevan režim samoizolacije.

Apelirajući na građane da se ponašaju u skladu sa savjetima stručnjaka, ali i da u brizi za vlastito zdravlje pokažu onu vrstu odgovornosti koja pridonosi zdravlju, sigurnosti i dobrobiti

Pokrajinski ombudsman Zoran Pavlović

ostalih članova zajednice, Pokrajinski ombudsman se pridružuje apelima nadležnih tijela i nezavisnih institucija da se oslonjeni na međugeneracijsku solidarnost lakše izborimo s epidemijom koja nije zadesila samo Srbiju, nego i cijeli planet.

Republika Srbija, Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinski pučki pravobranitelj – ombudsman

NAZIV USTANOVE	ADRESA	BROJ TELEFONA
Gradski zavod za javno zdravlje Beograd	Ul. Bulevar Despota Stefana br. 54a, 11000 Beograd	011/2078-672; 011/2078-673; 011/2078-677; 064/8503-057
Institut za javno zdravlje Vojvodine	Ul. Futoška br. 121, 21000 Novi Sad	064/8028-894; 064/8028-895; 064/802-88-96
Zavod za javno zdravlje Subotica	Ul. Zmaj Jovina br. 30, 24000 Subotica	063/1623-776; 064/80-52-963
Zavod za zaštitu zdravlja Zrenjanin	Ul. dr. Emila Gavrila br. 15, 23000 Zrenjanin	069/2101102; 069/310-11-02
Zavod za javno zdravlje Sombor	Ul. Vojvođanska br. 47, 25000 Sombor	062/1956-866; 064/421-58-50; 063/468-034
Zavod za javno zdravlje Srijemska Mitrovica	Ul. Stari šor br. 47, 22000 Srijemska Mitrovica	064/8092-911; 0648092-938; 064/80-92-930
Zavod za javno zdravlje Kikinda	Ul. kralja Petra br. 70, 23000 Kikinda	062/8833841; 062/8833877; 063/584-420

Popis i kontakti instituta i zavoda za javno zdravlje

Poticaji poljoprivrednicima

Uslijed proglašenog izvanrednog stanja zbog koronavirusa Uprava za agrarna plaćanja Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede obavještava sve poljoprivredne proizvođače koji nisu podnijeli zahtjev za ostvarivanje prava na osnovne poticaje za biljnu proizvodnju u 2020. godini da to i ne mo-

raju činiti. Uprava za agrarna plaćanja će na temelju posljednjeg presjeka stanja iz 2019. godine svim poljoprivrednicima koji su ostvarili pravo na ovaj poticaj isplatiti sredstva i za 2020. godinu. Bez podnijetog zahtjeva.

Dr. sc. Robert Skenderović

Bunjevačke Hrvate nisu stvorili komunisti

Prateći u medijima istupe Saveza bačkih Bunjevaca i Bunjevačkog nacionalnog saveta želim ovim putem upozoriti na jednu činjenicu koja je svakome jasna ili može biti jasna ako se o tome želi informirati. Bunjevačke Hrvate nisu stvorili komunisti. Nisu ih stvorili, jer ih nisu ni mogli stvoriti. Bunjevci su se izjašnjavali Hrvatima i prije 1945. godine. Zapravo, izjašnjavali su se već i prije 1918. godine, ali je poznato da je hrvatstvo Bunjevaca bilo proganjano i prije i poslije Prvoga svjetskog rata. Ipak, nakon dugotrajne borbe bački su Bunjevci konačno uoči Drugoga svjetskog rata uspjeli biti prihvaćeni kao Hrvati. Uspjeli su to u monarhističkoj Jugoslaviji, i to zato jer su srpski političari tada odlučili prekinuti neprijateljstvo prema Hrvatima. Vjerujem da je to tada bilo iskreno od vladajućih srpskih političara. Uostalom, nije ni moglo biti drugačije, jer su Bunjevci svoje hrvatstvo iskazivali stalno. Poznato je da su ga iskazali 1918. godine kada su izvjesili hrvatsku trobojnicu na Gradskoj kući u Subotici, a naročito 1936. godine u istome gradu u velikoj manifestaciji obilježavanja posljednje velike doseobe u Bačku. Nije, dakle, sukob oko nacionalne pripadnosti Bunjevaca bio riješen odlukom komunista iz 1945. godine nego još u vrijeme monarhističke Jugoslavije. Zanimljivo je i važno da je to na kraju prihvatio i **Josip Šokčić**, jedan od vođa tadašnjih Bunjevaca nehrvata. Priznao je on to u *Nevenu*, u svojem članku »Kraj jedne zablude« od 1. prosinca 1939. godine. Da, on je pošteno napisao članak o kraju vlastite zablude. I čemu onda rasprava o 1945. godini?

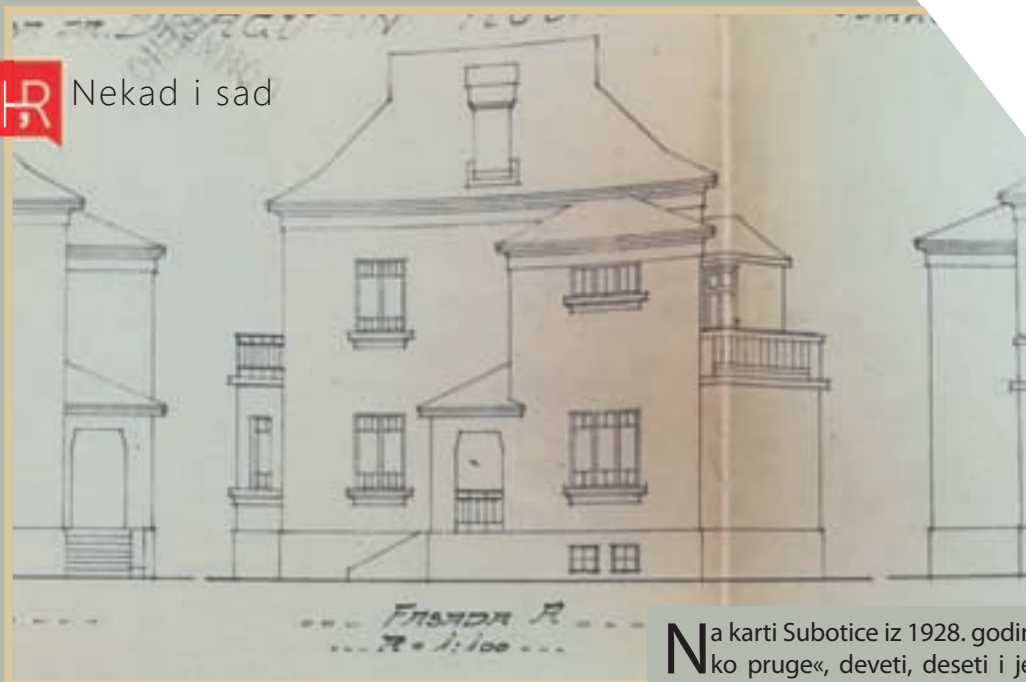
Komunisti nisu Hrvatima donijeli ništa dobro. Naprotiv, bili su dobri s bunjevačkim Hrvatima samo do onog trena kada su bili sigurni da čvrsto drže vlast. Nakon toga su počeli ukidati hrvatske institucije i progoniti hrvatske prvake, pa i one koji su bili u antifašističkom frontu kao što je bio **Mičo Skenderović**. U razdoblju od 1961. do 1991. broj Hrvata je u Vojvodini prepolovljen. Kao da se neka kataklizma dogodila Hrvatima. A nije bila kataklizma nego život u SFRJ. Ili je to za Hrvate bilo kao kataklizma.

Svakako, bunjevačke Hrvate nisu dekretom stvorili komunisti i ne mogu se dekretom ukinuti. Osim toga, ako je Republika Srbija odlučila Bunjevce proglasiti posebnim narodom, onda i rasprava o komunističkoj odluci iz 1945. godine nema nikakva smisla. Pa ipak, rasprava o toj odluci stalno se potencira. Valjda je ponestalo argumenata za neke druge priče koje su se također promovirale i koje se još uvijek promoviraju. Jer, kako zdravoj pameti objasniti da se **Blaško Rajić** prikazuje kao Bunjevac nehrvat iako je u Subotici izdavao *Hrvatske novine*; kako drugačije objasniti da se **Pajo Kujundžić** predstavlja kao Bunjevac nehrvat iako je 1914. godine u Subotici objavio knjigu *Narodnosno pitanje u Ugarskoj* u »hrvatskom privodu«? Dakle, ne samo da je Pajo Kujundžić bio Hrvat nego je i svoju bunjevačku ikavicu

smatrao hrvatskim jezikom. Bilo je to 1914. godine, još u Austro-Ugarskoj.

Prema tome, priča o komunističkom pohrvaćivanju Bunjevaca doista nema nikakvih osnova. Naravno, sve se to radi u službi ideje da Bunjevci nisu Hrvati, pa se navodno pohrvaćivanje Bunjevaca tumači kao neka nasilna asimilacija. Ne spominju se pri tome općepoznate činjenice da su Bunjevci doselili iz Hrvatske, da je Hrvatska njihova domovina, da u Hrvatskoj također žive Bunjevci, da se svi oni osjećaju Hrvatima i da se velika većina svih Bunjevaca u Hrvatskoj, Mađarskoj i Vojvodini osjeća Hrvatima. Na kraju, treba iskreno pitati je li možda razlog tome što se neki Bunjevci u Bačkoj ne izjašnjavaju Hrvatima to što su Hrvati u Srbiji još uvijek prema istraživanjima javnog mnijenja najomraženiji narod? I je li poticanje netrpeljivosti prema Hrvatima doista dobro za Srbiju?

Projekt iz kreativne obitelji Mačković

Na karti Subotice iz 1928. godine tri nova gradska kvarta »preko pruge«, deveti, deseti i jedanaesti, su isplanirana, ulice su ubilježene i dobile su nazive, ali su još uvijek malo izgrađena. Gotovo se mogu izbrojati kuće ucrtane na novim područjima za gradnju. Na ovom velikom prostoru ubrzo su nastala naselja koja danas znamo po imenima »Željezničko naselje«, »Kertvaroš« i »Novi grad«. Tu su građene obiteljske slobodnostojeće kuće, propisanih dimenzija, s dvorištima. U to vrijeme grad je vlastiti razvoj pratio upravo po opsegu građevinskih radova, te je Gradski građevinski odjel sačinjavao izvješća o radovima na putovima i građevinama svakih nekoliko mjeseci. Posebna pozornost bila je posvećena opsegu radova na izgradnji obiteljskih kuća.

U novim naseljima nastajale su uglavnom prizemne obiteljske kuće s najnužnijim prostorijama. Kuće s katom su ovdje bile rijetkost. Jedna obiteljska zgrada na kat pouzdano je nastala upravo 1928. godine, u vrijeme izrade nove, spomenute karte grada, o čemu svjedoči projekt sačuvan u Povijesnom arhivu. To je projekt obiteljske jednokatne zgrade za odvjetnika dr. **Dragutina Kovača** u Markovićevoj ulici u XI. kvartu (»Novi grad«). U bedekeru iz iste godine nabrojani su članovi Odvjetničke komore u Subotici, među njima i Dragutin Kovač, s uredom u Manojlovićevoj 6 (danas Vladimira Nazora).

Projekt lijepe kuće, održavane i danas, zanimljiv je iz još jednog razloga: autor građevinskih nacrti je **Beno Mačković**, ovlaštenu građevinski inženjer, kako je upisano na otisku pečata na projektu. Beno-Benedek nosio je ime svog djeda, poznatog odvjetnika, a nastavio stvaralačkim stopama oca **Titusa Mačkovića**, projektanta brojnih poznatih objekata u Subotici i okolici. Čuveni subotički graditelj Titus i **Katinka** (rođena **Manojlović**) imali su pet kćeri i jednog sina, Benedeka-Benu.

Povijest (ni)je učiteljica

Još davne 1961. godine krenuo sam u gimnaziju i tada slušao predmet koji se zvao latinski jezik, a udžbenik (zagrebačko izdanje) se zvao *Elementa latina*. U njoj je među prvim latinskim sentencama bila i izreka »Historia est magistra vitae«, to jest povijest je učiteljica života. Listajući rječnik izraza i izreka naišao sam na podatak da je ova sentenca zapravo skraćena verzija Ciceronove tvrdnje: »Povijest je svjedok vremena, svjetlost istine, život uspomene, učiteljica života, vjesnica starine«. Pošto zbog svojih godina, i zbog proglašenog izvanrednog stanja i po naredbi predsjednika države i premijerke, danas ne bih smio krenuti nigdje iz svoje kuće jer smo mi stariji »u našem interesu« praktično u kućnom pritvoru i to zbog zasad »nedovoljno poznatog virusa nazvanog i covid-19« sada već »živim život uspomena« i sjećam se 1988. godine, kada je, na žalost, kod nas »pušten iz političkog laboratorija jedan virus« koji je razorio našu

U to doba naši »neprobuđeni narodi« živjeli su u dva carstva: Habsburškom i Turskom, ali na teritoriju Ugarske (računajući i kraljevinu Hrvatsku). U velikom broju tu su živjeli Srbi i Hrvati. U prosvijećenoj apsolutističkoj monarhiji važni su bili plemstvo i svećenstvo, oni su bili i članovi Ugarskog zemaljskog sabora kao i dva delegata tadašnjih slobodnih gradova. Sabor se sastojao od dvije »table«, tj. komore, donje i gornje, sa zadaćom donošenja zakona. Nije ih bila briga za ostale (slično kao u Francuskoj). Događaji u Francuskoj su »probudili nacije« koje su polako počele formirati svoje prve, prije svega kulturne institucije. Matica srpska je osnovana u Pešti 1826., a Matica ilirska (danas hrvatska) 1842. godine u Zagrebu. Nacionalni pokret je bio najjači u Ugarskoj, budući su Mađari bili najbrojniji u toj kraljevini. U to doba u okviru Habsburške monarhije Ugarska je raspolagala ograničenim suverenitetom, budući je austrijski car istovremeno bio i ugarski kralj i prilikom krunisanja se morao zakleti na ugarsku krunu da će uvažavati i zakone Ugarske. Tada su pod Ugarskom krunom pripadali Erdély, Mađarska, Hrvatska i Slavonija. Cijela Vojna krajina (prema Turskoj carevini) potpadala je pod direktnu upravu Beča. Ugarski staležni sabor zasjedao je posljednji put 1847. godine u Požunu (Bratislava). U to doba u donjoj tabli već je građanska oporba bila u većini, čija je težnja bila da u okviru monarhije stvori samostalnu građansku ustavnu Mađarsku. Njihov vođa bio je **Lajos Kossúth**. Sljedeće, 1848. godine širom Europe ponovno su izbile revolucije, u Parizu 22. veljače, u Beču 12. ožujka. Službeni početak mađarske građanske revolucije je 15. ožujka 1848. godine (danas je to državni praznik). Posljednji staleški-feudalni sabor donio je više važnih zakona: ukidanje kmetstva, svi trebaju plaćati porez, formiranje vlastite armije itd., a Mađarska dobija svoju građansku Vladu.

Hrvati, Mađari, Nijemci i Slovaci u Požunu

bivšu državu SFRJ. Danas u mnogim medijima čujem analize da je tu državu razorio »nacionalizam«, ne naš nego onih drugih naroda. Pod našima podrazumijevam »naš narod«, kao u slučaju kada su jedna protiv druge igrane jugoslavenska i mađarska nogometna reprezentacija, a ja sam baš tada bio u JNA (1971./72.) i mnogi su me provocirali pitanjem »za koga navijaš?«. Odgovorio sam, naravno, »za naše«. Ovaj virus, koji hara najmanje 32 godine i još mu ne jenjava utjecaj, nazvao bih »virus zaborava, odnosno nezaborava«, jer uzrokuje zaborav naših loših poteza, a pamti loše poteze onih drugih naroda, više desetljeća unazad. Pri ovome često se druga strana etiketira izrazom: »to su nacionalisti, fašisti, ljotićeveci, teroristi« itd. No, za početak krenimo od nacionalizma.

Rađanje ili buđenje nacija

Većina povjesničara rađanje pojmova »nacije i nacionalizam« vezuje uz Francusku revoluciju koja je počela 14. srpnja 1789. godine, rušenjem tvrđave Bastille, a završila se državnim pučem **Napoleona Bonaparte**a 9. studenoga 1799. godine. Proglasio je sebe carem i krenuo u skoro dvadesetogodišnji rat, koji se konačno završio u porazu kod mjesta Waterloo 1815. godine.

Posljedice revolucije

Zbog Bečke revolucije uplašeni Dvor prihvaća sve mađarske zahtjeve. Možemo slobodno reći da je prvobitni uspjeh Mađara pridonio i buđenju ostalih nacija u toj zemlji, koji sada odlaze u Peštu da od Vlade traže svoja prava – prije svega teritorijalnu autonomiju (Srbi), veću samostalnost i neuvođenje mađarskog jezika kao službenog (Hrvati). U bečkom dvoru prvo je smijenjen car, novi kaiser postao je **Franjo Josip**. Carstvo nije moglo vojno intervenirati; iskoristivši nezadovoljstvo nacija u Mađarskoj, obećavši svima punu autonomiju, svi su počeli vojno napadati Mađarsku. Poslije sloma Mađarske, naravno Beč nije ispoštovao svoja obećanja prema nacijama i uveo je diktaturu, službeni njemački jezik itd., a na to je **Jaša Tomić** rekao: »Što su Mađari dobili za kaštigu, mi smo dobili za nagradu«. Austrija je izvršila strašnu odmazdu, pogubivši 114 ljudi, među njima 13 visoko pozicioniranih časnika u Aradu. S naših prostora bili su **Lazar Knezić** (iz Sombora), **Jovan Damjanić** (iz Bečeja) i **Ernő Kiss** (iz Mađarskog Itabeja). Godišnje jednom trebamo se sjetiti njih, jer i oni su zaslužni da danas postoje naše moderne nacije i njihove građanske države.

Faktori »vrijeme« i »karakter«

Drugo lice **SUBOTICE**

Kako je čovjeku potrebno malo, pa da svoja uvjerenja, navike i sve što mu je do jučer krojilo svakodnevnicu ostavi po strani i svoje aktivnosti usmjeri samo k jednom cilju: opstanku! Dovoljno je, bar kod nas, bilo da se (u)vidi da je vrag sa širenjem zaraze koronavirusom odnio šalu, pa da se neukusne šale o najsmješnijoj bolesti u povijesti čovječanstva, neodgovorni savjeti ženama da idu u shopping u Milano i rasističkim tvrdnjama da Srbe geni čuvaju od ovoga virusa preko noći zamijene mnogo primjerenijim emocijama i postupcima, koji i priliče u ovakvim situacijama.

Subotica, naravno, ni po čemu nije izuzetak od većine sredina diljem Planeta: koronavirus, i sve što je u vezi s njim, jedina je tema o kojoj se ovih dana priča. Donedavni strah, mržnja i netrpeljivost prema Drugome i od Drugoga zamijenio je onaj iskonski, koji se ovih dana kod mnogih graniči s paranojom: strah za vlastiti opstanak. Budimo poštteni, pa recimo da se Subotica ni tu mnogo ne razlikuje od ostalih sredina diljem

činjenica u ovoj situaciji je ta da su svi podjednako izloženi istoj opasnosti, istina s kasnijim potencijalno različitim posljedicama. Upravo zbog toga – baš kao i uvijek kada je neprijatelj priroda, a ne čovjek – ljudi među sobom brišu ili bar potiskuju razlike, te je upravo stoga i logično da su u ovom trenutku svi na istoj strani: i vlast i građani. Uredbe, naredbe, ograničenja, zabrane, kontrole... doživljavaju se kao nužni postupci koji vode poboljšanju. Druga činjenica, međutim, navodi na malo manje idealistično razmišljanje o humanosti, solidarnosti i jedinstvu. Riječ je, naime, o dva bitna faktora: vremenu i ljudskom karakteru.

Faktor »vrijeme«, poznato je, pomaže čovjeku da se prilagodi i najtežim situacijama, pa nije teško zamisliti da će tako biti i kod nas ukoliko koronavirus potraje do mjere da se na nju »naviknemo«, odnosno da ju doživljavamo s manje straha nego u samim počecima. Ako, pak, taj strah bude slabiji, bit će slabiji i prema nositeljima vlasti, odnosno prema mjerama koje su poduzeli s ciljem zaštite stanovništva, pa slike u kojima se građani sve manje pridržavaju izvanredno donijetih propisa i nije teško zamisliti. Nije, naravno, teško zamisliti niti da će, kao reakciju, vlast postrožiti propise ili bar početi provoditi ono čime za sada samo prijete (novčanim kaznama ili zatvorom). Ali... ni takvo stanje – ma koliko je ono u ovom trenutku i potrebno i ispravno – na duže staze jednostavno nije moguće održa(va)ti. Faktor, pak, »karakter« – vidimo to i ovih dana, ponajviše u prodavaonicama, gdje se kod rafova gubi svaki osjećaj za solidarnost – zapravo je prirodni saveznik onom prvom: kako strah malo popusti, tako karakter više izlazi na vidjelo. Što je sve moguće, vjerujem da nije teško zamisliti. Preprodavače, recimo... Uostalom, sjetimo se samo slika prodaje konzervi, riže i drugih namirnica iz humanitarnih izvora na subotičkoj tržnici sredinom devedesetih ili početkom ovoga

Zemljine kugle, čak je situacija ponešto i bolja. Dok su, recimo, Danci prije desetak dana opustošili prodavaonice do mjere da su Vladini dužnosnici građanima zaprijetili ograničenjem kupovine pojedinih artikala, dotle su kod nas (ne samo u Subotici) rafovi koliko-toliko popunjeni onim što se smatra najbitnijim u ovakvim situacijama: vodom, namirnicama i sredstvima za higijenu. I ma koliko neuobičajene, a još manje popularne, mjere o zabrani napuštanja domova osobama starijim od 65 godina već drugoga su dana polučile očekivani rezultat: starijih na ulicama, tržnicama, u prodavaonicama ili ljekarnama gotovo da i nema. Ulice puste kao u filmovima o apokaliptičnom dobu.

Da, to je slika grada, države i ovog dijela svijeta, koju mnogi do samo prije desetak dana nisu mogli zamisliti. Slika kojoj svi skupa svjedočimo i na različite načine u njoj sudjelujemo.

Ali, iskustvo, ako se pretoči u mudrost, nalaže i određeno promišljanje i na temelju toga i donošenje određenih zaključaka, odnosno prognoza. Naravno, na temelju činjenica. Osnovna

tisućljeća.

Stoga je i slika koju ovih prvih dana od proglašenja izvanrednog stanja Subotica daje zapravo univerzalna slika čovječanstva, ujedinjenog u borbi s nevidljivim, a potencijalno vrlo opasnim neprijateljem. Faktori »vrijeme« i »karakter« bit će ti koji će joj svakog novog dana davati nijanse, od ponašanja pojedinaca ili većeg broja ljudi, pa do spremnosti sustava da odgovori na novonastalu situaciju, prije svega kada je riječ o osiguravanju uvjeta za kakvo-takvo nesmetano odvijanje svakodnevnog života. U trenutnoj situaciji ne ostaje nam ništa drugo do li nadati se da se Subotica ni po čemu neće izdvajati u odnosu na druge sredine, osim možda po strpljenju i disciplini većine svojih građana. Koliko god aduti vjere i nade u ovom trenutku izgledali slabašni, svi ostali u rukama su struke i nositelja vlasti. Prvih, da svojim znanjem i savjetima što prije pronađu rješenje za izlazak iz ove krize, a drugih da to provode.

Z. R.

Korisnici GC Subotica u komunikaciji s rodbinom putem video poziva

Gerontološki centar Subotica je prva ustanova socijalne zaštite u regiji koja je zbog novonastale situacije uvela novu obavezu metodu komunikacije korisnika usluga s rodbinom putem video poziva.

Zbog nemogućnosti posjeta rodbine i prijatelja, ovaj vid komunikacije će omogućiti korisnicima da održavaju kontakte s najmilijima. Do sada nije bilo potrebe za ovim načinom uspostavljanja kontakta, jer je rodbina svakodnevno bila u mogućnosti otići u posjet.

Ovim putem korisnici će lakše prebroditi izvanredno stanje koje ih, iako se drži pod kontrolom, u određenoj mjeri uznemiruje.

U sva tri domska objekta radni terapeuti će biti u obvezi osobno dostaviti telefon korisniku usluga preko koga će se ostvariti video poziv s rodbinom. S obzirom na trenutnu situaciju, ovo će biti primarni dio stručnog rada jer su briga o korisnicima i održavanje odnosa s rodbinom i prijateljima najvažniji.

Kontakt telefoni za video komunikaciju (Viber ili Whatsup) s korisnicima Jedinice panzionog tipa Doma *Dudova šuma*: 062/783-133, a za korisnike Jedinice stacionarnog tipa Doma *Dudova šuma*: 064/841-10-18, Dom za njegu: 064/841-10-17, Dom za odrasle osobe: 064/841-10-02.

Odgođeno javno otvaranje ponuda za davanje u zakup poslovnih prostora u Subotici

Zbog proglašenja izvanrednog stanja u Srbiji, a sukladno Zaključku Vlade o instrukcijama zaposlenima u državnim tijelima, iz Službe za poslovne prostore Tajništva za imovinsko-pravne poslove Gradske uprave Grada Subotice obavještavaju da se javno otvaranje ponuda pristiglih temeljem objavljenog Oglasa o davanju u zakup poslovnih prostora u Subotici, koje je zakazano za danas (petak, 20. ožujka) od 12 sati u prostorijama

Medija centra Gradske kuće Subotica, Trg slobode 1, odgađa do daljnjeg.

Komunikacija sa subotičkim Centrom za socijalni rad

U cilju dostupnosti usluga socijalne zaštite tijekom izvanrednog stanja komunikacija s Centrom za socijalni rad Grada

Subotice obavljat će se putem telefona 024/548-220 i e-maila: subotica.csr@minrzs.gov.rs.

Obavijesti iz Gradske knjižnice Subotica

Povodom uvedenog izvanrednog stanja na teritoriju Republike Srbije, a u vezi s pandemijom virusa COVID-19, Gradska knjižnica Subotica neće biti otvorena za korisnike i posjetitelje ali Kviz *Čitam i skitam* ostaje aktivan na našem internetskom portalu i učenici osnovnih škola mogu i dalje popunjavati upitnik. Svim učenicima bit će omogućeno plaćanje godišnje članarine po promotivnoj cijeni od 300 dinara kad se stvore uvjeti za ponovni rad Knjižnice. Izvlačenje nagrada je odgođeno i iz Gradske knjižnice će sudionike kviza naknadno obavijestiti o novom terminu.

Također, iz Gradske knjižnice Subotica obavještavaju sve korisnike svojih usluga da po okončanju izvanrednog stanja neće biti u obvezi plaćanja troškova opomene ako su kasnili s vraćanjem knjiga. O svim daljnjim informacijama u vezi s radom Gradske knjižnice Subotica građani će biti pravodobno obaviješteni.

Izbjegavanje kontakata na svim razinama

Za sugrađane starije od 65, odnosno 70 godina kojima je zabranjen izlazak na ulice uveden je poseban telefonski broj 024/636-136

Zbog epidemije koronavirusa koji se sve ozbiljnije širi u Srbiji, Vlada je proglasila izvanredno stanje i uvela policijski sat što u mnogočemu mijenja svakidašnjicu. Koliko nam je poznato, u Subotici još uvijek nema zabilježenih slučajeva zaraze, ali u ljekarnama od početka tjedna nema zaštitnih maski, rukavica i dezinfekcijskih sredstava, u trgovinama je povećana potražnja za osnovnim namirnicama, a neizbježni su i redovi ispred ljekarni, banaka i drugih prostora koji na vratima imaju natpise da primaju unutra svega nekoliko osoba.

Gradski štab za izvanredne situacije u Subotici donio je više mjera za sprječavanje, suzbijanje i gašenje epidemije COVID-19.

Broj za pomoć

S radom su prestale sve predškolske ustanove, centri i klubovi za starije (umirovljenike), sportski objekti, a radno vrijeme ugostiteljskih objekata skraćeno je, te je odobreno od 8 do 20 sati. Reduciran je gradski i prigradski promet na vozni red koji

Za sugrađane starije od 65, odnosno 70 godina kojima je zabranjen izlazak na ulice uveden je poseban telefonski broj 024/636-136 na kojem mogu dobiti pomoć u nabavci hrane, lijekova i drugih potrepština te dobiti savjete kako sačuvati zdravlje.

U cilju pomoći starijima organizirale su se mnoge grupe ili pojedinci. No, Gradska organizacija Crvenog križa Subotica uputila je svima koji žele pomoći starijima u donošenju potrepština iz trgovina ili lijekova iz ljekarni apel i instrukcije da se jave njima.

»Neophodna je koordinacija svih samoorganiziranih grupa i pojedinaca s Crvenim križem kako bi se izbjegle zlouporabe, zaštitili stariji od kontakata sa zlonamjernim osobama svih kritičnih skupina«, poručuju iz Crvenog križa i dodaju kako će sustav koji će oni provoditi osigurati sigurnost starih osoba od nedobronamjernih sugrađana.

Organizacija Crvenog križa nalazi se na adresi Trg žrtava fašizma 3 (kod kina *Lifka*).

Prenamjena dvije ambulante

Za pacijente s respiratornim problemima i onima koji imaju simptome koronavirusa Dom zdravlja Subotica od srijede, 18. ožujka, osigurao je dvije ambulante. To su ambulanta Ogranak 1 (ulaz sa Senčanske ceste, 065/918-55-78) i ambulanta Ogranak 5 u Zmaj Jovinoj ulici (065/918-55-77, 065/915-55-38 i 024/571-735). Zakazivanje pregleda je obavezno, a namijenjeno je za one kojima se jave tegobe sumnjive za gripu ili Covid-19 u vidu kašlja, povišene tjelesne temperature...

Rad ambulanti se odvija radnim danima i vikendom od 7 do 20 sati, ambulanta Ogranak 5 će biti zatvorena za opću populaciju i svi pacijenti će biti preusmjereni na najbliže ambulante.

Elektronička komunikacija

Gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban** apelirao je na građane da mjere zaštite podignu na najveću moguću razinu, prvenstveno što se tiče higijene, te ih pozvao da što više koriste elektroničku komunikaciju.

»Molim naše sugrađane da izbjegavaju kontakte na svim razinama, bilo da su u pitanju osobni kontakti ili odlasci u instituci-

se primjenjuje subotom, nedjeljom i državnim praznicima, uz ukidanje noćnih polazaka. Omogućen je i rad od kuće uposlenicima Gradske uprave, ravnateljima javnih ustanova i javnih i javno-komunalnih poduzeća čiji je osnivač Grad Subotica, a koji su teški kronični bolesnici i starijima od 60 godina.

je. Zbog sve veće mogućnosti da se komunikacija i izvršavanje usluga obavlja elektroničkim putem apeliram da se ova mogućnost što više koristi», poručio je Laban.

Šalteri Ministarstva unutarnjih poslova (MUP-a) ne rade, što znači da se istekle osobne iskaznice ne mogu produžavati dok traje izvanredno stanje, a iz Uprave poručuju kako dok traje ova odluka, dokumenti koji su istekli su važeći. Ako netko ima potrebu za izdavanjem novoga dokumenta, može se obratiti Ministarstvu putem maila upravazaupravneposlove@mup.gov.rs. Što se tiče produžetka registracija vozila, građani ga mogu obaviti na tehničkim pregledima u ovlaštenim servisima.

Rad sa strankama privremeno je ukinuo i uslužni centar Gradske uprave. Šalteri u prizemlju Gradske kuće su zatvoreni, a građani potrebne informacije mogu dobiti putem telefona 024/626-888 i 024/626-999.

Komunikacija građana s Centrom za socijalni rad odvijat će se putem telefona 024/548-220 i mail adrese.subotica.csr@minrzs.gov.rs.

Ne rade ni šalteri Nacionalne službe za zapošljavanje, te građani nisu u mogućnosti da se prijave na evidenciju nezaposlenih osoba niti će se evidentirati obvezno osobno javljanje tražitelja zaposlenja. Obustavlja se i prijam zahtjeva za sudjelovanje u mjerama aktivne politike zapošljavanja.

Iz Nacionalne službe za zapošljavanje mole sve poslodavce koji podnose zahtjev za izdavanje/produženje radne dozvole da ga upute na mail adresu filijale, sukladno obavijestima koje se nalaze na službenom sajtu, u odjeljku Dokumenti – Dozvole za rad.

U ovome razdoblju Elektro distribucija Subotica neće isključivati struju niti imati ikakve radove na mreži, osim u slučaju havarija i hitnih intervencija.

U Višem sudu u Subotici za vrijeme izvanrednog stanja smiju biti samo uposlenici čije je prisustvo neophodno, dok šalteru pošte u prizemlju zgrade mogu pristupiti samo službenici sudova i javnih tužiteljstva.

U kaznenom odjeljenju postupa se samo u onim predmetima u kojima je određen ili se predlaže pritvor, u predmetima maloljetnih učinitelja ako je određen ili se predlaže pritvor, zatim u svim žalbenim predmetima vezanim za pritvor, kaznena djela iz članaka 235, 248. i 249. Kaznenog zakona, nasilja u obitelji, u svim predmetima iz nadležnosti ovog suda

u kojima se maloljetnici nalaze u ulozi oštećenih, kao i u predmetima gdje prijeti nastupanje zastarjelosti. U svim drugim predmetima kaznene materije glavni pretresi se odgađaju do daljnjega.

Što se tiče građanskog odjela, odgađaju se ročišta u građanskim sporovima, provođenje izvršnih radnji (izuzev izvršnih radnji radi davanja izdržavanja) i ročišta u izvanparničnim postupcima. Postupa se samo u hitnim predmetima po zakonu, zatim u predmetima zabrane rasturanja tiska i širenja informacija sredstvima javnog informiranja, u sporovima vezanim za očinstvo i materinstvo samo u slučaju da stranka zahtijeva i dokaže mogući gubitak važnih prava i interesa, također u sporovima za zaštitu od diskriminacije i zlostavljanja u radu (samo u slučaju da stranka zahtijeva i dokaže mogući gubitak važnih prava i interesa) i unaprijed navedenim

postupcima na pismenu molbu stranke ročišta se odgađaju ako su stranke starije od 60 godina ili imaju djecu od 12 godina i mlađu.

J. D. B.

U ljekarne stižu maske, rukavice i dezinfekcijska sredstva

Zbog velike potražnje ljekarne u Subotici ostale su bez zaštitnih maski, rukavica i dezinfekcijskih sredstava, no za subotički portal www.subotica.com rekli su kako očekuju novu isporuku potrebnih artikala.

»Ljekarna Subotica zaista ulaže sve napore da održi stabilnost situacije i nabavi sve što je potrebno građanima. Očekujemo da ćemo u narednom razdoblju dobiti maske, rukavice i sredstva za dezinfekciju, međutim, ne znamo hoće li to biti dovoljne količine s obzirom na ovako veliku potražnju. Stoga, još jednom apeliramo na sugrađane da ne prave zalihe, da budu solidarni i odgovorni i da prate upute u pogledu ograničenja kupovine sredstava za higijenu, a koja podrazumijevaju da jedna osoba može kupiti najviše 10 maski, 10 pari rukavica, dva pakiranja većih sredstava za dezinfekciju ili pet manjih«, poručuju iz Ljekarne Subotica.

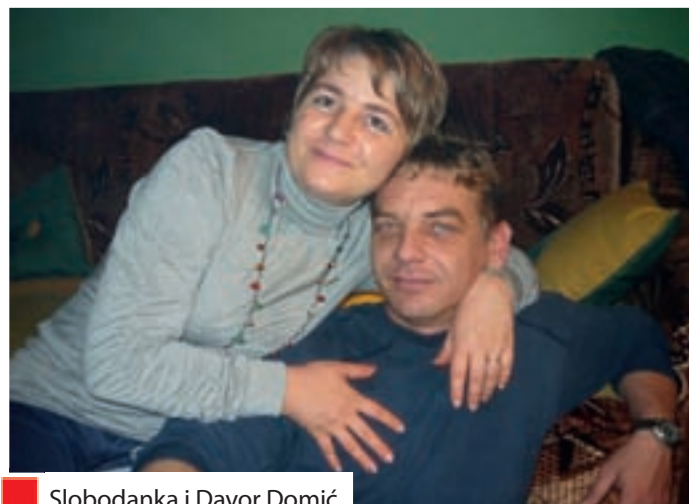
Slobodanka i Davor Domić iz Sonte

Ljubav jača od smrti

Obitelj **Domić**, suprug **Davor**, supruga **Slobodanka**, rođena **Knežević**, kći **Marija** i sin **Luka** po puno toga odudaraju od suvremenih obitelji. Po ponašanju, po otvorenosti, po međusobnom povjerenju, po lijepom kućnom odgoju pripadaju vremenima i običajima iz godina neke bliske ili manje bliske prošlosti.

Terenac i prodavačica obuće

Pater familias Davor, umirovljenik, troši peto desetljeće života. Na čuđenje onih koji ga ne znaju, u mirovini, onoj bijed-

Slobodanka i Davor Domić

noj, invalidskoj, već je nekoliko godina. Od rane mladosti bio je uposlenik somborskog *Signala*, vodio je grupu terenaca na obilježavanju vodoravne signalizacije na prometnicama diljem države. Igrom sudbine u njegovoj grupi je radio i Slobodankin brat. Jednoga jutra, pri polasku na teren, svratili su u dom Kneževića na kavu.

»Nisam se tada puno družila s njima, samo sam im skuhalo kavu. Kad sam ugledala Davora, nešto me je, na prvu, ošinulo. Zbunila sam se i odmah izašla iz sobe u kojoj su pili kavu. Tek nakon bratovog povratka s terena pitala sam ga ima li taj momak curu, ili tako nešto. Kad sam čula da nema, sama sam sebi rekla da ću se udati za njega. Po bratu sam mu poručila da dođe u moju prodavaonicu na kavu. Došao je i tako je sve počelo. Bogami, išlo je i vrlo ubrzano. Već nakon tri tjedna, opet neuobičajeno, pitala sam ga bi li on mene ženio. Pristao je, ubrzo je uslijedila svadba, pa kroz par godina rodila nam se Marija, kasnije Luka. Davor je dobro zarađivao, nije bilo potrebe da se upošljam, skrbila sam o kući i

djeci. I danas kažem, oduvijek smo živjeli kao u bajci«, šeretski priča Slobodanka.

»Nemam puno toga za dodati, Slobodanka je rječita i za mene. Danas me dulji razgovor zamara, pa je ona moj portparol«, dodaje Davor, grohotom se smijući.

Ova obiteljska idila je trajala sve dok se nad Davora nije nadvio najcrnji mogući oblak.

Ples na razmeđu života i smrti

Na poslu kojega je neizmjereno volio Davor je platio danak bahatosti i pijanstvu nepoznatog vozača. »Bio sam uposlenik somborskog *Signala*. Radili smo na terenu u Beogradu, na Petlji, obilježavali smo horizontalnu signalizaciju. Zbog opterećenja prometom, beogradska policija nam je naložila da radove obavljamo noću. Nije bilo nikakvih problema dok jedne noći nepoznati vozač, kasnije se ispostavilo s brojem promila višestruko većim od dopuštenog i brzinom puno, puno većom od dopuštene, nije uletio u našu skupinu i razbacao nas na sve strane. U svemu sam najgore prošao. Odbačen sam s gornje razine petlje skroz u podnožje. Nisam nikako bio svjestan svojega stanja, tek mjesecima kasnije, iz pričanja kolega i medicinske dokumentacije, doznao sam koliko sam fraktura zadobio, koliko je bilo unutarnjih ozljeda. Pravo je čudo kako sam uopće i preživio«, staloženo priča Davor.

Tih dana bio je gost crnih kronika skoro svih naših novina. Liječenje je bilo dugo i mukotrpno. U prvo vrijeme preživljavao je u umjetno izazvanoj komi, s neizvjesnim posljedicama, kako fizičkim, tako i mentalnim. Liječnici nisu mogli znati, prije svega, u kakvom će mu stanju biti mozak nakon buđenja iz kome.

Davorovih ruku dijelo

Luka Domić prvi s lijeva

Marija Domić

»Bili su mi to dani, slobodno mogu reći, najteži u životu. Živjela sam na relaciji Sonta – Beograd. Ni dana nisam mogla proživjeti, a da ne vidim Davora. Istina, kraj njega sam smjela biti svega pet minuta, ali nisam željela čak ni to propustiti. Valjda bih umrla od tuge ukoliko bi se probudio, a ja nisam uz njega. Davorov poslodavac u cijeloj situaciji se postavio maksimalno korektno. Djeci i meni nije smjelo ništa nedostajati, a na raspolaganje mi je stavio auto i šoferu. Za to mu se nećemo moći nikada odužiti, pa je i danas veliki prijatelj naše obitelji i uvijek rado viđen gost u našem domu«, kroz suze se prisjeća Slobodanka.

Oporavak

Nakon buđenja iz kome, počeo je dugi i komplicirani oporavak. Rehabilitacija, prvo u bolnici, kasnije u toplicama u Melencima, raznorazne vježbe kad je došao kući bile su njegov život u narednih nekoliko godina.

»Bila sam stalno uz Davora, s nama su bili i naši kumovi **Dar-ko** i **Jasmina Nikolić** i njihove cure. Davor je bio uporan, čak i uporniji nego što su liječnici i terapeuti očekivali. I napredovao je brže od očekivanoga. Pored vježbi, posvetio se prvo jednostavnijim, a kasnije i kompliciranijim poslovima u našoj kući. Uređenje malog voćnjaka, dvorišta, pa i dijelova kuće, postupno je preuzimao i danas mu je to glavna zabava. A u svakom poslu je precizan, pa mu se ne usudim u puno toga ni petljati«, sjajnih očiju priča Slobodanka.

Kad su prošla sva bolovanja, za Davora je počela nova borba. Medicinska struka ga je proglasila trajnim stopostotnim invalidom, potpuno nesposobnim za ikakav posao, slučajem za mirovinu. Komisije svih razina odbijale su njihove prijedloge.

»Nisam sposoban čak ni za uredski posao, jer nisam u stanju niti dugo sjediti. Mogu jedino kombinirati šetnju, sjedenje i ležanje, ništa od toga predugo. Bio sam uporan i konačno sam se, nakon nekoliko godina, dokopao mirovine od 16.000 dinara.

Sramota, više dobiju socijalni slučajevi, što nikada nisam želio biti«, ogorčeno priča Davor.

Djeca sportaši

Oboje djece povukli su Davorove sportske gene. Marija je vlasnik crnog pojasa u karateu, Luka je nogometaš i nogometni sudac.

»U nogometnu školu sončanskog *Dinama* otac me je upisao u 1. razredu osnovne škole. Tada je moja kuma **Viktoria Nikolić** već trenirala i to mi je bio najveći motiv i poticaj. Trener, profesor **Goran Matić**, vidio je u meni potencijal i forsirao me više od ostalih, što se i isplatilo. Kad je Viktoria počela suditi, prijavio sam se i ja za obuku, jer sam mislio, ukoliko ne uspijem u nogometu, uspijet ću u suđenju. Dobro mi ide, trenutačno sam na početku, a čim sam napunio 16 godina, registriran sam za sončanski *Dinamo*«, kaže Luka.

Marija je studentica prava u Novom Sadu. Njezin sport je karate.

»Vjerovali ili ne, karateom sam se počela baviti još u dobi od tri godine, tada smo još živjeli u Somboru. To je trajalo kratko, do našeg preseljenja u Sontu. Kako sam postajala starija, shvatila sam da je to sport koji me najviše privlači i da se jedino u njemu pronalazim. Počela sam s treninzima 4. svibnja 2011. godine i bila sam vrlo uspješna. Redovito sam išla na natjecanja, propuštala sam ih jedino kad sam imala čvrst razlog za to. Na dan kada mi je bio prvi trening u Sonti, napisala sam na papir da neću odustati od karatea dok ne položim za crni pojas. Tako je i bilo, postigla sam svoj cilj u lipnju prošle godine. Za sve postignuto, pored svoje upornosti, zahvalna sam i svojem treneru, senseiju **Tomislavu Matinu**. S karateom namjeravam nastaviti čim mi obrazovne obveze budu dopustile«, završava priču Marija.

Ivan Andrašić

Uskoro novo izdanje knjige *Antimemoari, kako je umirao moj narod* autora Marka Kljajića

Svjedočanstva o tragediji Hrvata

»Bit će to netipični memoari, autobiografija, iako nije samo to nego i biografija o stradanju mog naroda. Naziv 'antimemoari' uklapa se u kontekst stradanja moga naroda u Srijemu u kojemu sam skoro 40 godina. Svih tih godina dijelim s njima istu sudbinu«, kaže autor knjige Marko Kljajić

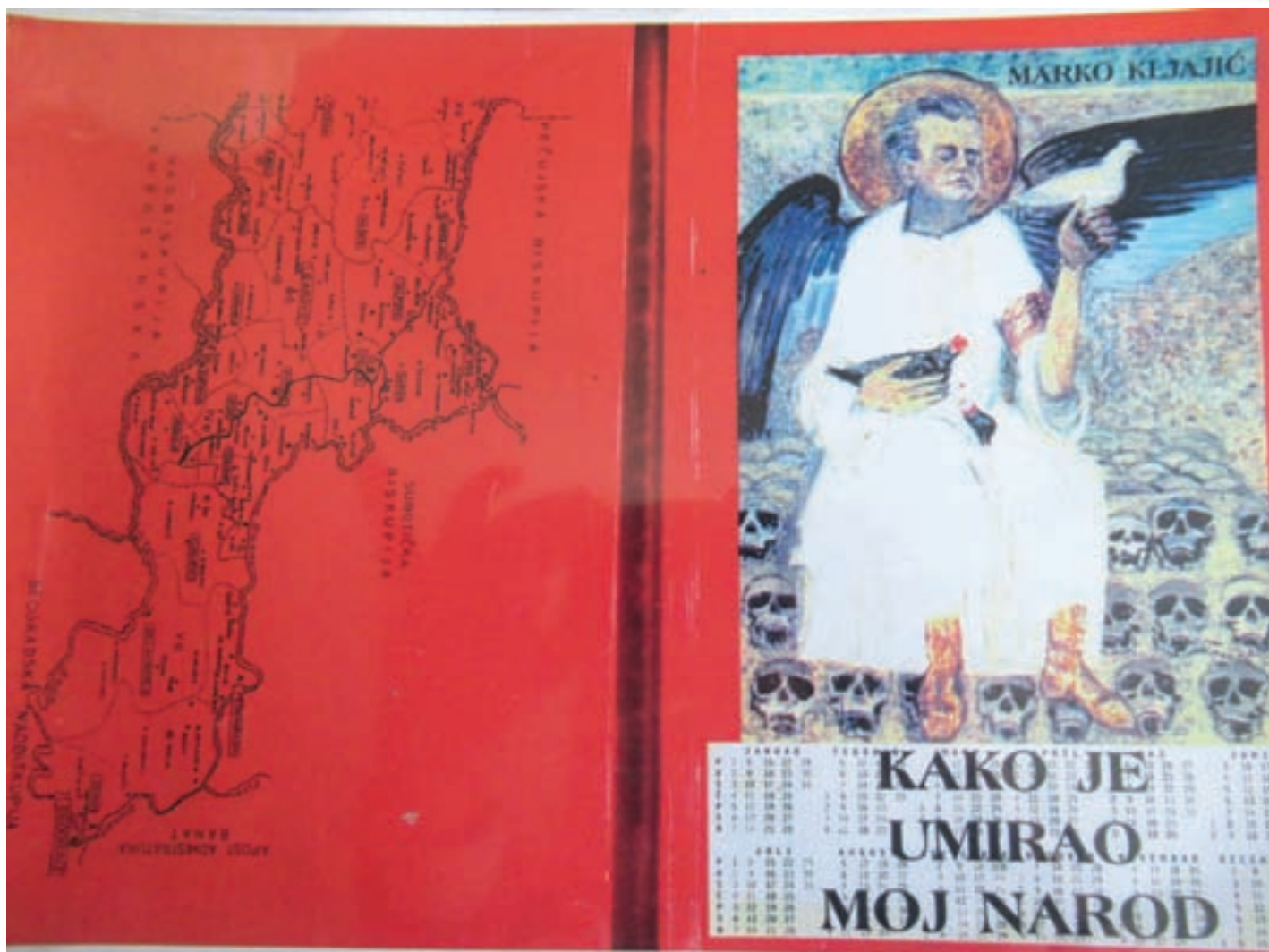
skana je u tiraži od 500 primjeraka. U knjizi su obuhvaćeni *Hrtkovački sindrom*, progon Hrvata u Srijemu, popisi iseljenih obitelji s teritorija srijemskih župa, brojne reportaže iz Srijema, te drugi podaci od neprocjenjive važnosti. Poslije 24 godine autor je riješio izdati ponovljeno, popravljeno i prošireno izdanje knjige pod nazivom *Antimemoari, kako je umirao moj narod*. Knjiga će biti tiskana ovih dana, a njen prvi dio naći će se pred čitateljima do Uskrsa. Kako za naš tjednik navodi autor knjige, bit će to uskrasna čestitka Srijemcima, i sadašnjim i bivšim.

Značajni podatci

Knjige župnika Marka Kljajića namijenjene su u prvom redu Hrvatima iz Srijema. Osim knjige *Kako je umirao moj narod*, iste 1996. godine iz tiska su izašle još dvije monografije: *Golubinci kroz povijest* i *Slankamen kroz povijest*. Ali knjiga *Kako je umirao moj narod*, autora je kao pisca obilježila za cijeli život.

»Razlog je tematika i problematika opisana u knjizi. Mene su devedesete godine zatekle u Petrovaradinu. Došao sam u Srijem 1983. godine. Najprije u Beočin i Čerević, a poslije tri godine prešao sam u Petrovaradin. Župu Novi Beograd preuzeo sam 2005. godine. U vrijeme devedesetih godina nismo imali novinara koji bi pisao o našim nevoljama. Bilo je tu i straha. U ono malo što je tada bilo oporbenog tiska govorilo se više o problemima većinskog naroda nego o problemima Hrvata. Mene je takva situacija 'gurnula' u novinarsku avanturu. Ne bih to mogao uraditi da nisam imao pomoć od kolega, na prvom mjestu od svećenika koji su dijelili istu sudbinu sa mnom. Oni su mi slali izvještaje, ali su do mene dolazila i reagiranja biskupa«, navodi župnik Kljajić, dodajući da je knjiga novinarskim putem stigla i do Haaga.

Knjiga *Kako je umirao moj narod* autora **Marka Kljajića**, osim obilja podataka o spomenicima duhovne, vjerske i materijalne kulture Hrvata u Srijemu, svjedoči i o njihovom nestajanju s njihovih vjekovnih obitavališta: od Kukujevača i Gibarca, do Golubinaca, Slankamena, Hrtkovaca i Zemuna. Upravo tako je u predgovoru knjige opisuje profesor književnosti **Tomislav Bašić Palković**: »Stranice kronike *Kako je umirao moj narod*, pored obilja podataka o spomenicima duhovne, vjerske i materijalne kulture Hrvata u Srijemu, svjedoče i o njegovom nestajanju«. Knjiga je slika koja riječju, fotografijama i dokumentima autora govori o sudbini hrvatskoga naroda. Knjiga je svjedočanstvo o stradanju hrvatskoga naroda iz Srijema i kako je opisuje autor: »Ona je krik umirućeg za pomoć«. Knjiga je tiskana 1996. godine. Prvo izdanje imalo je 470 stranica i ti-

»Bio sam haški svjedok, odnosno haški sugovornik, s obzirom na to da sam na poziv iz Haaga odgovorio da tamo neću ići ni kao zaštićeni ni kao nezaštićeni svjedok. Na njihovo pitanje mogu li oni doći k meni kako bi se progovorilo o toj problematiki o kojoj pišem u knjizi, poželio sam im dobrodošlicu i u dva-tri susreta obavio razgovor na temu koja govori u koricama moje knjige«, ističe naš sugovornik.

Ispovijesti

Također navodi da je zbog velikog odjeka prvog izdanja knjige došao na ideju da je proširi. U prvom dijelu proširenog izdanja bit će objavljeno nekoliko novih dokumenata koje je autor nazvao: »Poštom božanske providnosti«.

»Ljudi iz žiže ratnih događanja i u Hrvatskoj i ovdje u Srijemu su mi donosili svoje ispovijesti. Tako sam ih i naslovio. Ta saznanja uklopila su se u moje drugo izdanje knjige s istim naslovom, gdje je kroz cijelu tu priču moja malenkost dotaknuta i apostrofirana. Zato sam u novoj knjizi dodao i prefiks 'memoari'. Bit će to netipični memoari, autobiografija, iako nije samo to nego i biografija, o stradanju moga naroda. Naziv 'antimemoari' uklapa se u kontekst stradanja moga naroda u Srijemu u kojemu sam skoro 40 godina. Svih tih godina dijelim s njima istu sudbinu«, kaže autor.

Nova izdanja

Prvi dio knjige o istočnom Srijemu obuhvatit će 700 stranica. Ubrzo će biti tiskan drugi dio proširenog izdanja u kojem će biti obuhvaćena reagiranja na knjigu, promocije knjige, članci iz novina, te proširene priče o tri župe: Surčinu, Petrovaradinu i Golubincima. U planu je izdanje i trećeg dijela proširenog izdanja.

»Spremam se napisati još jednu knjigu o Surčinu. Ponovit ću i monografiju o Golubincima pod istim naslovom, s obzirom na to da sam sad ušao dublje u arhivu u župi u Golubincima, gdje sam preuzeo župničku odgovornost prije četiri godine. Nova saznanja iz te arhive će kao vrijedni etnografski materijal učiniti još boljim ovo drugo izdanje«, kaže sugovornik.

U proširenom izdanju nove knjige su zapisane sve činjenice koje su se dešavale u ratnom razdoblju. Fotografijama, dokumentima i pisanom riječju opisana su stanja i nemili događaji koji su Hrvate iz Srijema svakodnevno doticali. A na naše pitanje kako danas ocjenjuje život Hrvata u Srijemu, on kaže:

»Hrvati u Srijemu danas žive kao i ostali Srijemci. Tu nema puno razlike. No, ne može se sporiti činjenica da je u nekim sredinama njima ipak teže nego li domicilnom, većinskom srpskom narodu te onima koji su 90-ih godina došli i popunili prostore iz kojih su istjerani Hrvati.«

S. D.

Obrazovanje na hrvatskom jeziku

S gledišta učenika i profesora

Hrvatski jezik nije mi bio nimalo stran. On je zapravo bio cijeli život oko mene * Bilo je ugodno boraviti u školi s prijateljima koji dijele slične vrijednosti * Iskoristite svoje ustavom zagarantirano pravo i tako doprinesite očuvanju i promicanju vlastitog identiteta i kulture

Upis djece u prve razrede osnovne škole započinje 1. travnja i traje sve do 31. svibnja. Iako se u ovome trenutku još ne zna na koji način će upis biti proveden, pretpostavlja se kako će sve biti putem interneta.

I nakon 18 godina, od kako se provodi nastava na hrvatskom jeziku, još uvijek ima roditelja koji se dvoje oko upisa djece na cjelovitu nastavu. Godinama smo o tome pisali, no u razgovoru s pojedinim roditeljima, iako nema nekih razloga, dvojba, pa čak i strah postoji. Najčešći izgovor je da ne žele dijete izdvajati, a često nisu niti svjesni kako tek u srpskim odjelima izdvajaju dijete koje je hrvatske nacionalnosti ili/i ide na katolički vjeronauk.

Svjedoci smo i činjenice da se naš narod nerijetko povuče čim netko iznese drugačije mišljenje. Ovo je najviše izraženo u manjim sredinama gdje se jako cijeni parola »što će drugi reći«, te se to najčešće navodi kao jedan od razloga zašto u manjim sredinama ima manje ili niti nema djece na cjelovitoj nastavi. Kao

znak podrške i pripadnosti hrvatskom narodu roditelji uglavnom onda izaberu »manje opasnu« varijantu, te upišu dijete na izučavanje predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Svatko ima pravo odlučiti po svom mišljenju i svojoj volji, a mi smo ovoga puta odlučili razgovarati s mladom, sada već profesoricom biologije, **Jasminom Milodanović**, koja je jedan ciklus obrazovanja završila upravo na hrvatskom nastavnom jeziku i nakon toga bez problema upisala fakultet na srpskom jeziku.

Hrvatski mi nije bio stran

Jasmina je rođena u Đurđinu i po struci je profesorica biologije, te trenutno predaje ovaj predmet u Srednjoj medicinskoj školi u Subotici, i to u srpskim i hrvatskim odjelima. Osnovnu školu *Vladimir Nazor* završila je u svom rodnom mjestu, te se upisala u Gimnaziju *Svetozar Marković* na hrvatskom nastavnom jeziku. Nakon Gimnazije upisala je Prirodno-matematički fakultet, smjer biologija u Novom Sadu, gdje je završila osnovne i master studije na srpskom jeziku. Od jeseni Jasmina je polaznica Lektorata hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu, a želja joj je usavršiti hrvatski jezik.

U razgovoru s Jasminom saznali smo da joj nije bilo teško završiti srednju školu na hrvatskom jeziku: »Hrvatski jezik nije mi bio nimalo stran. On je zapravo bio cijeli život oko mene: gledala sam Hrvatsku televiziju, bila aktivna u Crkvi i hrvatskoj zajednici: tamburaškoj sekciji, *dužijancama*, prelima... Među ostalim, u osnovnoj školi, jer nije postojala cjelovita nastava u mojoj generaciji, pohađala sam izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, gdje sam dosta naučila. U srednjoj školi, uvijek sam u bilježnici pored stručnog naziva na hrvatskom jeziku upisivala i stručni naziv na srpskom te me zaista ništa nije zbunjivalo pri upisu na fakultet. Znala sam što se od mene traži, a uostalom profesori su starog kova. Velika većina njih završila je fakultete na srpskohrvatskom, imaju studente i iz susjednih zemalja tako da su maksimalno bili tolerantni na sve što su pročitali, ako se nekad i potkrala pogreška«, pojašnjava Jasmina.

Iskoristite svoje pravo

Razdoblje srednje škole pamtit će kao izuzetno lijep period života, jer, kako je rekla, bilo je ugodno boraviti u školi s prijateljima, koji dijele slične vrijednosti.

»Moja generacija je među prvima, pa su pojedini profesori skupa s nama učili hrvatski jezik, često smo i mi njih ispravljali, a ne oni nas«, prisjeća se Jasmina i dodaje: »Društvo je bilo sjajno. Družili smo se i izvan nastave, a nakon završetka srednje škole nalazili smo se na kavama barem nekoliko puta godišnje. Mnogi od nas i danas su najbolji prijatelji pa i kumovi«, kaže naša sugovornica.

S Jasminom smo razgovarali i o aktualnom upisu u prve razrede, kako osnovne tako i srednje škole, a ona je samo potvrdila

da onaj tko hoće može sve i da prepreka nema.

»Svakako bih potaknula roditelje koji upisuju djecu u osnovne škole, pa i mlade koji se upisuju u srednje škole, da iskoriste svoje ustavom zagantirano pravo i tako doprinesu očuvanju i promicanju vlastitog identiteta i kulture. Roditelji i djeca ključni su čimbenik u cijeloj priči: bez njih nastave na hrvatskom jeziku nema. Mislim da svi nastavom na hrvatskom mogu samo dobiti«, poručila je Jasmina Milodanović.

Ž. V.

Obavijest o upisu djece u I. razred osnovne škole u školskoj 2020./2021. godini

Temeljem članka 18. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja (*Službeni glasnik RS* broj 88/2017), a uz suglasnost Ministarstva prosvjete Republike Srbije, Tajništvo za društvene djelatnosti Grada Subotice organizira upis djece u I. razred osnovne škole na području Grada Subotice, u razdoblju od 1. travnja do 31. svibnja 2020. godine.

Uvjeti upisa

1. U prvi (I.) razred osnovne škole u školskoj 2020./2021. godini temeljem članka 18. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja, upisuju se djeca koja će do 1. rujna 2020. godine imati najmanje šest i pol godina (rođeni do 1. ožujka 2014. godine), odnosno najviše sedam i pol godina.

2. U prvi (I.) razred osnovne škole školske 2020./2021. godine mogu se upisati i djeca koja će do početka školske godine (1. rujna 2020. godine) napuniti šest godina, i to nakon provjere spremnosti djeteta za polazak u osnovnu školu koju vrši psiholog škole, primjenom preporučenih standarda i postupaka.

Sva potrebna dokumenta za upis u prvi razred osnovne škole pribavljat će škole po službenoj dužnosti.

Prilikom upisa roditelji se mogu opredijeliti da njihovo dijete nastavu pohađa na srpskom, hrvatskom ili mađarskom jeziku. Nastava na hrvatskom jeziku na teritoriju Općine Subotica odvija se u sljedećim osnovnim školama: *Matko Vuković* u Subotici, *Ivan Milutinović* u Subotici i Maloj Bosni, *Matija Gubec* u Tavan-kutu i *Vladimir Nazor* u Đurđinu.

Roditelj, posvojitelj, skrbnik, odnosno tijelo skrbništva, odgovoran je za upis djeteta u prvi razred osnovne škole.

Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.

Topoteka Baština Hrvata u Srbiji

I Nenadički salaši sačuvani u topoteci

Topoteka Baština Hrvata u Srbiji obogaćena je s četrdesetak fotografija na kojima je zabilježen život na salašu na Nenadiću, a ustupila ih je **Katarina Firanj**, autorica knjige *Garavi salaši* (ZKVH, Subotica, 2016.). Većina fotografija objavljena je u spomenutoj knjizi, a njihov sadržaj bilježi gotovo sve važnije događaje iz života Hrvata Bunjevaca koji su živjeli u salašarskom naselju Nenadić, u blizini Sombora.

Ukoliko se u polje za pretragu upiše *Nenadić*, može se vidjeti najstarija fotografija iz 1899. godine, na kojoj je obitelj Jurgoš na salašu, mogu se iščitati informacije o tadašnjem odijevanju i obuci, a komentar uz fotografiju pojasnit će detaljnije upravo ovu temu. Na objavljenim fotografijama mogu se vidjeti trenuci koji svjedoče o načinu života na salašu kroz cijelu godinu. Tu su zanimljivi običaji, kao što su karbinje – svinjokolj na salašu, svatovi, obiteljsko prelo, Prva pričest, risari u polju i dužionica u Somboru, običaj polijevanja cura na Uskrsni *vođeni* ponedjeljak, pudari spremni za berbu grožđa i grožđe bal na salašu, obiteljsko proštenje, momci na konjima spremni za Brašančevo – tijelovsku procesiju, kriskindla – božićno drveće na bunjevačkom salašu.

Vidimo i djecu na plivari, Kočev salaš 1990-ih godina, obitelj Jurisić, raznošenje namirnica vojnicima na zaprežnim kolima uoči Drugoga svjetskog rata, *divojke* u bunjevačkoj nošnji 1929., križ krajputaš na Čatalinskom putu, fotografije učenika u osnovnoj školi u Nenadiću, vožnju saonicama na salašu, nabijanje nove kuće, sprovodnu povorku i pogreb djevojke, lubeničare u vožnji

zaprežnih kola na pijacu. Nabrojane fotografije prikazuju život od tridesetih do devedesetih godina 20. stoljeća i vlasništvo su Katarine Firanj kojoj zahvaljujemo na ustupljenoj građi.

Sve fotografije mogu se vidjeti na virtualnoj platformi koju je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH), u suradnji s ICARUS-om (Međunarodnim centrom za arhivska istraživanja), otvorio krajem 2019. godine. Topoteka Baština Hrvata u Srbiji se nalazi na adresi <https://hrvatisrbija.topoteka.net/>.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i dalje poziva zainteresirane vlasnike starih fotografija koje svjedoče o baštini Hrvata u Srbiji na suradnju kako bismo trajno sačuvali i prikazali svoje bogato nasljeđe.

(ZKVH)

Digitalizacija arhivske građe

Nazor – čuvar baštine
somborskih Hrvata

HKUD Vladimir Nazor iz Sombora predstavio je projekt digitalizacije svoje arhivske građe *Nazor – čuvar baštine somborskih Hrvata*. Cilj ovog projekta je zaštita arhivske građe *Nazora*, a ova hrvatska udruga ima bogatu građu sačuvanu od osnutka 1936. godine. Digitalizirana građa bit će dostupna za korištenje, a u *Nazoru* očekuju da će ovaj digitalizirani materijal upotpuniti sliku ne samo o organiziranju Hrvata u Somboru već će dati i temeljitu sliku o položaju i ulozi Hrvata u Somboru.

Prije digitalizacije arhivsku građu razvrstali su i sistematizirali stručnjaci somborskog povijesnog arhiva. U okviru ovog projekta urađena je i posebna web aplikacija za digitalizaciju.

Na predstavljanju projekta priređena je i izložba najzanimljivijih dokumenata iz razdoblja od osnivanja Društva do 1951. godine kao i originalne zastave, knjige, fotografije i drugi predmeti iz tog razdoblja.

Z. V.

Goran Evetović,
master glazbeni umjetnik

Sklonost prema ritmu

Glazba je oduvijek bila moj životni put

Povod ove zanimljive storije o **Goranu Evetoviću**, subotičkom glazbenom umjetniku na bubnjevima, ali i profesoru Muzičke škole na odjelima za udaraljke i jazz, svakako je njegov *Bubnjarski priručnik* ili praktični vodič za bubnjare. Nedavno sam nazočio promociji ove knjige, koja je bila održana u Gradskom muzeju u Subotici, a spontanost i realističnost njezinog autora, te bubnjarsko umijeće u lijepom i atraktivnom glazbenom *sessionu*, zavrjeđuju da javnost sazna mnogo više. Umjesto uvida, citirat ćemo Goranove riječi koje je izgovorio tijekom promocije, a nalaze se u intro poruci na njegovom web siteu:

»Cilj ovog priručnika je da na jednom mjestu objedini moje osobno dugogodišnje akademsko i praktično iskustvo i takoreći, skрати put i napravi prečac, za sve one kojima je ovaj priručnik namijenjen. On kao takav ne predstavlja jedini mogući način i pristup ovim temama, nego je skup mojih iskustava i saznanja koja su provjerena u mojoj dosadašnjoj izvođačkoj i pedagoškoj praksi.«

Bubanj i ritam

»Ritam, kao njezin neraskidivi dio, i sama glazba su nešto iskonsko u ljudskoj vrsti, a manifestacija svega toga se mijenjala sukladno vremenima u kojima su nastajali. Tako smo došli do današnjih vremena u kojima je bubanj neko standardno glazbeno sredstvo, ali je ostala spoznaja kako i sve drugo može biti izvor stvaranja ritma. Na osobnom primjeru to mogu potvrditi, jer kada sam bio mali nisam imao bubnjeve nego sam 'hvatao ritam' udarajući dlanovima o svoje butine. Vjerujem da ukoliko čovjek ima u sebi sklonost prema ritmu, ona se mora na određeni način ispoljiti...«, u svome ritmu započeo je ovaj glazbeni razgovor profesor Goran Evetović i nastavio:

»Moji konkretni glazbeni početci vezani su uz moj autorski band 'Između krajnosti', koji posjeduje i svoj snimljeni album (K23 studio), ali ta priča nije zaživjela i možda bi čak i posve nestala da nisam upoznao glasovitog subotičkog gitarista **Nenada Došenovića**, poznatijeg kao **Besni**. On me je pozvao da s njegovim bandom sviram u lokalu *Arabesca*, i u lokalu podno OŠ *Ivan Goran Kovačić* počeli smo svirati poznate stvari najpoznatije

tijih rock bandova poput *Led Zeppelina*, *Deep Purplea* i drugih. Bio sam još srednjoškolac i glazba me je počinjala u potpunosti osvajati. Počeo sam svakodnevno vježbati, skupa s grupom ili posve sam, ali glazba je postala neraskidivi dio mene i moje svakodnevice.«

Konačna spoznaja

Ali Goranov život je morao prvo ispisati svoja neglazbena poglavlja da bi naš sugovornik došao do konačne spoznaje svoga glazbenoga bića. Naime, njegovi roditelji nisu baš blagonaklono gledali na njegovu glazbenu budućnost, pa su inzistirali na nečemu »ozbiljnijem« glade akademske naobrazbe svoga sina.

»Mama me je praktično upisala u srednju Medicinsku školu, u kojoj mi je, moram priznati, bilo lijepo, a potom sam po nekom automatizmu upisao i studij psihologije u Novom Sadu. Ali, na koncu prve godine sam se iznenada povukao u sebe i počeo mnogo čitati u jednom sobičku u kojem sam živio svoje studentske dane. Bilo je to razdoblje moje konačne samospoznaje da psihologija nije moj životni put, nego da je on popločan isključivo i jedino glazbom.«

Uslijedio je poziv **Marka Žigmanovića** da mu se pridruži u grupi *Amor* i Goran je počeo svakoga petka i subote udarati bubnjeve u tada veoma popularnoj subotičkoj diskoteci *Omega* na Paliću.

»Bilo je to na samom početku ovoga stoljeća i nakon godinu dana sam shvatio kako moram zarađeni novac od aktivnog sviranja uložiti u 'nešto više'. Otkrio sam *Kőbánya Zenei Stúdió* školu za savremenu glazbu i jazz u Budimpešti, položio prijamni ispit i započeo s konkretnom glazbenom naobrazbom. U klasi glasovitog mađarskog bubnjara **Jánosa Sóltija** diplomirao sam 2003. godine i potom se vratio u svoj rodni grad i zaposlio kao profesor u Glazbenoj školi. Ali, poslije nekoga vremena sam shvatio kako moja diploma pokriva samo jedan dio radnoga mjesta na koje sam primljen i da bih još morao nadopuniti svoje znanje glade školskog sustava naobrazbe mojih budućih

učenika. Upisao sam osnovne studije (odjel za udaraljke) na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu i završio ih 2005. godine, a potom i master studije u klasi profesora **Nebojše Jovana Živkovića** i **Srđana Palačkovića**.

Profesura

S Goranom Evetovićem smo vodili ovaj razgovor u njegovom kabinetu u Glazbenoj školi u Subotici, gdje predaje na odjelu za udaraljke, a šef je odjela za jazz. Kako, s njegove današnje profesorske pozicije, gleda na razvoj glazbene scene u najvećem gradu sjevera Bačke?

»Ima prostora za mlade glazbenike, ali ga oni jednostavno moraju sami stvoriti. Mi smo ga svojevremeno, također, sami stvarali i kao srednjoškolci otišli u lokal *Back Yard* i ponudili svoju glazbenu priču, koju su s oduševljenjem pratile naše kolege iz nekoliko gradskih srednjih škola. Mladi nikako ne smiju čekati, nego moraju ići za svojom glazbenom pričom i nadasve, svakodnevno, puno vježbati i raditi na svom usavršavanju. Ne smije se čekati da vas netko pozove i utre vam put; morate ga sami stvarati a tek onda kada vide koliko vrijedite, uslijedit će poziv za nešto krupnije i ozbiljnije.«

Goranova kvaliteta odavno je već poznata na ovim našim prostorima, a pozivi za svirke s velikim imenima postali su normalna pojava.

»Svirao sam, primjerice, sa **Zdravkom Čolićem**, **Terezom Kesovijom**, **Gibonijem**, **Goranom Karanom**, **Željkom Joksimovićem**, **Jelenom Tomašević** i još mnogim poznatim izvođačima zabavne glazbe. No, na koncu bih ipak izdvojio nastup s **Wallaceom Roneyem**, trubačem iz New Yorka, jedinim živim učenicom **Milesa Davisa**. Njegov bubnjar je, naime, zadržan na granici, jer je zaboravio putovnicu, pa sam ja uskočio u posljednji trenutak kao zamjena. Bilo je to nešto fenomenalno, jer glazba je fenomenalna stvar koja čini naše živote ljepšima«, nasmijao se na koncu razgovora Goran Evetović.

D. P.

Izlazak prvoga broja

Pokretanjem novina Antunović je želio očuvati jezik i nacionalnu svijest, da se hrvatska (bunjevačka i šokačka) riječ čuje u domovima naših ljudi, ali i da se prenose vijesti koje su važne za našu zajednicu

Dana 1. siječnja (»sičnja«) 1870. godine objavio je **Ivan Antunović** dvije »Otvorene knjige«, tj. otvorena pisma. Jedno pismo naslovio je »na sve učene Bunjevce i Šokce«, a drugo »na sve rodoljubne Bunjevce i Šokce«. U prvome pismu Antunović je opet pozvao bačke Bunjevce i Šokce da prepoznaju važnost očuvanja vlastitog jezika, važnost prosvjete i kulture te da prihvate njegovo nastojanje oko pokretanja bunjevačko-šokačkih novina. Također, u njemu je istaknuo i da ne želi raditi ništa protuzakonito, pa ni na štetu Mađara i mađarske države. Naprotiv, smatrao je da Mađari upravo prihvaćanjem manjinskih prava mogu ojačati svoju državu. U tome smislu je i nastavio sljedećim riječima: »Neka vlada magjarski jezik na pristolju kraljevskom, na saboru, na ravnateljском kormilu, na varmegjam i na ovećim školam biti će magjarska slavna kraljevina. Zašto da nam nenavidite pučke i poljodilske, građanske i obrtničke škole i naše obćine«.

Drugim riječima, Antunović je smatrao da u Ugarskoj mađarski jezik treba biti službeni na državnoj razini, na fakultetima i »ovećim školama«, ali da u nižim školama, pučkim i strukovnim Mađari trebaju prepustiti manjinama uporabu njihova jezika. Svoja razmišljanja o tome Antunović je dalje nastavio sljedećim riječima: »Obavljajte vi sve one druge poslove, koji se po stupnjih državnih gori penju, na magjarskom jeziku. Ako mi te razpravljati poželili budemo, naravno je da ćemo magjarski jezik osvojiti i s vama se prepirati«. Dakle, bio je svjestan da će u modernoj mađarskoj državi svi pripadnici manjina morati dobro poznavati mađarski jezik i protiv toga se nije suprotstavljao. Rješenje međunacionalnih sukoba u Ugarskoj vidio je kroz međusobno uvažavanje većine i manjine. Bila je to velika vizija koja bi i danas trebala biti mjera stvaranja skladnih međuetničkih odnosa.

Otvorio dušu svojem puku

U drugome pismu, koje je objavio istog datuma, Antunović je pisao otvorenije, u neku ruku kao da je otvorio dušu svojem puku. U njemu je napisao da je tražio suradnike, »drugove koji bi sa mnom u jedan red stali i skupčali se da sve ono što su gdigod dobra čuli, vidili, štili, učili jedan u Subotici, drugi u Zomboru, treći u Baji, četvrti u Novom Sadu, peti u Aljmašu, šesti u Katymaru itd. u svojoj ili drugoj obćini glede poljodilstva, zanata,

tergovine i velika posla cile naše domovine, to sve u ove Novine prinesu...«. Međutim, u nastavku je dodao da su mnogi odbili sudjelovati u stvaranju bunjevačko-šokačkog lista. Iz toga pisanja otkriva se osjećaj razočaranja, ali ne i očaj. Usprkos svemu, Antunović je iznio da i dalje namjerava pokrenuti novine, jer je bio svjestan da je informiranost važna te je zaključio: »Ričom, tko umi i hoće štiti, onoga su oči otvorene, pak kad hoda po zemlji ne poserće i ne pada. Tko štije učene knjige taj razkriljava svoju pamet, oštri razum, plemeni čuvstva, svoje vrime bezposlen ne gubi i u poslovi obćenih i državnih po drugim kano slipac se ne vodi, u ričam nije oporan, neumiven, smutljiv, već uljudan, pošten i ugladjen«. Na kraju je Antunović u ovome otvorenom pismu objavio i ono najvažnije – da je definitivno odlučio pokrenuti izlaženje *Bunjevačkih i šokačkih novina* i da će njihov prvi broj izaći o sv. Josipu, 19. ožujka 1870. godine.

Načela u sedam točaka

Tjedan dana kasnije, točnije 7. siječnja 1870. godine, u sisačkom se *Zatočniku* osobno javio **Boza Šarčević** člankom pod naslovom *Bunjevačka stvar*. Šarčević je u tome članku obavijestio hrvatsku javnost da je kanonik Antunović već dulje vrijeme namjeravao pokrenuti bunjevačko-šokačke novine, ali nije uspio naći dovoljno suradnika. Osim toga, obeshrabrila ga je i nezainteresiranost mnogih Bunjevaca i Šokaca što je bio glavni razlog zbog kojeg nije pokrenuo svoj list. Na kraju je Šarčević napisao i da on osobno ne želi odustati od lista te da će sâm pokrenuti list ako Antunović odustane. No, kao što je već rečeno, Antunović je tjedan dana prije obznanio odluku da ipak pokreće novine. Štoviše, 20. siječnja iste godine objavio je još jedan poziv na pretplatu *Bunjevačkih i šokačkih novina*. Osim što je u njemu ponovio odluku da 19. ožujka na blagdan sv. Josipa objavi prvi broj *Bunjevačkih i šokačkih novina*, u tome pozivu Antunović je jasno postavio i načela svojeg lista u sedam točaka: 1. priznavanje zakonitih odnosa Austro-Ugarske Monarhije te Ugarske i Trojedne Kraljevine; 2. ravnopravnost naroda pred zakonom; 3. sloboda čovjeka na načelima kršćanske demokracije; 4. suprotstavljanje i centralizmu i anarhiji te svakom radikalizmu; 5. načelo »slobodne Crkve u slobodnoj državi«; 6. neprihvatanje stava da se Crkva i država sasvim odijele jer to »nikad neće biti ni za Cerkvu, ni za državu koristno« i 7. pravopis koji će puku biti najrazumljiviji, ali s namjerom da se teži prihvaćanju književnog jezika.

Temelji preporodnog djelovanja

Ova načela su važna, jer u potpunosti otkrivaju Antunovićev svjetonazor i temelje na kojima je gradio svoj preporodni rad. Među njima je na prvom mjestu ponovno istaknuo svoje poštivanje države u kojoj je živio. Ipak, napisao je da zagovara ravnopravnost naroda pred zakonom, u čemu se može razabrati

POZIV NA PREDPLATU.

Poklon naše na ovom polju dilovanja, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnika zavisi izjavlja se: da će se predplata neprikidno primati na čitav godinu, t. j. od 19. ožujka t. g. do 18. ožujka 1871. g. po 3 f. a. vr., na pol 1 f. 50 nov., na četvrt 75 nov., a za kojekavu Srbaku 30, 15, 7 1/2 grša.

Urošević.

Zoraje zazorila.

Bunjevi Šokci, i svi ostali ilirski korsi puci! one serce koje pod valih gradih koca, jeste iskreno, svirou sans dakle: da kako me pozvate roda za gosta, bitice veselo odilino, o mejom u valio dvore slaska, noka vam je topla ludi krala, što ste mene svojeg roda vama ljubitelja, tako dragovoljno primili. Ja bi za osobito srce smatrao onu: koja me je gostoljubnomu vasienu stole privela; petanko sila, al odjajnu volje vam prijazna, a malom snagom al odanostijem sercom se krodom, na veliki pose razvika dajevnih i tvornih silah našeg plemena. Neima zaprikah koje bi me snosovile, velike mogu me nadvalati, i svojim silam moje nadkriti, al volje moje nikad neću slomiti. Budući daje čista moja nakana, ko one sunce: koje srednog neba njaje, da ograni, odiri, i ranjani sve široko polje, nadana se dakle da će me ukripih ruka svemoguća, i ona mene će stati sva bratja, u kojih sercuh ljubav naroda gđana sebičnost nije ugušila. Ti si rodo zemica u oku

mejom, nemoj se dakle čuditi: što se tako bratljivo u trejemu boliku staran.

Majka da moje svojeg jednaka, u svrde bi ga okovala, ja da mi je porirena vlast, sta ona plemeništa svojstva, skojima se rodo drugi narodi, želio bi pokupiti i rod moj nakliti.

Na to mi nije dato, al u ovom svojom času kada se iskreno rukujem svojim milim rodom, pozvahu po-dastao su onu bratje, male i veliku, kojim pošteno ime, i učene liue ilirski otacah u baština primili: da se u radu i poslu slojimo, i što god kod Englezah, Francozah, Nijemah, Talianah, Španjolah, i Amerikanah za naš rod koristna našemo to sve izkupimo, i njemu primosmo. Mi će mo biti kao rene peko pak čemo ići od crata do crata koji u vertle ama i serca raznih narodah ruzo: da izoepimo sladki med nauka, i dene-semo u košnicu našeg roda, odad će postat med čisto-rodnosti, koji će sladi, i vesak učnosti, kojice svitlit životu plemena našeg. Mi će mo nepriatno učiti da me-šemo neprikidno našu bratja poseljavat. Ta vas lipe široki svit, nije drugo nego jedna velika škola, u kojoj su neizbrojani moštovi nastajeni. Perva je za svaka dorka, naj ugodna škola narodu ljubene matere, koja na milom svojem krilu čedo svoje ljubja, i poslava svemoguća Boga, milosrdna. Isusa — i ljubljena Otca imena ingovarat. Škola je crkva gdje svi učimo kako triha tite i duša, ordo i na više spoznati, školaje ona oronica, gdje otac uči svojeg sina plug upravljat, dionica gdje ga svi kosom mahati, školaje dilaonici mnati

puku biti najrazumljiviji», što je značilo da će objavljivati i tekstove na ikavici, ali s namjerom postupnog usvajanja književnog jezika. Pri tomu je, naravno, mislio na usvajanje hrvatskog književnog jezika, što će biti vidljivo iz njegova kasnijeg djelovanja.

Sve su to bili temelji kojih se Antunović sve do kraja svojeg života čvrsto držao. Bili su to temelji koji su usmjerili i kasniji rad bunjevačkih i šokačkih prvaka. Moglo bi se reći da su ta načela u određenoj mjeri usmjerila djelovanja svih naših kasnijih kulturnih, prosvjetnih i političkih institucija, pa i cjelokupnu sudbinu naše zajednice sve do današnjih dana. Stoga je ta načela vrijedno zapamtiti, a trebalo bi ih i mnogo više promišljati.

Objava prvog broja

Došao je i taj dan! Na sv. Josipa, 19. ožujka 1870. svjetlost dana ugledao je prvi broj *Bunjevačkih i šokačkih novina* na četiri stranice malog četvrtinskog formata. Naslovnica novina naročito je lijepa, jer prikazuje jednu tipičnu bunjevačku ili šokačku porodicu kako sjedi okupljena oko stola. Naslovna slika je imala i svoju simboličku poruku. Na njoj za stolom sjede dva muškarca, jedan mladić, dvije žene i petero djece, najmlađe na grudima mlađe žene. Jedan od muškaraca čita novine, a ostali slušaju. Poruka toga prizora vrlo lijepo prikazuje Antunovićevu viziju. Kao prvo, Antunović je želio da hrvatska (bunjevačka i šokačka) pisana riječ uđe u domove naših ljudi. Znao je da su oni bili većinom poljoprivrednici, te da su većinom živjeli u kućnim zadrugama u kojima je bilo više obitelji povezanih krvnim srodstvom. Znao je također i da su većinom nepismeni, pa je upravo zbog toga naslovnica prikazivala tadašnji

običaj da pismena osoba na glas čita novine, a ostali okupljeni slušaju novosti. Pokretanjem novina Antunović je želio očuvati jezik i nacionalnu svijest, da se hrvatska (bunjevačka i šokačka) riječ čuje u domovima naših ljudi, ali i da se prenose vijesti koje su važne za našu zajednicu. Zato je vrlo zanimljivo vidjeti koji su sadržaji objavljivani u Antunovićevim novinama, a važna su i imena ljudi koji su u njima sudjelovali kao autori.

dr. sc. Robert Skenderović,
Hrvatski institut za povijest, Zagreb – Slavonski Brod

Digitalizirane na portalu ZKVH-a

U suvremenom digitaliziranom obliku, *Bunjevačke i šokačke novine* dostupne su na portalu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata www.zkvh.org.rs u sekciji *Digitalizirana baština*, podsekcija *Periodika*. Novine je digitalizirao vlč. **Josip Štefković** 2015. godine povodom 200. obljetnice rođenja biskupa Ivana Antunovića.

kritika austro-ugarskog dualizma. Treća točka, isticanje slobode pojedinca na načelima kršćanske demokracije, otkriva da je Antunović bio demokratski orijentiran, ali i da je smatrao kršćanstvo temeljem društva. Četvrta točka njegovih načela otkriva da je zagovarao odmak od svakog radikalizma. No, u ovoj je točki naročito hrabro bilo njegovo iznošenje stava da je protiv centralizma koji je u Austro-Ugarskoj često bio izgovor za apsolutizam vladara ili za pokoravanje nacionalnih manjina. Dakle, Antunović nije bio čovjek koji se bespogovorno pokoravao svemu što je dolazilo od viših instanci – bilo crkvenih ili svjetovnih. Imao je svoj integritet i stav, naročito onda kada je bio svjestan da svjetovni zakoni krše univerzalna načela jednakosti pojedinaca i naroda. U petoj je točki zagovarao da Crkva i država nisu povezani, jer je to moglo dovesti i do neslobode Crkve, odnosno njene instrumentalizacije u svrhu političkih interesa vladajuće elite. Ipak, smatrao je da se Crkva i država ne smiju sasvim odjeliti, nesumnjivo zato jer potpuna sekularizacija društva znači i njegovu definitivnu dekristijanizaciju. Na kraju je otkrio da će se u *Bunjevačkim i šokačkim novinama* pisati »pravopisom koji će

Tama nastaje po svojoj zemlji

Treća korizmena nedjelja, Bezimena, iako ju je obilježilo izvanredno stanje u zemlji, onima koji su bili na korizmenoj tribini u organizaciji hrvatske redakcije Radio Marije ostala je u sjećanju i po drugačijem pogledu na tamu koja nas iznova svaki dan okružuje.

Tema ovoga susreta, održanog 15. ožujka u prostorijama *Augustiniana*, koja je okupila 40-ak ljudi bila je prava priprema za vrijeme koje je pred nama. Predavanje na temu »Tama nastaje po svojoj zemlji« održao je tajnik beogradskog nadbiskupa vlč. **Mihael Sokol**.

Na samome početku tribine okupljenima se obratio urednik Radio Marije Srbije mons. dr. **Andrija Anišić**, koji je predstavio gosta, koji je ranijih godina bio novinar Informativne katoličke agencije i *Glasa Koncila*, a sada je, iako rodom iz Hrvatske, svećenik u Beogradu. Također, naglasio je kako je ova tribina vjerovatno posljednje okupljanje katolika, jer ono neko vrijeme neće biti dopušteno.

Mrak je i u našim životima

U uvodnom dijelu vlč. Sokol se predstavio i posvjedočio iz svog osobnog života kako je iz »tame došao do svjetla« uz pomoć Krista i bližnjih. Zanimljivo predavanje započeo je pojašnjenjem izračunavanja mjesečevih mijena, pojasnivši da tama koja je nastala po svojoj zemlji nakon Isusovog uzdignuća na križu, od 6. do 9. ure, nije nastala uslijed pomračenja Sunca ili Mjeseca nego je to tama koja je nastala zbog Isusove smrti. Po njegovim riječima to je u stvari tama čovjekove duše.

»To je tama kada čovjek ogrezne u grijehu i odvoji se od Krista. Svi mi mislimo da je Krist na križu, kada je rekao 'Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?' bio napušten od Oca. Međutim, Krist nije mogao biti napušten od Oca, kad je On sjedinjen s Ocem. On je jedan Bog. Otac, Sin i Duh Sveti. Dakle, Otac ga nikada nije napustio, a mi Krista često zatajimo svojim grijesima i napuštamo ga. Tu padamo u ponor, u tamu ljudskog života, koja je nastala i dok je Krist visio na križu«, pojasnio je vlč. Sokol.

Molitva i Isusov vapaj, kako je pojasnio predavač, uzdižu se na vrhuncu trosatne tame koja se spustila, ne samo na mjesto gdje je Isus bio razapet, nego na čitavu zemlju. Ta su tri sata nastavak prethodnog razdoblja, također u trajanju od tri sata, koje je započeto Isusovim razapinjanjem.

»Njegovo trpljenje je trpljenje zajedno s nama i za nas. Ono koje izlazi iz ljubavi i već nosi u sebi otkupljenje i pobjedu ljubavi. Osobe koje su stajale uz Isusov križ nisu mogle shvatiti da Njegov krik nije molitva upućena Iliji. U potresnom prizoru oni Mu pokušavaju dati piti, da bi Mu produžili život i provjerili hoće li Ilija doći u pomoć. Ali snažni krik okončava Isusov zemaljski život i njihovu želju ostavlja neispunjenu. Ilija ne dolazi. Nastupila je smrt. Mislili su: nema više ničega. Ljudi najčešće život provode u tami ili u nekom polumraku. Gledati naprijed gotovo je nemoguće, a ne vidjeti nešto loše ili pak nešto što nam smeta ili nam ne odgovara. Najčešće čovjek život provede tražeći, a na kraju

ništa ne nađe. Jer u svojoj zaslijepljenosti niti ne vidi ništa. Mrak ga okružuje. Takav život u mraku, u zadovoljstvima ovoga svijeta prepun je patnje, posjekotina i različitih ozljeda. Čovjek živi u mraku, jer je u njegovom životu odsutna Svjetlost i to ona koja je svim ljudima potrebna – Isus Krist«, kaže vlč. Sokol.

Sjedinjenje u molitvi, postu i pokori

Kroz zanimljivo predavanje vlč. Mihael Sokol je okupljene pozvao na post, pokoru, obraćenje koje nam govori i vrijeme u kojem se nalazimo – korizma.

»Ako to povežemo i s koronavirusom, koji je aktualan ovih dana, onda smo zajedno čak tim virusom možda i blagoslovljeni. Ne samo da nam je teret i pošast nego nam taj virus treba prerasti u blagoslov. Blagoslov jednog zajedništva i sjedinjenja u molitvi, postu i pokori. Bog će okrenuti sve na dobro«, poručio je vlč. Sokol.

Nakon predavanja uslijedila je rasprava, a susret je završio apelom vlč. Sokola da naredne dane kušnje zbog koronavirusa doživimo kao poziv na obraćenje, ali i djelotvornu ljubav prema braći i sestrama koji će narednih dana biti u različitim potrebama i poteškoćama.

Na kraju večeri voditelj Radio Marije **Dario Marton** pozvao je okupljene vjernike da pozovu i druge te da u ovim teškim danima i za Katoličku crkvu budu uz valove Radio Marije, koja priprema poseban program za Vazmeno trodnevje i sam Uskrs. Putem Radio Marije moći će se redovito pratiti i svete mise.

Ž. V.

Slušajte i pomozite Radio Mariju

Na sljedećim frekvencijama možete slušati Radio Mariju:

Novi Sad – 90,0 MHz

Subotica – 90,7 MHz

Sombor – 95,7 MHz

Vrđnik – 88,4 MHz

Niš – 102,7 MHz

Svoj doprinos možete uplatiti na broj računa:

160-324873-16 Banca Intesa a.d.

Prima: Udruženje Marija, Matije Gupca 10, 24000 Subotica

Odredbe Katoličke crkve u Srbiji u svezi sa širenjem koronavirusa COVID-19

Svjesni situacije i odgovornosti za zdravlje i život vjernika, a u skladu s najnovijim mjerama biskupi Srbije donijeli su mjere koje stupaju na snagu 18. ožujka i traju do donošenja drugačije odluke.

Crkve se neće zatvarati, ali se ukidaju sve pobožnosti, okupljanja i druga ranije dogovorena događanja, pa i na otvorenom, te se odgađaju sva zakazana slavlja dok traje izvanredno stanje. Svećenici će služiti sv. mise s time da se poštuju odredbe od maksimalno 50 osoba i propisane udalje-

nosti, kao i dobnog ograničenja. Dobno ograničenje važi za starije od 65 godina, odnosno 70 godina u mjestima do 5.000 stanovnika, i za mlađe od 18 godina.

Biskupi pozivaju vjernike da ove mjere shvate ozbiljno i da sudjelovanje na nedjeljnim misama zamijene molitvom, postom, dobrim djelima, čitanjem Božje riječi, praćenjem svete mise na radiju, televiziji ili na internetu i primanjem duhovne pričesti, a za to im po odredbi kanonskog prava daju oprost od obveze sudjelovanja na nedjeljnoj misi (ZKP kan. 87, §1, 1245).

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Vjernik, a ne legalist

Četvrta korizmena nedjelja u primjeru ozdravljenog slijepca od rođenja daje primjer pravoga vjernika.

Hrabro svjedočanstvo

U zgodi koju opisuje evanđelist Ivan (usp. Iv 9,1-41) imamo dvije vrste sljepoče – fizičku, od koje pati nesretan čovjek kojega je Isus ozdravio, te onu duhovnu, od koje pate farizeji. Oni ne oživljavaju ozdravljenje, jer to ne žele.

Slijepac od rođenja s vjerom sluša što Isus od njega traži i tako čini. A Isus, iako je bila subota, prema farizejskom shvaćanju, krši Zakon i ozdravlja nesretnog čovjeka. To čini kako bi pomogao, jer mu je čovjek na prvome mjestu, ali, kako i sam kaže, »da se na njemu očituju djela Božja« (Iv 9,3). No, čovjek sretan zbog svoga ozdravljenja počinje doživljavati neugodnosti, jer ga farizeji, koji su već počeli kovati plan protiv Isusa, počinju ispitivati i predbacivati mu što se kod njega počela buditi vjera u Krista. Međutim, ozdravljeni čovjek ne podleže pritiscima. Za njega je čudesno ozdravljenje koje je doživio dovoljno snažan znak, te se on u svjedočenju za Krista ne može pokolebati. Tako je za njega fizičko ozdravljenje istovremeno bilo i duhovno, jer je očima, koje do tada ništa nisu mogle vidjeti, vidio lice svoga ozdravitelja, a istog trena je očima vjere u njemu prepoznao Krista.

Većina nas je u svome životu makar jednom doživjela čudesno Božje djelovanje. Okrenemo li se oko sebe vidjet ćemo brojne znakove njegove ljubavi i dobrote u svome životu. A jesmo li ostali postojani u vjeri kada je okolina zatražila od nas da zaniječemo Krista i napustimo njegov nauk? Nažalost, mnogi kršćani žive svoju vjeru u strogoj privatnosti. Umjesto da su svjedoci Kristovi u svijetu, žele se tom svijetu potpuno prilagoditi i svojim ponašanjem nijetuju da su kršćani.

Vjera nisu propisi

Farizeji, iako su vidjeli čudo, iako su roditelji slijepca posvjedočili da se čudo uistinu zbilo, jer im je sin doista bio slijep od rođenja, nisu povjerovali da je Isus Krist. Oni su već unaprijed pripremili osudu, a sada su tražili opravdanje za svoj plan. Zato njima nije bilo važno što je on imao moć ozdraviti čovjeka, koja potvrđuje

njegov identitet, nego im je bilo važno što on to čini u subotu i zbog toga niječu ono što je mnogima već bilo jasno: da je Isus Mesija. Riješeni da ostvare svoj naum, oni ostaju duhovno slijepi. Ne samo da su odbili povjerovati, nego žele zastrašiti i ozdravljenog i njegove roditelje. Njihova pretjerana revnost prema Zakonu učinila je od njih obične legaliste, pa u Zakonu ne vide ono što je bitno, nego obične propise. Ne shvaćaju da su ti propisi samo smjernice koje im trebaju pomoći da lakše slijede put koji vodi k Bogu, ali one nikao ne mogu biti ispred Boga ni ispred čovjeka. Farizeji su ostali zarobljeni u svome legalizmu i zato nisu bili sposobni prepoznati pravi smisao Zakona. To im je zamračilo oči vjere koju su oni sveli samo na propise i zabrane, pa tako nisu bili u stanju prepoznati Krista već su radili protiv njega.

I mi smo prečesto legalisti. Mislimo da je vjera puko izvršavanje propisa, pa se u svome vjerskome životu tako i ponašamo. Molitva nam je recitiranje, odlazak na misu sveden je na obično izvršavanje obveze, a hodočašća postaju turizam... Ponekad smo javno pobožni da zavrijedimo hvale kod ljudi. Sudimo drugima prema tome kako oni izvršavaju vjerske propise. Što smo mi, ako nam je vjera samo izvršavanje propisa, nego legalisti, poput farizeja, pa još ako, kao i oni, sudimo drugima po tim legalističkim normama? Gdje je tu ljubav prema Bogu i prema čovjeku? Takav odnos prema vjeri zamračuje našu mogućnost da prepoznamo Božje djelovanje u svijetu, da u drugome čovjeku prepoznamo Krista. Tako, iako se trudimo ispuniti norme i propise, mi ipak ne djelujemo kršćanski, jer u osnovi našega djelovanja moraju biti ljubav i vjera, koje su iznad svih zakona i propisa. Tek tada ćemo biti sposobni prepoznati Krista u svome životu i posvjedočiti ga na pravi način.

Korizma je vrijeme kada želimo biti bolji kršćani i više se trudimo. Ali, nemojmo dopustiti da nas veća revnost oko ispunjavanja vjerskih propisa pretvori u farizeje. Poradimo više na ljubavi i povjerenju u Boga, na ljubavi prema bližnjemu. Nikakav post, pobožnosti i molitve nisu ništa ako nisu učinjeni iz ljubavi i s ljubavlju. Ovo vrijeme pripreme za Uskrs treba nas približiti Kristu. Zato odbacimo strahove od neugodnosti i neprihvaćenosti u društvu već hrabro posvjedočimo njegovu ljubav.

Josipa Mačković, učenica

U bunjevačkoj nošnji osjećaj je uvijek poseban

Učenica s kojom smo ovoga puta razgovarali je **Josipa Mačković**, koja pohađa prvi razred općeg smjera Gimnazije *Svetozar Marković* u Subotici. Ima petnaest godina i živi u Mirgešu s tatom **Josipom**, mamom **Tanjom** i bratom **Reljom**.

Završila je Osnovnu školu *Matija Gubec* u Tavankutu, a u razgovoru je istaknula kako joj je to bilo izuzetno lijepo razdoblje u životu. U osnovnoj školi sudjelovala je na natjecanju iz srpskog jezika kao nematerinjeg, te je došla do republičke razine gdje je osvojila treće mjesto. Također, s nekoliko svojih prijateljica osvojila je prvo mjesto na međunarodnom natjecanju *Festival dječjeg glazbenog stvaralaštva*. Od malih nogu igra folklor u HKPD-u *Matija Gubec* u Tavankutu, te se ove godine ispred spomenutog društva prijavila na natječaj za najljepšu prelju *Velikog prela 2020.*, gdje je ponijela titulu *Najlipče prelje*. »Bilo je to za mene posebno iskustvo, nisam očekivala pobjedu i na sve to gledam kao još jedno iskustvo u životu, koje će mi ostati u lijepom sjećanju«, kaže Josipa i dodaje kako se u nošnju raznih krajeva oduvijek voljela oblačiti, no da se uvijek posebno osjeća kada je u svojoj bunjevačkoj nošnji.

Nakon srednje škole, Josipa razmišlja o upisu na Višu školu za obrazovanje odgojitelja. Želja joj je biti odgojiteljica ili eventualno turistički vodič, no kako kaže, još uvijek ima vremena do ove odluke. Ono što je također čini sretnom jesu putovanja. Najzabavnije su joj svakako turneje s folklorom, a neke od najdražih uspomena su joj iz Slovenije, Beča, Grčke i Turske, gdje je bila s obitelji. U životu je ispunjava druženje s prijateljima, dobra hrana i glazba.

L. V.

Korisni savjeti

U BORBI PROTIV VIRUSA

Okoronavirusu ne želim pisati, jer o tome osim na našim prednjim stranicama imate i svakodnevno na svim televizijskim kanalima, ali i u drugim medijima.

No, ono što brine mnoge jest: kako se zaštititi? Sredstva za dezinfekciju u ljekarnama i drogerijama nema, a nema niti alkohola. Stoga donosimo nekoliko recepata i savjeta kako napraviti domaće i prirodno sredstvo za dezinfekciju ruku i predmeta.

Domaće sredstvo za dezinfekciju ruku i predmeta

Iako svi znamo kako je pranje ruku toplom vodom i sapunom u trajanju od barem 20 sekundi najbolja preventiva od brojnih virusa, pa tako i korone (COVID-19), nismo uvijek u mogućnosti oprati ruke na klasičan način. Gel za dezinfekciju koji je na bazi alkohola može pomoći. Pitanje je samo kako ga napraviti?

Ono što je važno kad ih pravite sami jest omjer. Dakle, mora se poštivati odnos sastojaka.

Potrebni su vam posuda za miješanje sastojaka i neka bočica za gel i eventualno lijevak, kao i: 2/3 šalice medicinskog alkohola (od 70%), 1/3 šalice gela aloe vera i nekoliko kapi eteričnog ulja i to od lavande ili ružmarina.

U posudi pomiješajte alkohol i aloa gel i ulijte u bočicu, te dodajte nekoliko kapi eteričnog ulja. Vaš gel za dezinfekciju je spreman.

Aloa gel možete kupiti u drogerijama i bolje opskrbljenim ljekarnama, a cijena mu je oko 500 dinara (100 ml).

Sredstvo za dezinficiranje prostora, radnih površina, pa i ruku možete napraviti tako što ćete u plastičnu posudu ili bočicu s raspršivačem uliti 1/3 alkoholnog octa (nije deficitaran) i 2/3 destilizirane vode. U ovu smjesu možete također dodati 10 do 15 kapi eteričnog ulja limuna, naranče... ili ono što volite (što imate).

S obzirom na to da nitko ne zna do kad će ova situacija s virusima trajati, evo još jednog prirodnog sredstva za dezinficiranje, čišćenje, koji se ipak priprema malo duže:

U staklenu teglu od 800 ml (može biti i manja i veća) stavite koru od naranče, mandarine, limuna (može i sve zajedno) i prelijte (do vrha) alkoholnim octom ili alkoholom. Teglu dobro zatvorite i ostavite na tamnom mjestu 2-3 tjedna. Nakon ovoga procesa potrebno je rastvor samo procijediti kroz sitnu cjediljku i imate prirodno sredstvo za dezinficiranje. Ovo sredstvo možete koristiti i za brisanje prašine, hrđe, u borbi protiv kamenca, sanitarija, kuhinjske sudopere...

Kada naprskate sredstvo na predmete, ostavite da odstoji 10 minuta i onda ih prebrisite čistom i mekom krpom.

Vlažne maramice za brisanje ruku i radnih površina

Iako danas na tržištu ima nebrojeno proizvođača vlažnih maramica, nisu sve za dezinficiranje nego samo za osvježanje. Vlažne maramice možete napraviti vrlo jednostavno.

Dovoljno je samo pomiješati 200 ml tropostotnog hidrogena, 200 ml alkoholnog octa, 100 ml limunovog soka i 8 kapi eteričnog ulja čajevca koji je sam po sebi izuzetan protiv gljivica, bakterija i virusa, zbog čega ima veliku primjenu. Čvrste papirnate ubruse potopite u ovu mješavinu, dobro ih ocijedite i spakirajte u plastičnu vrećicu sa zatvaračem, kako bi ostali vlažni. Ukoliko nemate ubrusa, sve ovo možete napraviti s pamučnim ili tankim frotirskim krpama. Njih možete prati na višoj temperaturi i ponovno ih koristiti.

Ž. V.

RECEPT NA TACNI

Salata od brokulija

Ne bi imalo smisla ignorirati trenutnu situaciju i pisati o nekim običnim receptima dok nas iza čoška vrijeba virus, koji, kako stvari stoje, nije ni malo naivan. No, svakako ćete o tome moći pročitati na sve strane, pa se nećemo baviti virusom nego namirnicama i receptima koji vam u ovoj borbi mogu biti dobar vjetar u leđa. Sada je najvažnije slijediti instrukcije koje dobijate, izolirati se i hraniti svoje tijelo zdravo. Nisam liječnik, niti imam bilo kakvu stručnost za savjete jedite ovo ili ono, ali imam svoje načine na koje radim na imunitetu, pa ću svoje pisanje bazirati na njima.

Ono što je prije svega mnogo važno je spavati dovoljno, voditi računa o higijeni, što manje brinuti i stresirati se, a što više vježbati i meditirati. Što se zdravih namirnica tiče, njihova lista je duga ali prednjače svakako moj omiljeni češnjak, đumbir, limun, gljive, crvena paprika, zeleno lisnato povrće, brokuli, orašasti plodovi, borovnica, zobene mekinje, cvekla... Redoslijed nije po važnosti nego onako kako sam ih se sjetila i lista je svakako mnogo duža, ali su ovo neki moji favoriti.

U duhu ovakve ishrane i ovakvih namirnica, predlažem laganu i zdravu ishranu u vremenu kada nam savjetuju ostati doma.

Potrebno: 1 glavica brokulija / 2 čena češnjaka / sok od pola limuna / 200 g kukuruza šećerca / 100 g crvenog graha / manja glavica crvenog luka / 200 g punomasnog sira / maslinovo ulje / papar / sol.

Postupak: Brokuli razdvojiti na cvjetice, pa kratko obariti i ostaviti da se ohladi. Crveni grah obariti ukoliko nije takav kupljen, pa ga pomiješati s kukuruzom i usitnjenim crvenim lukom. Usitniti ohlađen brokuli, pa dodati sastojcima u posudi, promiješati ih i dodati usitnjen češnjak, maslinovo ulje, limunov sok, sol i papar po ukusu. Na kraju dodati izmrvljen sir.

Prošla su vremena kada su se salate koristile kao dodatak glavnom jelu. Sada su u optjecaju takvi recepti i sastojci u salati su takvi da mogu zadovoljiti kriterij glavnog jela. Dobar tek!

Gorana Koporan

REPUBLIKA HRVATSKA
SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Temeljem članka 45. Zakona o sustavu državne uprave („Narodne novine“, broj 66/19), članka 9., 13, 30. i 46. Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 124/11 i 16/12), Pravila o financiranju programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine (KLASA: 011-02/19-03/01, URBROJ: 537-02/1-19-01, od 28. veljače 2019. godine, u nastavku teksta: Pravila), a u vezi s Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 2/17 i 4/19), Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

objavljuje

Javni natječaj za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2020. godinu

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske (u nastavku teksta: Ured) poziva organizacije hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država da se prijave za financijsku potporu programima/projektima čije aktivnosti pridonose zadovoljavanju javnih potreba i ispunjavanju ciljeva i prioriteta definiranih strateškim dokumentima Ureda.

1. PRIORITETNA PODRUČJA

Organizacije sukladno ovom Javnom natječaju mogu prijaviti programe/projekte u sljedećim prioritetnim područjima:

1. **Razvoj organizacija hrvatske nacionalne manjine** (ulaganje u organizacijski razvoj i stabilizaciju organizacije, podrška izgradnji kapaciteta u svrhu daljnjeg djelovanja organizacije i obavljanja njene osnovne djelatnosti i dr.),
2. **Kultura** (očuvanje hrvatskog kulturnog stvaralaštva i baštine, poticanje kulturnih djelatnosti na hrvatskom jeziku te kulturno-umjetničkog amaterizma hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu, nakladnička i izdavačka djelatnost, izdavanje časopisa, publikacija i ostalih javnih glasila na hrvatskom jeziku u svrhu očuvanja hrvatskog jezika, kulture i identiteta, televizijske i radio emisije, internetski portali, namijenjeni informiranju hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu i dr.),
3. **Obrazovanje i znanost** (odgojni, obrazovni i znanstveni programi/projekti usmjereni na poduku, očuvanje hrvatskog jezika, sustavno istraživanje i proučavanje hrvatske nacionalne manjine i dr.),
4. **Ostala područja društvenih djelatnosti** (programi/projekti i aktivnosti organizacija iz područja športa, turizma, gospodarstva te ostalih područja koja nisu utvrđena u

prioritetnim područjima od 1 do 3, a od interesa su za očuvanje nacionalnog identiteta i jačanje položaja hrvatske manjinske zajednice u inozemstvu te razvijanje odnosa s Republikom Hrvatskom).

2. IZNOS I VISINA FINANCIJSKE POTPORE

Sredstva financijske potpore namijenjena programima/projektima organizacija hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država za 2020. godinu u ukupnom iznosu od 5.000.000,00 kuna raspoređuju se na sljedeći način:

Redni broj	Naziv europske države	Odobreno kuna
1.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Republici Austriji	500.000,00
2.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Republici Bugarskoj	50.000,00
3.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori	400.000,00
4.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Češkoj Republici	100.000,00
5.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Republici Kosovo	300.000,00
6.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj	500.000,00
7.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Rumunjskoj	350.000,00
8.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Republici Sjevernoj Makedoniji	350.000,00
9.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Slovačkoj Republici	250.000,00
10.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Republici Sloveniji	550.000,00
11.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji	1.250.000,00
12.	Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Talijanskoj Republici	400.000,00
	Ukupno:	5.000.000,00

Ukupno planirana vrijednost Javnog natječaja je **5.000.000,00 kuna**.

Najniži iznos financijske potpore po pojedinom programu/projektu je **3.000,00 kuna**, a **najviši** iznos po pojedinom programu/projektu ne može biti veći od ukupnog iznosa koji je raspoređen organizacijama u pojedinoj državi, sukladno prethodnom stavku ove točke Javnog natječaja.

Jedan prijavitelj može podnijeti najviše dvije prijave na ovaj Javni natječaj.

3. VRSTE FINANCIJSKE POTPORE

Ured će financijska sredstva dodjeljivati kao:

- **Institucionalne potpore** – potpore za organizacijski razvoj i poslovanje organizacija kojima se osigurava trajnost i stabilnost rada onih organizacija koje su od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku;
- **Programske potpore** – godišnje potpore programima/projektima koji uključuju niz povezanih aktivnosti koje jačaju kapacitete organizacija izvan Republike Hrvatske te kontinuirano doprinose zadovoljavanju javnih potreba hrvatske nacionalne manjine;
- **Projektna potpora** – za programe/projekte koji su usmjereni rješavanju određenih problema i realizaciji zadanog cilja u određenom vremenskom roku i s definiranim resursima i troškovima;
- **Potpore održavanju jednodnevnih i višednevnih manifestacija**, a mogu biti kulturne, obrazovne, sportske, gospodarske, zabavne, socijalne, humanitarne, turističke i druge;
- **Partnerske potpore** – potpore za programe/projekte koje organizacije registrirane izvan Republike Hrvatske provode u partnerstvu s organizacijama u Republici Hrvatskoj;
- **Potpore za sufinanciranje programa/projekata financiranih iz drugih izvora** – potpore za sufinanciranje projekata koje organizacije realiziraju sredstvima drugih donatora.

4. PRIHVATLJIVI PRIJAVITELJI

Prihvatljivi prijavitelji na ovaj Javni natječaj su organizacije hrvatske nacionalne manjine (udruge, zaklade, ustanove, vjerske zajednice i ostale organizacije hrvatske nacionalne manjine) koje su se opredijelile za obavljanje djelatnosti i aktivnosti koje su predmet financiranja i kojima promiču uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonima Republike Hrvatske niti pravnim poretkom matične države, a upisane su u Registar ili drugu odgovarajuću Evidenciju organizacija matične države te imaju pravnu osobnost.

5. UVJETI ZA PRIJAVU

Na ovaj Javni natječaj mogu se prijaviti organizacije hrvatske nacionalne manjine koje udovoljavaju sljedećim uvjetima:

- su upisane u Registar ili drugu odgovarajuću Evidenciju organizacija matične države na temelju pravnog poretka matične države ili neki drugi registar i djeluju najmanje jednu godinu, zaključno s danom objave Javnog natječaja;
- program/projekt koji prijave na Javni natječaj, bude ocijenjen kao značajan (kvalitetan, inovativan i koristan) za razvoj organizacije i zadovoljavanje javnih potreba hrvatske nacionalne manjine definiranih strateškim dokumentima Ureda, odnosno uvjetima ovog Javnog natječaja;
- u skladu sa svojim statutom (ili drugim temeljnim ili osnivačkim aktom) obavljaju djelatnosti i aktivnosti koje su predmet financiranja i kojima promiču uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonima Republike Hrvatske niti pravnim poretkom matične države;

- se protiv osobe ovlaštene za zastupanje i voditelja programa/projekta ne vodi kazneni postupak i/ili nije pravomoćno osuđen za kaznena djela;

- su uredno ispunili obveze iz svih prethodno sklopljenih ugovora o dodjeli financijske potpore iz proračuna Ureda;
- vode transparentno financijsko poslovanje.

6. SADRŽAJ PRIJAVE

Prijava mora sadržavati sljedeće:

1. obrasce za prijavu programa/projekta:
 - 1.1. obrazac opisa programa/projekta,
 - 1.2. obrazac proračuna programa/projekta,
 - 1.3. obrazac životopisa voditelja programa/projekta,
 - 1.4. obrazac izjave o partnerstvu, kada je primjenjivo,
2. dokaz o registraciji organizacije – Izvadak iz Registra ili druge odgovarajuće Evidencije organizacija matične države na temelju pravnog poretka matične države ili nekog drugog registra iz kojeg je razvidna djelatnost te da organizacija, odnosno druga pravna osoba djeluje najmanje jednu godinu, zaključno s danom objave Javnog natječaja,
3. preslika važećeg statuta, poslovnika ili drugog temeljnog ili osnivačkog akta organizacije (ukoliko osnovna djelatnost organizacije nije vidljiva iz izvotka iz Registra, pod točkom 2.),
4. uvjerenje nadležnog suda, ne starije od šest mjeseci, da se ne vodi kazneni postupak protiv osobe ovlaštene za zastupanje organizacije i voditelja projekta, i/ili potvrdu da osoba ovlaštena za zastupanje organizacije i voditelj projekta nisu pravomoćno osuđeni za počinjenje kaznenog djela (izvornik ili njegova ovjerena preslika).

Zaprimljene prijave programa/projekata sa svom pratećom dokumentacijom neće se vraćati prijaviteljima.

7. NAČIN I ROK ZA PODNOŠENJE PRIJAVA

Natječajna dokumentacija dostavlja se poštom, ili neposrednom predajom dokumentacije na adrese veleposlanstava nadležnih za države na koje se odnosi Javni natječaj (Popis veleposlanstava RH u državama u kojoj žive pripadnici hrvatske nacionalne manjine s adresama elektroničke pošte i mrežnim stranicama nalazi se u prilogu ovog Javnog natječaja) s naznakom „za Javni natječaj za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2020. godinu“.

Prijave programa/projekata podnose se isključivo na propisanim obrascima na hrvatskom jeziku, koji su dostupni na mrežnim stranicama Ureda www.hrvaticizvanrh.gov.hr. Ministarstva vanjskih i europskih poslova (u nastavku teksta: Ministarstvo) i veleposlanstava

nadležnih za zemlju na koju se odnosi Javni natječaj, a rok za podnošenje prijave je 30 dana od dana objave Javnog natječaja na mrežnoj Ureda i traje zaključno do **14. travnja 2020. godine.**

Zakašnjele, nepotpune ili na drugi način podnesene prijave, koje nisu u skladu s uvjetima ovoga Javnog natječaja i Pravila, neće se razmatrati.

8. POSTUPAK ODABIRA PRIJAVA I KRITERIJI ZA OCJENJIVANJE

Po isteku roka za podnošenje prijave na Javni natječaj pristupit će se postupku provjere ispunjavanja propisanih (formalnih) uvjeta Javnog natječaja, a sukladno odredbama Pravila.

U postupku provjere ispunjavanja propisanih uvjeta Javnog natječaja provjerava se:

- je li prijava dostavljena na odgovarajući Javni natječaj i u zadanome roku,
- je li prijavitelj prihvatljiv sukladno uvjetima Javnog natječaja,
- je li dostavljena propisana obvezna dokumentacija, te
- jesu li ispunjeni drugi propisani uvjeti Javnog natječaja.

Povjerenstvo Ureda razmatra i ocjenjuje prijave, koje su ispunile propisane uvjete Javnog natječaja iz točke 8., prema sljedećim kriterijima:

- utjecaj programa/projekta na očuvanje hrvatskog identiteta i specifične tradicijske kulture hrvatske nacionalne manjine u matičnoj državi,
- utjecaj programa/projekta na jačanje povezanosti hrvatske manjinske zajednice unutar matične države s manjinskim zajednicama u drugim državama te s Republikom Hrvatskom,
- utjecaj programa/projekta na povećanje razine prava i poboljšanja položaja hrvatske manjinske zajednice u matičnoj državi,
- utjecaj programa/projekta na razvijanje obrazovnih i kulturnih sadržaja te poboljšanje uvjeta života pripadnika hrvatskih manjinskih zajednica,
- institucionalna i organizacijska razvijenost, stručnost i kapaciteti prijavitelja za provedbu programa/projekta.

Na temelju prijedloga Povjerenstva Ureda, Odluku o dodjeli financijskih sredstava donosi državni tajnik.

9. ROK I NAČIN OBJAVE PRIHVAĆENIH PROGRAMA/PROJEKATA

Nakon donošenja Odluke o dodjeli financijskih sredstava, Ured, Ministarstvo i veleposlanstva nadležna za zemlju na koju se odnosi Javni natječaj, na službenim mrežnim stranicama objavljuju rezultate Javnog natječaja s podacima o organizacijama, programima/projektima kojima su odobrena sredstva i iznosima odobrenih sredstava financiranja.

Privolu za prikupljanje i obradu te suglasnost za objavu osobnih podataka, osoba ovlaštena za zastupanje organizacije daje podnošenjem prijave na Javni natječaj.

5

Sa svim organizacijama kojima su odobrena financijska sredstva, državni tajnik ili osoba koju on ovlasti, potpisat će ugovor o dodjeli financijske potpore najkasnije 30 dana od dana donošenja Odluke o dodjeli financijskih sredstava.

Postupak ugovaranja i opći uvjeti koji se odnose na ugovore o dodjeli financijske potpore iz javnih izvora za program/projekt uredit će se temeljem pozitivnih propisa Republike Hrvatske i Ureda.

10. DODATNE INFORMACIJE

Javni natječaj za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2020. godinu provodi se sukladno Pravilima o financiranju programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine (KLASA: 011-02/19-03/01, URBROJ: 537-02/1-19-01, od 28. veljače 2019. godine, www.hrvatiizvanrh.gov.hr).

Za točnost podataka i dostavljene dokumentacije pod materijalnom i kaznenom odgovornošću jamči osoba ovlaštena za zastupanje organizacije potpisom na obrascu opisa programa/projekta.

Sva pitanja vezana uz ovaj Javni natječaj mogu se postaviti isključivo elektroničkim putem, slanjem upita do isteka roka za podnošenje prijave na adresu Ureda: manjina-projekti@hrvatiizvanrh.hr.

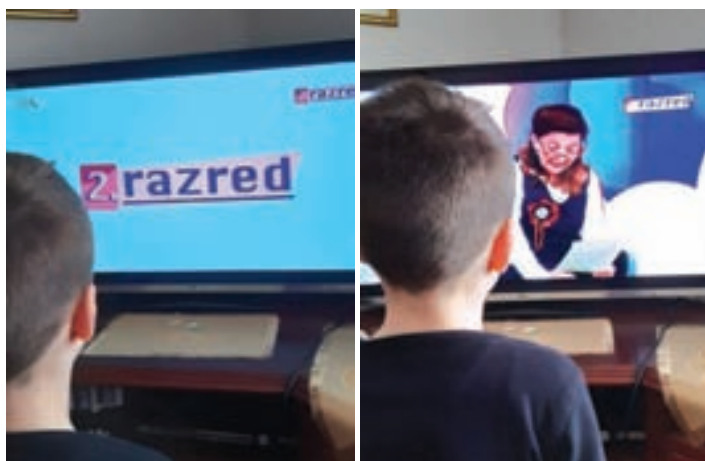
KLASA: 016-04/20-01/02
URBROJ: 537-02-01/1-20-01
Zagreb, 11. ožujka 2020.

Drago školarci!

Vjerujem da vas je ova izvanredna situacija u zemlji iznenadila, neke možda čak i obradovala, jer nema škole. Da, nema je onakve na kakvu smo naviknuli, ali je zato ima na daljinu.

Vjerujem da redovito pratite svoje sate putem malih ili onih malo većih ekrana. Sve nas ova situacija pomalo zbunjuje, ali vas pozivam da ju iskoristite. Osim učenja, kojeg ima puno ma-

nje nego kad idete u školu, možete čitati, pospremiti svoje fioke, ormare, možete crtati, pisati stihove, priče... Priče ili stihove koje napišete možete poslati na mail hrcko@hrvatskarijec.rs, a Hrcko će ih rado objaviti. Možete i pomagati roditeljima, igrati društvene igre, a pozivam vas i da iskoristite ovu priliku i budete više sa svojom obitelji, sa svojim najbližima.

Ako živite u kući i imate dvorište, onda iskoristite lijepo vrijeme i zabavite se na zraku. Možete napraviti novu kućicu za ptice, ako imate psa i njegovu kućicu možete malo urediti i osvježiti.

Kako biste sve uspjeli u danu uraditi, možete napraviti i plan rada. Odredite sebi kada ćete ujutro ustajati i napravite plan rada tijekom prijedpodneva. Poslije ručka, zna se, slijedi odmor, a onda opet drugi dio plana. Nemojte zaboraviti u plan ubaciti i svoje vrijeme za školu na daljinu i za izradu domaćih zadaća. Ostat će vremena i za crtaće, a preporučujem vam da pogledate i neki od dječjih filmova koje imate na YouTubeu: *Vlak u snijegu*, *Družba Pere Kvržice* i *Vuk samotnjak*.

Od svega ovoga iskoristite najbolje, te uživajte u djetinjstvu i budite oprezni. Redovito i temeljno perite ruke. Budite pažljivi.
Ž. V.

ZOVEM SE: Barbara Piuković
IDEM U ŠKOLU: OŠ Matko Vuković – 7. razred
IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: idem na folklor, sviram tamburu u Muzičkoj školi i idem na orkestar
VOLIM: provoditi vrijeme s prijateljima
NE VOLIM: svađe
U SLOBODNO VRIJEME: gledam filmove
NAJ PREDMET: hrvatski jezik
KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: još ne znam što, ali bih se voljela baviti folklorom

Too optika
 DR. TOOTH
 551-045
 Subotica, kod glavne pošte.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupaone, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaonice, tri štale, svinjci, dvije garaže. Tel.: 064 247-09-49.

Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, viran-goši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marame, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Izdajem apartman u Šantićevoj ulici u Subotici. Tel.: 063/865-55-96.

Dvobrazni plug 14, roleri, bunjevačka ruha, papuče, marame i slično, starinska kolijevka. Tel.: 024/528-682.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Tel.: 064 18-39-591.

Hitno i povoljno prodajem zemlju u Subotici, 1 h 6 ari. Tel.: 064 18-39-591.

Povoljno prodajem dvosobnu kuću u Mičurinoj 22, Subotica. Informacije na mobitel: 066-555-49-61.

Prodaju se: dunje, dvije nekoristene perne punjene novim sitnim gušćijim perjem i auto Lada Samara '90. (200 eura). Tel.: 024 532570

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon i 9/2020) i člana 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019) Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će od 27. 3. 2020. do 2. 4. 2020. godine biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

za izgradnju Predškolske ustanove (P+1+Pk) u Ulici braće Radića s urbanističko-arhitektonskom razradom lokacije na k.p. br. 8190, 8191/2 i 8192 K. O. Donji grad u Subotici (naručitelj projekta FONDACIJA »LÁSZLÓ SZEKERES« Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Urbanistički projekt od 27. ožujka do 2. travnja 2020. godine, na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se dostaviti Tajništvu za građevinarstvo, putem mail-a, na adresu: objedinjenaprocedura@subotica.rs, od 27. ožujka do 2. travnja 2020. godine.

Sve primjedbe prispjele u Zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 24. 3. 2020.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

INTERNET + TELEVIZIJA + TELEFON

STANDARD
MIX PAKETI

Astra
Telekom

024 555 765

Karadordev put 2, Subotica
www.astratelekom.com

Sudbina

Mnoge stare fotografije, osobito crno-bijele, čuvaju svoje tajne među stranicama starih albuma. Slučaj je namjestio da fotografiju, temu današnje priče, autor ovih redaka ugleda na FB profilu svojih prijatelja **Eve i Antuna Gala**. Kratka poruka i dogovor je pao. Već sutradan, u toplom ozračju doma Galovih, uz neizbježno asistiranje njihovog dvoipolgodišnjeg unuka **Filipa**, uz pravo domaće poslužnje, ispričana je i priča koja ide uz fotografiju. »Ovo mi je jako, jako draga uspomena. Autor fotografije je moj otac **Ivan Jakšić Šiba**. Rekla bih da mi je od njega ostala ljubav prema fotografiji. Suprug Antun zbog svojeg zdravstvenog stanja odlazi u svakidašnje podugačke šetnje, u kojima mu društvo pravimo Filip i ja. Usput uočavam i odmah fotografiram puno toga što mi se po bilo čemu učini lijepim ili neuobičajenim. Danas, u eri elektronike, meni je puno lakše upražnjavati ovaj hobi nego ocu u vrijeme kad je ova fotografija nastala«, priča Eva. Antun, svima znan kao Antika, uz srdačan smijeh, kaže da im je ovo sudbinska fotografija, da ih je spojila za cijeli život. »Fotografija je snimljena u naselju Kudeljara 1961. godine. Eto, upravo na toj fotografiji, pukim slučajem, Antika i ja smo prvi put skupa. Zbog toga u šali i kažemo da nam je predodredila sudbinu. Na fotografiji su i tri žene: Antikina mama **Viktorija**, moja mama **Eva i Radojka Čapo**. Djeca u donjem redu su, gledano s lijeva: Antika, **Ostoja Kovačević, Nikola Kovačević, Nevenka Kovačević**, od **Čapovih Teruška i Bata**, tu sam ja i

na kraju Antikin brat **Karća**, koji je danas u Norveškoj«, prisjeća se Eva. »Kudeljara je bila relativno malo naselje, 2,5 kilometra izvan sela prema Dunavu. Iz naselja je pucao vidik na sve četiri strane, samo je nebo bilo granica. Pravi raj za djecu. A bilo nas je, oho-ho. U skoro svakoj obitelji bilo je troje-četvero i više djece. Tijekom predškolske dobi igrali smo se od jutra do večeri. Polaskom u školu ostajalo je sve manje vremena za igru, a odrastanjem smo se i osipali, pa nas danas ima po cijelom svijetu«, dodaje Antika. »Za ovu snimku nije postojao nikakav poseban povod. Moj otac je obožavao fotografiju, toliko, da mu je bila prava strast. Među rijetkima u to vrijeme imao je fotoaparat i koristio ga je kad god mu se činilo da nešto vrijedi ovjekovječiti. Žao mi je što je sačuvan samo dio njegove foto ostavštine. Puno fotografija je razdijelio onima koji su na njima, a za negative ne znamo gdje su nestali. Društvo s ove fotografije provodilo je dane u igri. Dječaci su do besvijesti trčali za krpenjačom, dje-

vojčice su od svega i svačega izrađivale lutke. Nerijetko smo i svi skupa trčali za krpenjačom. Bila sam najmlađa, a Antika kaže da sam im tada više smetala nego što sam se s njima ozbiljno igrala«, kaže uz srdačan smijeh Eva. »Pa kako i ne bi smetala, imala je svega četiri godine, a ja deset. Nije mogla ni razumjeti sve naše igre, a kad bismo se loptali, nije ni mogla razumjeti za koju ekipu igra; samo je trčala za krpenjačom i pokušavala ju šutnuti ili uhvatiti rukama«, dodaje Antika. Godine su prolazile, igre su prestale, a osulo se i društvo s fotografije. Eva se *zadivojčila*, Antika je *odrukovo*, kako bi rekli Šokci. Nakon odsluženja vojske vratio se u Sontu, a kad je prigodom prve šetnje kroz selo u izlogu knjižnice, na tablonu maturanata, ugledao Evu, nešto ga je presjeklo. »Ostao sam bez daha, zabljesnula me je njezina ljepota i u momentu sam shvatio koliko smo vremena proveli skupa u dječjim igrarijama. Tada sam si obećao da ću Evu oženiti. Doznao sam kad dolazi kod bake, pa sam ju jednoga dana sačekao

kad se vraćala. Zaustavila je bicikl, jedva me prepoznala. Nisam puno okolišao, na neki pomalo nespretni način stavio sam joj do znanja da sam ju već odavno zavolio, pa je tada pala i neka vrsta proševine. I eto, vidite nas i danas skupa, sretne i nasmijane«, priča Antika. »Jako me je iznenadio, pa mi je još i rekao da mu ne moram odmah odgovoriti, nek nekoliko dana razmislim. Bilo mi je tek petnaest, ali nisam ni ja bila ravnodušna. No, da ne otkrivam baš previše privatnosti, ubrzo smo skupa otišli na stan, a čim smo dobili potrebne suglasnosti i vjenčali smo se. Pa eto, bilo je i teških godina, živjeli smo od svojega rada, ali u obitelji nam nikada nije manjkalo sloge. Uvijek smo se iskreno radovali jedno drugom, pa i danas. A dolazeću starost, bez obzira na narušeno zdravlje, uz našu djecu i unučad očekujemo bez ikakve bojazni. Eto, ova fotografija nam je odista donijela sudbinu kakvu bih poželjela svima«, završava priču Eva.

I. A.

Atletika

Todorovićeva i Momić najbolji u Srbiji

APATIN - U prethodnom razdoblju natjecatelji AK *Apatin* donijeli su nova priznanja u klupske vitrine. Na prvenstvu Srbije u ultramaratonu na šest sati, održanom u Beogradu, apatinski atletičar **Dušan Momić** osvojio je prvo mjesto u konkurenciji seniora, rezultatom 78,310 km i tako objednio titule prvaka Srbije na 12 i na šest sati. U ženskoj konkurenciji slavila je debitantica u dresu AK *Apatin* **Aleksandra Todorović**, istrčavši 62,301 km za šest sati. Tehnički delegat ASS na prvenstvu bio je **Goran Čegar**. Tjedan ranije u Kameničkom parku je održana humanitarna utrka za dječji osmijeh. AK *Apatin* bio je jedan od tehničkih organizatora.

U natjecateljskom dijelu sudjelovao je veliki broj Apatinaca. Najuspješniji su bili **Aleksandra Burkanović**, s pobjedom na 4 km kod žena i **Konstantin Šimić** koji je, u istoj utrci u muškoj konkurenciji, osvojio drugo mjesto. Dan prije toga na Srebrnom jezeru je održan polumaraton, u kojem je u ženskoj konkurenciji slavila nova članica AK *Apatin* **Marija Moskova**, ispred klupske kolegice Aleksandre Burkanović. U muškoj konkurenciji **Zoran Radićanin** je u sveukupnom plasmanu osvojio peto mjesto, a u dobnoj kategoriji prvo. Mladi Konstantin Šimić sudjelovao je na Prvenstvu Srbije za starije pionire i u utrci na 2.000 m zauzeo četvrto mjesto.

Nogomet

Prekid nogometnih prvenstava

Tijekom proteklog vikenda odigrano je redovito kolo nogometnih natjecanja na svim razinama, ali bez prisustva publike. Zbog uvođenja izvanrednog stanja na području Srbije zbog opasnosti od koronavirusa sva sportska zbivanja su suspendirana, pa se tako i nogometna prvenstva na svim razinama prekidaju. O nastavku istih odlučivat će nadležna natjecateljska tijela nakon ukidanja izvanrednog stanja.

Srpska liga Vojvodina

U finišu izgubili pola plijena

SUBOTICA - Nenadano, *Bačka 1901* je na svojem travnjaku rezultatom 1:1 (1:0) prepustila bod dofenjerašu *Hajduku 1912* iz Kule. Po vremenu idealnom za igru, ali po odluci nadležnih tijela bez

prisustva publike, do poluvremena se igralo žustro i oštro, ali u granicama *fair play*a. Napadači obiju ekipa izveli su po nekoliko munjevitih kontri, a uputili su i po nekoliko snažnih, ali nepreciznih udaraca na protivnička vrata. Pogotka nije bilo do 35. minute, kad je **Lazić** nakon kornera iskoristio smušenost obrane gostiju i *Bačku* doveo u minimalnu prednost. Do odlaska na odmor domaćini su mogli podvostručiti prednost, međutim, udarac **Glišovića** bravurozno je zaustavio vratar gostiju **Drinčić**. U drugom poluvremenu tempo je znatno opao, uz blagu terensku inicijativu domaćina. Tek u 77. minuti Kuljani su opasnije prijetili, ali je vratar **Pilipović** u tri navrata krajnjim naporom otklonio opasnost. Gosti su poravnali u samom finišu utakmice, u 87. minuti. U preostalom dijelu utakmice domaćini su pokušavali izvojevati pobjedu, međutim, do promjene rezultata više nije dolazilo.

U derbiju se radovali domaćini

SOMBOR - Derbi kola odigran je na Gradskom stadionu u Somboru, bez prisustva publike. Domaćin, *Radnički 1912*, rezultatom 2:0 (1:0), svladao je ekipu četvrtoplasiranog OFK *Vršac* i popeo se na šesto mjesto ligaške ljestvice. Somborci su bolje otvorili utakmicu, pa su ozbiljno prijetili gostujućem vrataru već nakon desetak minuta igre, međutim, snažan udarac **Kneževića** završio je pored vratnice Vršćana. Ni gosti nisu bili bezazleni, na napade su uzvraćali napadima, a na samom isteku prvog poluvremena domaćini su preko **Radovanovića** došli u minimalnu prednost. I u nastavku Somborci su imali inicijativu, stvorili su više prigoda, a u 70. minuti, na pas Kneževića, **Dimitrić** je zapečatio sudbinu gostiju.

Vojvođanska liga Sjever

Rutinska pobjeda lidera

ČONOPLJA - Lider vojvođanskog sjevera, *Sloga* iz Čonoplje, u utakmici bez izrazitih prigoda, ali vrlo borbenoj i oštroj, minimalcem je osvojila bodove na gostovanju u Turiji, kod dofenjeraša *Mladosti*. Utakmica je obilovala grubostima i nesportskim ponašanjem, pa je sudac **Kuzmanović** iz Kule podijelio sedam žutih i dva crvena kartona. Utakmica je riješena eurozgoditkom **Vukovića** u 23. minuti. Novajlija u redovima Čonopljanaca susret je odlučio strahovitim udarcem s više od 25 metara, a lopta je uletjela u mrežu ispod same grede. Vratar domaćina bio je nemoćan. Ni u nastavku nije bilo izrazitih prigoda, a lider je rutinskom igrom uspio sačuvati pobjedu i za novi korak se približiti izravnom ulasku u viši rang natjecanja.

Potopili Somborce

TAVANKUT - Tavankučani u nedjeljnom kolu nisu bili nimalo gostoljubivi. S uvjerljivih 4:0 (2:0) potopili su mrežu fenjeraša, ekipu *Radničkog* iz Sombora. Domaćini su došli u prednost već u 7. minuti pogotkom **Vojnića**, a rezultat prvog poluvremena postavio je **Šimić** u 36. minuti. Ni gosti nisu bili bez prigoda, međutim, u situacijama kad su trebali zatresti mrežu **Gabrića**, bili su neprecizni. U nastavku, Somborci su već od 50. minute igrali s desetoricom. Zbog dvije javne opomene isključen je jedan od

najmlađih na travnjaku, **N. Tevanović**. Tavankučani su do kraja još dva puta zatresli mrežu vratara **Zorića**. Strijelci su bili Vojnić u 78. iz penala i **Pejić** u 85. minuti.

Uspješan popravni

APATIN - U derbiju drugog proljetnog kola, odigranom u Apatinu bez prisustva gledatelja, domaćin OFK *Mladost Apa* sigurno je, s 3:1 (0:1), svladao imenjaka, šestoplasiranu *Mladost* iz Bačkog Petrovca. U obostrano otvorenoj igri gosti su u 28. minuti došli u prednost, a taj zgoditak ostao je i jedini u prvom poluvremenu. U nastavku Apatinci pojačavaju pritisak, što je rezultiralo potpunim preokretom. Poravnao je **Rapačić** u 65. minuti iz penala, a sedam minuta kasnije mladi **Mišković** je preokrenuo rezultat. Pobjedu domaćina potvrdio je **Basarić** dvije minute prije isteka regularnog dijela igre.

Područna nogometna liga Sombor Dočekali pobjedu

SOMBOR - U derbiju začelja, odigranom u Somboru, posljednjeplasirana momčad Područne lige, ŽAK, zabilježio je prvu pobje-

du u sezoni. Ovi bodovi će im vrijediti dvostruko, jer su s uvjerljivih 4:0 slavili protiv dofenjeraša *Kulpina*. Strijelci su bili **Lakić**, **Jovanović** (2) i **Savić**. Ovim trijumfom *željezničari* su uhvatili priključak s nekoliko klubova iz zone ispadanja u niži rang natjecanja.

Napredak Tvrdave

BAČ - Sigurnom igrom i uvjerljivom pobjedom od 3:0 protiv *Budućnosti* iz Mladenova, ekipa *Tvrdave* iz Bača zabilježila je novi napredak na prvenstvenoj ljestvici i zauzela 6. poziciju.

Područna nogometna liga Subotica Poražen Đurđin

SENTA - Na gostovanju kod petoplasirane *Sente Đurđin* je poražen s minimalnih 3:2 (2:1).

Potop Bajmačana u Lovčencu

BAJMAK - U okršaju susjeda na ljestvici, *Radničkog 1905* i *Proletera* iz Ravnog Sela, mreže su mirovale, pa je i u plasmanu ostala pat-pozicija.

Međupćinska nogometna liga Sombor - Apatin - Kula - Odžaci 1. razred NASLOV

MONOŠTOR - Na startu proljetnog dijela prvenstva *Dunav* je na svojem travnjaku deklasirao fenjeraša OFK *Odžaci* rezultatom 4:2 (2:0). Pogotke su postigli **Petrović** u 38., **Balaž** u 40. i 77., te **Mrvčin** u 83. minuti.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Suspenzija

Pandemija koronavirusa uvjetovala je i suspendiranje svih sportskih aktivnosti diljem našeg planeta. Sada je definitivno poznato kako je jedan od najvećih sportskih događaja ove 2020. godine, Europsko nogometno prvenstvo, odgođeno za iduću godinu, a igrat će se u istom terminu (lipanj – srpanj). To je uređeno, ali sada ostaje problem uređivanja regularnog okončanja nacionalnih nogometnih prvenstava u svim državama. Kada će to biti moguće, u ovom trenutku nitko ne može sa sigurnošću ustvrditi, ali se opravdano spekulira kako bi preostala prvenstvena kola mogla biti odigrana tijekom ljeta. Isto se planira i sa susretima baraža za EP u nogometu.

Tenis, kao jedan od globalno najrasprostranjenijih sportova, još prije tjedan dana je objavio svoje suspenzivne mjere. Otkazani su brojni turniri svih kvalitativnih rangova, posljednji od

njih je i drugi Grand Slam – Roland Garros koji bi se prema sadašnjoj projekciji trebao igrati tjedan dana iza US Opena (rujan). Također, ATP je objavio potpunu suspenziju svih natjecanja u trajanju od šest tjedana (počelo prošloga tjedna).

Slična je situacija i na košarkaškim terenima, jer su svi susreti i natjecanja također suspendirani do daljnjega. Najnovija vijest je da je odgođen ždrijeb olimpijskog košarkaškog turnira planiran za 20. ožujka, a posve je neizvjesno odigravanje kvalifikacijskih turnira na kojima bi trebale sudjelovati i momčadi Hrvatske i Srbije.

Generalno gledano, sportaši se trebaju, poput svih ostalih, strpjeti i u ovom trenutku prije svega brinuti o svome i zdravlju svojih najbližih. Nažalost, svakoga dana sve su češći primjeri objavljivanja imena poznatih sportaša koji su pozitivni na koronavirus ili su zbog kontakta s osobama koje su zaražene sada primorani biti u karanteni i samoizolaciji.

Svima želimo dobro zdravlje i brzo ozdravljenje, a svim čitateljima *Pogleda*, osobito onim starijima od 65 godina, želimo da budu disciplinirani u boravku u svojim domovima. Puno zdravlja svima!

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Život u vrijeme korone

Iz Ivković šora

Prcov

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Jevo, čim sam došo sebi od radosti, oma sam se latio da vam objavim. Sidimo danas Joso i ja u kraj njive, odmaramo od šetanja i vućanja mitrađa rukom. Imam jednu malu njivu, pa ovi s ovim velikim traktorima neće da se prime razbacit, a ni ja baš ne bi zdravo volio da mi izgaze ječmište pa lipo sam odnesem na njivu, ponesem kablove i štrangu priko ramena pa razbacim iz kabla. No, di sam stao? Sidimo mi tako na pripeki, malkoc smo i sustali i gledimo prema dolu kad se štogod počme prikomećat po njivi. Ja gledim, pa sve sam sebi ne virujem: ta jeste prcov je, čeljadi! Nisam vidio prcov već dvajst godina, ta još otkad se vako počelo zdravo polivat otrovama i kad triba i kad ne triba. Sitio sam se oma kadgodašnjeg vrimenta: išli smo svaki dan na njivu i uvijek bilo posla, sve se radilo ručno, vilama se čupala s prolića zubača, skupljale čukanjice prid sadnju kuruza... Ondak nisu bili taki plugovi duboki da zavale već su samo izbacivali čukanjice, pa se to lipo pokupilo, otreslo od ašova da spadne zemlja i na kola. Nakupilo se, borme, toliko da se čitave godine imalo šta ložit u katlanku i kuvat bundeva i zaparit josagu mošlik, a sad nam mrzi otić do šupe. Ajak! Cipat drva jal, ne daj Bože, panjove. Ta zdravo smo se pogospodili s ovom moderštinom. Ja vam velim da bi to tribalo malkoc zakočit, povuć kajase pa malkoc više radit. Malo-malo pa čujem jal pročitam da je kogod strado, jel kaki tumor, jal ga trefila guta, jal se zagušio od debljine. Gledajte samo stare slike kaki je bio mršav i zgodan svit, a ne ko sad: širi smo neg duži. Što veli moj Periša: lakše nas prikoracit neg zaobać. Samo smišljamo šta bi ili jal pili, namišamo svakog andraka u ta ila, pa di nam se neće leć kake boleštine jal novotarije od kojikaki virusa, ta sami to opravimo. Na priliku, prave pečencu pa zamo-tavaju u nju ovog jal onog, mažu medom, pa pune voćom. To kadgod nije bilo, znalo se šta je šta, a ovo na kraju ima više koji čega namećano neg u mošliku. Pa di je to dobro, pitam ja vas? Ta ako je nasuvo, onda je nasuvo; ako je pečenica, onda je pečenica. A ne kojikaki mišanac, nalte? Neg, jeste l bili kogod u novom tavankuckom Domu? Onim što je nako dugo čeko da se otvori za svit. Ja i moja gospoja bili na vatrogasnoj zabavi na Dan žena. E, čeljadi, svaka čast kako je lipo dotiran i opravit! Jedino je malkoc nezgodna jedna mala basamaga kad se ulazi u salu, ko malo ne pazi oma se prikošedi. A bilo je baš fajin svita što se skondrljo, borme. Tribali su kad su pravili metit tamo kaki biljeg, jal pločicu drukčije farbe da se vidi da je basamaga. Inače je zabava bila zdravo lipa i vesela. Bilo je zadosta fajinskog ila i pića, a i svirci su bili zdravo dobri i to obodve bande. Šteta što se tako štogod ne pravi više puti na godinu da se svit malo opušti i proveseli. A i ne bi ondak toliko mudrovo ko je ko i ko je šta. Ta još stari Rimljani su kazli »vina i igara«, pa je svit miran. A baš je tako. Ne vridi ovo malkoc kokošijeg života gatat ko je ko i ko je di u stranki. Triba se veselit i radovat. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Nema vandrovke

piše: Ivan Andrašić

Bać Ivinu državu zadesilo veliko zlo. Stigla nikaka gripa, kažu ima je po cilomu svitu. I još divanu, potekla izdaleka, o ni što ji danas Najštosezasvepita najviše i volji. I ne dade on na nji, veli jedini nam i možu pomoć. Bać Iva se jedino čudi kako se onda ta gripa mogla izleć baš ko nji. Stiglo to zlo i do nas. Najštosezasvepita i njegovi isprva otoga pravili cirkus, njegovi doktori se sotim i prdačili. Ni prošlo puno vrimenta, vidli da u cilomu svitu sve veće zlo. Najštosezasvepita u nedilju uveče obnarodovo nikako vanredno stanje. To veće rešijo, a oma u ponediljak ujtru na sokakeve i izvejo soldate. Derani, svi ko jedan opraviti u nikake šarene mundure, svi u tavn i očali i svi u ruka imu puške. Prsti jim nonomu što se povuče ka se oće puknit, pa de, nek se gripa pokaže, oma će oni... gleda, sokakom se špaciru i žandari, ne po dva, ko uvik, ima ji i po pešes u grupe. Dobro se pripravili, jal Najštosezasve pita reko da će ni što ne slušu u rešt i to na nikoliko godina. A ti znadu bit i drčni, pa nek ima dosta žandara, bila bi sramota da ji kakigod o ti drčni obruka. Evo i u novina i na sokočalu obnarodovano da stariji o šezdespet godina ne smiju izlaziti naskak. Samo, ni natrukovano kako će ni što nemu nikoga it kupit kruv, kako će ko doktora, kako će u pateku? Bać Iva se ponado, država obezbedila svega što svitu triba. Veli, otiće u pateku, pa onda u dućan. Kupiće svega što stalno laju da triba, da se mož odbraniti o te vražje gripe. Ni se ni krenijo, čuje, sustavila se naskaku sprom njegovi penđera nikaka velika lemuzina. Čuje i kako rdu vraca, a Taksa sto lajat najbisiše što može. Oma zno, ide kum Tuna. A ni ga bilo dugo, vada još o izbiranja za selcke dade. Odrezijo mu vraca, vidi, dobro natovarit, a za njim naj što tira lemuzinu, još bolje. Unišli u kujnu, utomu i bać Ivina došla natrag iz dućana. »Kume, znadem da nigdi ništa nema, pa evo nosim malo ponudalja za vas, a i za moje, pa najdi kaku lemuzinu i oma danas, najkasnije sutra, odnesi jim u varoš u dom. Ni zgodno da jim nosim ja, mogo bi nagrabusit ako mi vidi ko ne bi tribo«, veli kum Tuna, što nosijo metne na otoman, a on sidne zastal. »Ajde, kume, ajde dite i ti, izdunite vi lipo po rakiju, kažu dobra za gripu«, veli bać Ivina i nalje dvi štamblice. »Bome, ne smije on, danas mora još na dosta mista tirat, pa ne bi bilo zgodno da ga uvatu žandari«, veli kum Tuna i izdune obadve, pa oma sam nalje još dvi. Bać Ivina stala privrtat manju rpu. Vidi, na rpe šesedam škatulja, u njima nikake maske. Ima i cila rpa sapuna, pa ništa u plastični boca i bočica i na kraj brašna i kvasa. »Znadete, Najštosezasvepita obnarodovo da triba uvik prat ruke, pa gripa neće na vas. A nigdi u pateka, ni u dućana, to se vi dana ne može najt. Zoto i nosimo našima, pa vada ćete to zabardat i dobro gledat ka dojde izbiranje«, veli kum Tuna. »Kume, mene dada i mater naučili da uvik triba prat ruke još ka smo bili mali«, veli Bać Iva, dugačko se zagledo u njega i jako namrgodijo. Kum Tuna za dram izdunijo obadve štamblike i našo se naskaku. Vraca zalupijo Takse prid njuškom.

NARODNE POSLOVICE

- Put od tisuću milja počinje jednim korakom.
- Gdje se jedna vrata zatvore, otvore se druga.
- Suze koje je sin izazvao u majke, jedino on može osušiti.
- I skromna sreća također je sreća. Bolje je i koliba od slame u kojoj se od srca smiju nego palača od mramora u kojoj svi plaču!

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju muž i žena i žena upita muža:

- Ljubavi moja, što bi ti radio da ja umrem?
- Eh, pitanja... Ne bih radio. Dobio bih tri dana slobodno.

Pričaju prijatelji:

- U novčarki uvijek imam bensedin.
- Što će ti to u novčarki?
- Ako ju slučajno izgubim, da se osoba koja ju nađe ne nervira što je prazna.

Došao mladić kod svećenika na ispovijed i kaže:

- Oče, oženio sam se.
 - Mladi gospodine, pa to nije grijeh.
- Mladić odgovara svećeniku:
- Ja se svejedno kajem...

MUDROLIJE

* Tko ne zna, a zna da ne zna, dijete je – naučite ga. Tko zna, a ne zna da zna, spava – probudite ga. Tko ne zna, a ne zna da ne zna, opasan je – izbjegavajte ga. Tko zna, a zna da zna – mudar je – slijedite ga.

* Ponekad nam se čini da ono što radimo nije ništa drugo no kap u oceanu. Ali ocean ne bi bio potpun bez te kapljice.

* U teškim trenucima u životu obratite se starim ljudima ili djeci. Djeca će vas uvjeriti da nije sve izgubljeno, a stari da se sve može preživjeti.

Vremeplov – iz naše arhive

Ivica Dulić, 2005.

**PETAK
20.3.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:19 Betty i njezine dijagnoze
11:06 Riječ i život: Život u glinenom posudi
11:36 Informativka: Obrt i domaća radinost
12:00 Dnevnik 1
12:27 Lažljivo srce
13:16 Dr. Oz
14:06 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
16:37 Bonton:
17:00 Vijesti u 17
17:19 Kod nas doma
18:09 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
20:05 Ne reci ni riječ, američki film
21:59 5.com s Danielom, zabavni talk show
23:00 Dnevnik 3
23:31 Veza bez obaveza, film
01:58 Detektiv Murdoch
02:41 Dr. Oz
03:23 Dnevnik 3
03:49 Život sa psima i hobotnicama, dokumentarna serija
04:44 Imperij, telenovela
05:29 Skica za portret
05:33 Glas domovine
05:57 Dnevnik 2
06:40 Lažljivo srce

05:20 Kultura s nogu
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
10:10 Anadroidi
10:34 Noćne more iz svijeta prirode
11:02 Cesarica - HIT veljače
11:07 Otok ljubimaca
11:31 Odredište Tokio
11:38 Vjetar u leđa
12:28 Bratiji na tajnom zadatku
13:10 Cesarica - HIT veljače
13:18 Jedna majka previše, francuski film
14:48 Odredište Tokio
14:51 Cesarica - HIT veljače
14:59 Avionima na kraj svijeta: Madagaskar: Zračni taksi, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Život... s psima

i hobotnicama, dokumentarna serija
17:35 Bitange i princeze
18:13 Sedam vrhova: Tibet domovina visova, dokumentarna serija
18:42 Odredište Tokio
18:45 I to je Hrvatska: Dioklecijanova palača
19:05 Inspektor Gadget, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Unutrašnjost Australije: Kimberley se vraća u život, dokumentarna serija
21:05 Vera
22:38 Ubijanje Eve, serija
00:10 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
21.3.2020.**

06:51 Klasika mundi: Zagrebačka filharmonija pod ravnanjem Dmitrija Kitajenka izvodi Šestu simfoniju P. I. Čajkovskog - V. Lisinski, 16.04.2015.
07:51 Moja draga Klementina, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:27 Veterani mira
13:18 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:08 Istrage prometnih nesreća
15:33 Informativka:
15:39 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
16:15 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:18 Manjinski mozaik: Na mliječnoj stazi
17:38 Lijepom našom: Slavonski Brod
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 A strana, zabavno-glazbena emisija
21:45 Loto 7 - izvještaj
21:50 Na rubu tame, američko-britanski film
23:47 Dnevnik 3
00:19 Dobrodošli kući, film
01:56 Dnevnik 3
02:23 Moja draga Klementina, američki film
03:57 Imperij, telenovela
04:42 Skica za portret
04:57 Dnevnik 2
05:39 Veterani mira
06:24 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
09:29 EBU drama: Ždralovi od papira, drama za djecu
09:46 Animirana serija
10:04 Šetnje krajolicima britanskog slikarstva, dokumentarna serija
10:54 Vrtlarica
11:27 Život u parku
13:13 Dom na kvadrat
13:46 Auto Market
14:22 Vera
15:58 Regionalni dnevnik
16:23 Odredište Tokio
16:29 Anka, hrvatski film
18:04 Odbrojanje do Tokija
18:32 Naučite to i mog ljubimca
18:57 Odredište Tokio
18:58 Inspektor Gadget, crtana serija
19:13 Glazbeni Top20
20:03 Crvena svjetla, američko-španjolski film
21:58 Sto dana, dokumentarna serija
22:56 Svjedoci
00:37 Brooklyn 99
00:57 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
22.3.2020.**

07:30 Grk Zorba, američko-britansko-grčki film
09:48 Biblija
09:58 Zagreb: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Zadar: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:00 Duboka plima, američki film
16:30 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:25 Tajna dvorišne rasprodaje: The Mask Murder, kanadski film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'Ko te šiša
20:35 Loto 6/45 - izvještaj
20:40 Stani v Zagorju: Desinić, dokumentarna serija
21:10 Isusov život - Juda: Izdaja, dokumentarna serija

21:55 Dnevnik 3
22:28 Grk Zorba, američko-britansko-grčki film
00:43 Nedjeljom u 2
01:38 Dnevnik 3
02:06 Mir i dobro
02:31 Isusov život - Juda: Izdaja, dokumentarna serija
03:11 Gradonačelnik Sunset Stripa, glazbeno-dokumentarni film
04:46 Skica za portret
04:55 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
05:20 Dnevnik 2
06:02 Zadar: More

05:43 Regionalni dnevnik
06:12 Juhuhu
06:13 Vrtuljici, crtana serija
08:05 Top-lista DTV-a
08:50 Luka i prijatelji: Voda
09:20 Praznici s Derekom, film za djecu
10:55 Velečasni Brown
12:30 Lidijina kuhinja
12:55 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
14:00 Odredište Tokio
14:05 Magazin UEFA Euro 2020.
15:05 Klub 7
16:03 Sto dana, dokumentarna serija
17:00 Zvijezde pjevaju
18:41 Odredište Tokio
18:45 17. Međimurski festival "Ljubo Kuntarić", snimka
20:05 Za dolar više, talijansko-njemačko-španjolsko-monaški film - Filmovi s 5 zvjezdica
22:15 Jadrnici, serija
23:10 Graham Norton i gosti
23:55 Gradonačelnik Sunset Stripa, glazbeno-dokumentarni film
01:30 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
23.3.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:25 Lažljivo srce, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje

15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Predsjednik, dokumentarna serija
21:00 Novine
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:10 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
00:40 Detektiv Murdoch
01:30 Dr. Oz
02:15 Dnevnik 3
02:41 Divlja priroda Baltičkog mora, dokumentarna serija
03:31 Imperij, telenovela
04:16 Zaljubljena u Ramona
05:01 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
05:10 Dnevnik 2
05:52 Lažljivo srce

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život: Život u glinenom posudi
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
10:03 Anadroidi
10:30 Noćne more iz svijeta prirode
11:00 Sjedni, odličan
11:30 Vjetar u leđa
12:20 Bratiji na tajnom zadatku
13:05 Odbrojanje do Tokija
13:45 20.000 Leagues Under the Sea
15:05 Austrija, snaga vode: Snaga ledenjaka, dokumentarni film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja priroda Baltičkog mora, dokumentarna serija
17:40 Auto Market
18:20 TV Bingo
18:50 I to je Hrvatska:
19:00 Inspektor Gadget
19:30 POPROCK.HR
20:05 Nogomet: Trenuci koje pamtim
21:00 Oklada stoljeća, film
23:10 Crna lista
00:00 Domovina
00:50 20.000 Leagues Under the Sea
02:05 Noćni glazbeni program

**UTORAK
24.3.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:25 Lažljivo srce
13:15 Dr. Oz
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu: Xu Erwen, kineska veleposlanica U RH

21:00 Klub 7
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Hrvatska za 5
00:15 Istrage prometnih nesreća
00:40 Detektiv Murdoch
01:30 Dr. Oz
02:15 Dnevnik 3
02:41 Divlja priroda
Baltičkog mora
03:31 Imperij, telenovela
04:16 Zaljubljena u Ramona
05:01 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
05:10 Dnevnik 2
05:52 Lažljivo srce

05:00 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Vrtuljci, crtana serija
10:06 Anadroidi
10:31 Noćne more iz svijeta prirode

11:33 Vjetar u leđa
12:23 Bratiji na tajnom zadatku
13:25 20.000 Leagues Under the Sea
15:00 Austrija, snaga vode: Protok vremena, dokumentarni film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja priroda
Baltičkog mora
17:40 Bitange i princeze
18:20 Stani v Zagorju, dokumentarna serija
18:45 I to je Hrvatska:
19:00 Inspektor Gadget
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obiteljski zločini
21:00 Ondine, irsko-američki film
22:45 Crna lista
23:35 Domovina
00:25 20.000 Leagues Under the Sea
01:55 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 25.3.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:25 Lažljivo srce, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
16:45 Bez računa se ne računa
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Mijenjamo svijet: Svijet u doba Amazona, dokumentarni film
20:59 Loto 7 - izvještaj
21:00 Destinacija: Hrvatska
21:25 Kultura s nogu
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 U potrazi za Kleopatrom
00:20 Detektiv Murdoch
01:10 Dr. Oz
01:55 Dnevnik 3
02:21 Divlja priroda
Baltičkog mora
03:11 Imperij, telenovela
03:56 Zaljubljena u Ramona
04:41 Kultura s nogu
05:11 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
05:15 Dnevnik 2
05:57 Lažljivo srce

05:20 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljci, crtana serija
10:06 Anadroidi
10:32 Serija za djecu
11:04 Luka i prijatelji: Rekreacija
11:34 Vjetar u leđa
12:24 Bratiji na tajnom zadatku
13:29 Čarolija dobre vještice, američki film
14:59 Na vodenome putu
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja priroda
Baltičkog mora, dokumentarna serija
17:40 Bitange i princeze
18:20 Sedam vrhova: Comolungma, Majka božice

Zemlje, dokumentarna serija
18:50 I to je Hrvatska:
19:00 Inspektor Gadget, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Neustrašiva, serija
21:00 Stanica brojeva, američko-britansko-belgijski film
22:30 Crna lista
23:20 Domovina
00:10 Čarolija dobre vještice, američki film
01:35 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 26.3.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:10 Harmonija disonance, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Lažljivo srce
13:15 Dr. Oz
14:05 Novi susjedi 2019. - Češka: Satovi češkog, dokumentarni film
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tko želi biti milijunaš?
20:55 Loto 6/45 - izvještaj
21:00 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Ratovi kartela u Ciudad Juarezu

00:15 Detektiv Murdoch
01:05 Dr. Oz
01:50 Dnevnik 3
02:16 Neukroćena Italija - Život s vulkanima: Vulkanske vode, dokumentarna serija
03:06 Imperij, telenovela
03:51 Zaljubljena u Ramona
04:36 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
04:45 Emisija pučke i predajne kulture
05:10 Dnevnik 2
05:52 Lažljivo srce

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljci, crtana serija
10:03 Serija za djecu
11:07 Pozitivno
11:37 Vjetar u leđa
12:27 Bratiji na tajnom zadatku
13:25 Dječje igre, francusko-belgijski film
15:00 Na vodenome putu
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Neukroćena Italija - Život s vulkanima: Vulkanske vode, dokumentarna serija
17:40 Bitange i princeze
18:20 Sedam vrhova: Zapadni greben - na granici nemogućeg
18:50 I to je Hrvatska:
19:00 Inspektor Gadget
19:30 POPROCK.HR
20:05 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
21:05 Ti mene nosiš, hrvatski film
23:45 Crna lista
00:35 Domovina
01:25 Dječje igre, francusko-belgijski film
02:55 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a Vladimir Nator iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Bajkoviti bijeg

Internet je moj dom, moja destinacija za putovanje, moj drug i sustanar. S internetom počinjem dan, ručam i čini se kako ću uskoro razgovarati s internetom. Naravno, to je sad ovih dana, kada se preporuča ostati doma. I koliko god da smo preko radnog tjedna vezani za računala i zatvorene prostore, pa i spomenuti internet, mene je već prvog dana uhvatila panika od nekretanja, od neputovanja, od svega novonastalog i vrijeme je za jedno virtualno putovanje.

Biram bajku i u njoj dvorac

Cijeli predio neka bude šumovit, kada već biram, i neka ima jezero, parkić za izlet, pravi perivoj i obavezno dvorac na uzvišenju. Biram zanimljivu priču, još ako može biti malo misteriozna, zaljubiti ću se.

Kada sam sve to utipkala u tražilicu i dodala blizinu, moj drugar internet je izbacio dvorac Trakošćan. Jedan od najatraktivnijih dvoraca u Hrvatskoj, a prema ocjeni poznatog turističkog magazina *Conde Nast Traveler* jedan od dvanaest najljepših u Europi, smješten je u Hrvatskom zagorju, dvadesetak kilometara sjeveroistočno od Krapine i četrdesetak kilometara jugozapadno od Varaždina, u Općini Bednja. Znači, malo više od sat vremena vožnje od Zagreba.

Dvorac Trakošćan

Ovaj najatraktivniji dvorac u Hrvatskoj izgrađen je kao manja utvrda u sustavu Zagorske kneževine i prvi put je spomenut 1334. godine. Od tog razdoblja je više puta dograđivan i proširivan, a imao je i razne gospodare. Najznačajnije promjene i izgled sličan današnjem dobio je zahvaljujući obitelji **Drašković** i dogradnjom učinjenom u 16. stoljeću kada se dograđuje kat, povisuje središnja kula i oblikuje dvorište. Učinjena je još jedna dogradnja u 18. stoljeću, kada dvorci

Zagorja doživljavaju procvat, međutim dolazi do napuštanja Trakošćana i propadanja dvorca. Konačno, krajem 19. stoljeća obitelj Drašković mijenja namjenu utvrde i ona postaje rezidencijalni dvorac. Cijela obnova je bila u duhu romantizma, a obuhvaćala je i uređenje park šume s rijetkim drvećem, umjetnim jezerom i vrtnim objektima. Sredinom dvadesetog stoljeća članovi obitelji iseljavaju dvorac i on je nacionaliziran i danas je u vlasništvu države, a u njemu se nalazi stalna muzejska postava, koja uz vjernu rekonstrukciju ambijenta iz razdoblja obnove sadrži i vrijedne primjerke baroknog namještaja i sitnih predmeta. Nezaobilazna je svakako i zbirka oružja koja je sastoji od oko 300 primjeraka oružja i zaštitne opreme iz razdoblja od 15. do početka 20. stoljeća.

Dvorac skriva mnogo tajni, a njegov posjet donosi mnogo doživljaja. Postoji legenda da je ime dobio po tračkoj utvrdi koja je postojala još za vrijeme antike, mada je meni draža legenda koja kaže da je ime dobio po plemićkoj obitelji **Drauchenstein**, čiji su vitezovi nekad davno vladali ovim prostorima. Valjda je to zato što su mi priče o vitezovima bajkovitije i mističnije.

Tek smo izašli iz dvorca, a pred nama je jezero, užina na deki u perivoju, i bajkovita šetnja šumom. Okolica dvorca je oblikovana kao pejzažni park u kojem se perivoj razvio iz autohtone šume hrasta kitnjaka i običnog graba. Oko Trakošćanskog jezera uređena je poučna staza dužine oko pet kilometara s informacijama o 20 poučnih točaka okolice.

Ovo je bajka koju želim doživjeti i do tada se neću smiriti, jer ima još nekoliko dvoraca čije bajke želim zabilježiti. Molim dvorce Mailath, Veliki Tabora, Ozalj i Oršić da se spremaju.

Neke okolnosti ne biramo, ali biramo kako ćemo ih proživjeti. Od nekih destinacija nas dijeli samo nekoliko klikova i malo više strpljenja, a čekanje će brže proći kada znamo što čekamo. Imate li bajku za doživjeti?

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

PRATITE

NA

Instagram-u

